

СРПСКА

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ ● БРОЈ 117 ● 13. ФЕБРУАР 1995. ● ЦЕНА 3 ДИНАРА

ИТАЛИЈА 2200 ПЛ, ФРАНЦУСКА 6,30 ФРГ, ШВАЈЦАРСКА 4,8 СФГ, АУСТРИЈА 30 АТС, СР НЕМАЧКА 5,80 ДЕМ, ШВЕДСКА 25 SEK, БЕЛГИЈА 40 ВЕГ, ХОЛАНДИЈА 4 НГЛ, ГРЧКА 500 ДРД, НОРВЕШКА 25 НОК, ДАНСКА 25 ДНК

ИСТОРИЈСКИ ДОГОВОР ВЛАСТИ И ОПОЗИЦИЈЕ

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ
ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ
НОВИНАРА

ДИРЕКТОР: Даница
Драшковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК: Богољуб Пејић

УРЕДНИЦИ: Илија
Давидовић, Љиљана
Јорговановић-Булатовић,
Стево Батић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ:
Александар Чотрић,
Александар Цветковић,
Александар Баљак,
Благица Стојановић,
Бранка Пламенац, Донка
Миханловић, Ђорђе
Вукоје (фото), Љиљана
Шеп, Милан Божић,
Миленко Михајловић,
Миленко Вучетић, Милош
Ђорђевић, Милован
Бркић, Никола Бурзан,
Ружица Раинтовић-Јовић,
Сандра Петрушић,
Владан Васиљевић,
Војкан Ристић

ГРАФИЧКИ И ТЕХНИЧКИ
УРЕДНИК: Радо Марковић

СЕКРЕТАРИЈАТ РЕДАКЦИЈЕ:
Драгица Бугарски, Нада
Бошковић

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Вука Караџића бр. 8/1,
11000 Београд
Тел. 011/620-891,
628-242
Факс 620-968

КОМЕРЦИЈАЛНА И
ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ:
Бранкова 13-15,
11000 Београд, тел.
011/625-937, 624-598

ЖИРО-РАЧУН:
40801-603-4-27562
Стари град

РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ
НЕ ВРАЋАЈУ

ШТАМПА: ДП „Борба“,
Косовска 26, Београд

Мишљењем Секретаријата за
информације Републике
Србије бр. 413-01 221/91-01
од 15. фебруара 1991.
одређени су стопи пореза од
3%

ИЗЛОГ

ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ:

КИШНИ ДАН У ЛОНДОНУ

СТР. 6—7

ОПОЗИЦИЈА

У ЗЕМЉИ ЧУДА

СТР. 8—9

БИОГРАФИЈА ЗОРАНА
ЂИЊИЋА

ЖИРЕС ДЕМОКРАТА

СТР. 12—13

СЛОБОДАН НИЊИЋ:

„УЛАЗИМ У ЈУЛ КАД СЕ МИРА РАЗВЕДЕ ОД СЛОБЕ“

СТР. 14—16

МИЛОШЕВИЋ И СТРАНИ
ПРЕГОВАРАЧИ

ПОЦРВЕНЕЛО КАНАБЕ

СТР. 22—25

КО ЋЕ ЖИВЕТИ У
БЕЛОМ ДВОРУ

КОНТИЋЕВИ ТРАНСФОРМЕРСИ

СТР. 27—28

ХРВАТСКИ ТИСКАК О
„НОЋИ ЂЕНЕРАЛА“

У СЛАВУ ЗЛОЧИНА

СТР. 48—49

ПРЕВАП

Т • И • М • Е • С

ПРЕТПЛАТА ЗА „СРПСКУ РЕЧ“

Претплату на „Српску реч“ можете извршити уплатом на жиро-рачун 40801-603-4-27562, Стари град, са назнаком „за претплату“ и то за:

3 месеца 6 бројева 18 динара
6 месеци 12 бројева 36 динара
12 месеци 24 броја 72 динара

ЗА ИНОСТРАНСТВО
ЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ:
3 месеца 6 бројева 35 ДЕМ
6 месеци 12 бројева 70 ДЕМ
12 месеци 24 броја 140 ДЕМ
ЗА ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ 50% ВИШЕ

Информације на тел. 011/620-891, 628-242, 620-968

ПИСМО ВУКА ДРАШКОВИЋА НЕЗАВИСНИМ МЕДИЈИМА, НЕЗАВИСНИМ СИНДИКАТИМА И УНИВЕРЗИТЕТИМА СРБИЈЕ

МОРАМО НА УЛИЦУ

Поштовани господине Пејчићу!

Сведоци смо опасног процеса реставрације једноумља у Србији и нескривених настојања да се наша држава претвори у спахилук црвене коалиције између СК-ГЈ и СПС.

Све тековине петогодишње борбе за вишестраначку и демократску Србију укидају се једна за другом. Ликвидирани су многи независни медији, а у току је и елиминација преосталих. У поседу СК-ГЈ и СПС су готово све економске и финансијске полуге државе, полиција, војска, такоређи све установе културе, хуманитарна помоћ коју добијамо од света. Лихварски порези и глобе даве сељацима, гуше приватну иницијативу и све облике домаћинског и капиталистичког пословања. Идеолошка држава запошљава само идеолошки подобне, подстичући отпуштања с посла оних који друкчије мисле и поспешујући масовно исељавање из Србије

десетине хиљада младих и образованих.

Државна телевизија је данас ТВ-Бастиља више него икада раније. Она је претворена у приватну телевизију брачног пара Милошевић-Марковић. Та ТВ-тамница је недоступна за све политичке странке, осим за СПС и странку Председникове супруге. Такав пример приватизације националне телевизије не познаје данашња Европа.

Поврх свега, СПС и СК-ГЈ се спремају да укину и директне ТВ преносе из републичког и савезног парламента, чиме би поништили и последњу тековину Деветог марта.

СПО сматра да више не смемо узмицати ни трпети.

СПО сматра да се морамо одупрети, снажно и заједно.

СПО предлаже да парламентарне опозиционе странке, Уједињени грански синдикати, Не-

зависност", Независни синдикат земљорадника Србије, Независно удружење новинара Србије, независни медији и универзитети Србије организују заједнички протестни митинг.

О датуму, месту, садржини митинга и свим осталим појединостима требало би да се договоримо.

Тај протестни скуп био би, дакле, заједничко НЕ једноумљу у Србији.

Надамо се да ћете подржати овај предлог и да ћемо се, ускоро, окупити ради конкретних договора.

Очекујући Ваш одговор до уторка, 14. фебруара, искрено Вас поздрављам,

у Београду,
7. фебруара 1995. год.

Вук Драшковић,
председник СПО

Пише: Миленко ВУЧЕТИЋ

СВЕТУ ЈЕ ДОСТА

1.

Некада нас је стварност болела јер смо знали да не може да буде гора, а данас нас боли јер све мање верујемо да може да буде боља.

2.

Неуобичајена јануарска метеоролошка појава, када су снежну вејавицу пратили громови и муње, дочекана је, широм Србије, као поуздан знак да у непосредној будућности следе крупни догађаји.

Из познате народне песме „Почетак буне против дахија“ нападно су, и у озбиљним анализама и у дневно-политичким порукама, цитирани стихови „Гром загрме на Светога Саву, усред зиме, кад му време није“, а како народна песма „Почетак буне на дахије“ говори о крају једне тираније, тим упорним цитирањем сугерисани су и одговарајући актуелни закључци.

Ставарана је атмосфера да је, ето, небо опет народу послало знак шта да чини и да ће народ и сада, захваљујући том знаку, као и у прошлости, учинити оно што већ дуго одлаже.

Тачно је, наравно на нивоу епике, да су у години грмљавине на Светога Саву и муња на Часне вериге пале злогласне београдске дахије Аганлија, Кучук-Алија, Мехмед-ага, Муса-ага, Мула Јусуф, Дервиш-ага и старац Фочо „од стотину љета“ и да су Србијом потекли потоци крви.

Али...

Народни песник, у описивању грома на Светога Саву и прилика уочи великог преокрета, нема баш нарочито лепо мишљење о понашању и улози народа.

Пре пада дахија, вели он, небо је четири пута, а не само „громом усред зиме кад му време није“, узалуд слало своје чудне и „мобилизацијске“ налоге.

Први пут је народ позиван на побуну и на оружје „од Трипуна до Светога Ђурђа“ али се „Србљи дигнут не смједоше“; други пут је позиван „од Ђурђева до Дмитрова дана“, али се ни тада „Србљи дигнут не смједоше“; гром на Светога Саву је био трећи позив с истим исходом и с истим песниковим коментаром да се „Србљи дигнут не смједоше“; четврти пут народ је бућен на Светог Трипуна, али ни тада се „Србљи дигнут не смједоше“, иако је дан три пута свитао.

Како су, онда, пале дахије?

У одговору на то питање, народни песник, у песми „Почетак буне против дахија“, за разлику од намера у неким другим песмама, нарочито у песмама из „косовског циклуса“, даје политички веома зрела и беспрекорна објашњења.

Он, наиме, каже да су после четвртог небеског знака дахије направиле „од стакла тепсију“, да су у њу заграбиле „воде из Дунава“ и да су, огледавши се у тој води, виделе себе без глава.

Настала је, дабоме, паника, а онда је, како увек бива када паника покуца на врата силника, уследио најрђи терор, жешћи него икада раније.

Историја је тек потом, тек после „сече кнезова“ који „нису били ради кавзи“ и тек после збијања устаничког језгра око једне личности, дигла „Србље на оружје“ и одрадила је своје.

Превођењем песникових слика и мисли на терен политике — како то чине и они које је обрадовао гром усред зиме — добијају се јасне и прецизне оцене.

Слабост тиранске власти и појачавање репресије због те слабости, а не народно незадовољство и небеске прилике, прва су и најважнија најва да је тиранска власт на издисају.

На реду су, дакле, данас и овда, да би се нешто уопште догодило на трагу песме „Почетак буне против дахија“, прављење „од стакла тепсије“ и „сеча кнезова“, односно паника у режимским круговима и мучни обрачуни с опозицијом.

Неких најва да ствари иду у том правцу има, нарочито у кадровским таласањима у врху владајуће странке и у насртајима на независне медије, и управо на те и такве најва, а не на грмљавину „усред зиме, кад јој време није“, ваља обратити пажњу.

Необична јануарска метеоролошка појава је, ипак, у ишчекивањима крупних догађаја, баш као и у изворном опису, само успутни али никако и пресудан детаљ.

У приказивању политичких кретања и у идентификовању полуга за „судбински обрт“, народни песник је, све у свему, био трезвени политички аналитичар првог реда, а не фаталиста и мистик.

3.

Власт одржавају и они који би, на речима, хтели да је сруше, а који, делима, показују да су незрели, неспособни и непоуздани за вршење власти.

4.

Свако ко погледа око себе могао би да понови мисао Милована Данојлића из прозе „Као дивља звер“ да је „гледање облик трпљења“ и да тако искаже и свој најјачи доживљај.

5.

Све озбиљне процене светских кретања у наредним годинама, на основу којих водеће земље одређују тактику и стратегију у међународним пословима, упозоравајући да ће у Русији, после Бориса Јељцина, на власт доћи по-

литичке групације изразито националистичке и тоталитарне оријентације.

Демократске и либералне опције, тврди се, немају никаквих изгледа, јер у руској стварности, ни у једном њеном сегменту, од економије до политичке културе, не постоје ни минималне претпоставке за либерализам и демократију.

Светски моћници, наравно, не могу да зауставе успон националиста у Русији, али, свакако, могу да предупреде многе негативне последице њиховог уласка у Кремљ, опасне по светски мир.

У оквиру тих и таквих активности је и организовано међународно супротстављање уједињењу „свих српских земаља“, јер се, не без извесних чврстих претпоставки, верује да би тзв. Велика Србија такође била националистичка и да би се чврсто, па и вазалски, везала за Русију, што би проузроковало трајну нестабилност на балканским просторима.

Државе које се прошире у локалним ратовима, како би се Србија проширила када би, као исход садашњег рата, уследило њено преливање на прекодринске територије, у принципу су, у дужем временском периоду, опасне и хегемонистичке државе.

Журба међународне заједнице да се криза на југословенским развалинама што пре оконча и да се Србија дефинитивно или бар за дуга времена сведу у постојеће границе, у суштини је последица страха да то, када Русију преузму националисти, више неће бити могуће.

У навијању света за муслиманску и хрватску страну нема, дакле, никаквих искрених прохрватских и промуслиманских калкулација, већ је, просто, реч о избору из крајње нужде.

Сада се тек види колико је Београд грашио и погрешно што је, пред очима целокупне међународне јавности, годинама примао у госте раширених руку разне смугљивце из Москве, проглашавајући их за најоданије пријатеље.

Када би било извесно да ће у Русији јачати струја Бориса Јељцина, а изгледи за то су у равни најсмелијих маштања, када би било извесно да ће и руски и српски национализам претрпети пораз од демократских и либералних групација, Србија би, у међународним трагањима за решењем српског питања имала неупоредиво повољнији третман.

У проценама светских кретања, ми смо, на жалост, само поточић, чији се ток, због немирне реке ка којој је кренуо, мора благовремено преусмерити.

6.

Социјалисти ће, ускоро, остати без политичких противника.

Опозиција, наимае, сву своју борбеност и све своје потенцијале троши у обрачунама са опозицијом.

7.

У подршци коју су водеће светске силе пружале мировној политици Слободана Милошевића, праштајући му, из прагматичних разлога, многе неопростиве ратне грехе, јављају се прве озбиљне пукотине.

та сигурно ће још бити.

У светским медијима од пресудног утицаја на светску политику, као што је „Њујорк тајмс“, али и у светским центрима моћи, као што је Стејт департмент, ређају се голе и општепознате чињенице, из којих недвосмислено проистиче да је вођа српских социјалиста главни кривац за рат и да је и даље у „националној грозници“ која га је дрмала и када је рат почео, што озбиљно угрожава глобалне светске интересе.

Пресудну улогу да свет пригуши, па и доведе у питање, даљу подршку Слободану Милошевићу имају, свакако, анализе стварног учин-

Националистичка лудила, као духовна полазишта и исходишта ратног лобија, присутног у свим сегментима друштва и у свим важнијим институцијама система и државе, и даље су, због тога што се одлучно не потискују с јавне сцене у име грађанских вредности, обрасци за патриотизам и здраву националну свест.

У режимским медијима нема места за оне који су аутентични заступници мирног решења југословенске кризе, нити ти медији користе своју реалну моћ да јавности, бар онолико ефикасно колико су били ефикасни у хушкању на рат, предоче пуну истину о опасностима од

МИРА НА РЕЧИМА

Том човеку се, чује се опет познати рефрен, на сме веровати.

Најјаснији сигнал да би ускоро могло да дође до заокрета у третману места и улоге Слободана Милошевића у југословенској и балканској кризи стиже са страница „Њујорк тајмса“, који, не скривајући да само прослеђује ставове Стејт департмента, тврди како је миротвораштво Слободана Милошевића крајње сумњиво, а таквих сигнала и најава неугодних заокре-

ка његове шестомесечне мировне пируете, као и анализе укупне атмосфере која у Србији влада и за коју се никако не може рећи да је, у афирмисању мира и у амортизовању антицивизацијских тежњи и потеза, повољна и позитивна.

Мировњаштво режима, политички пласирано у голим фразама, а подупирано лоше вођеним кампањама ограниченог домета, сведено је углавном на вербализам.

истрајавања на идеји уједињења „свих српских земаља“, а независни медији се, директно и индиректно, гуше и стављају под комесарске управе.

Из владајуће странке, која се, у својим политичким активностима, враћа на идеолошке и језичке моделе реалсоцијализма, бавећи се искључиво „десницом“ коју је „победила“, као да су јој на челу Стипе Швар и Никола Љубичић, није у минулих шест месеци стигао ни један релевантан политички документ трајне вредности из кога би се видело да је та странка заиста против рата и циљева због којих је рат вођен.

Без недвосмислене и свим слојевима становништва разумљиве осуде етничкиј чистиња и гушења, бомбардовања, паљења и разарања градова и села, а пре свих Вуковара, Сарајева и Дубровника, без утврђивања конкретне персоналне одговорности за та почињена недела, као и без признавања Хрватске и Босне и Херцеговине, социјалистима и њиховом вођи међународна заједница ће, како сада ствари стоје, ускоро заувек окренути леђа.

Из пукотина у подршци светских сила мировној опцији Слободана Милошевића провирује, погубно за Србију, густ мрак.

8.

Пропадање је, најчешће, последица грешака при успињању.

9.

У поруци најученије и најмудрије Српкиње у овом веку Анице Савић-Ребац да „има толико зора које још нису сјале“ тражићемо дуго, како је и Аница Савић-Ребац осећала, једину утеху.

СРБИЈА СА ЗЛАТНИМ

За разлику од госпође Марковић — Милошевић, ја мрзим кишу увек а нарочито у Лондону.

Када смо допутовали на четири дана, уплашила сам се да киша која је падала не омете моје уживање на улицама Лондона, где сам за тренутак желела да удахнем мирис цивилизованог света, тако далек и недоступан грађанима Београда и Србије. Плашила сам се да не настави да пада и сутрадан, Вук ме тешио да неће. Нисам му веровала и са стрепњом сам ујутру разгрнула завесе мог хотелског прозора на Пикадилију. И стварно, није падала.

За моју срећу то је било довољно.

Наши пријатељи у Лондону учинили су све да ова четири дана искористимо потпуно, и политички, за важне сусрете и разговоре, и приватно, за нова познанства и пријатељства која су основ и сваке политике. Неочекивана и необичајена срдачност према нама од традиционално хладних Енглеза била ми је најважнији лондонски утисак. Поред предвиђених званичних политичких сусрета, предавања, ручкова, вечера, имали смо и један леп, приватан доживљај. Приређен је пријем за нас у кући познатог публицисте Вилијама Шоукроса, сина старог лорда Шоукроса и Олге Форте, једне од пет сестара имућне породице Форте.

На пријему су били многи познати и важни људи из света политике, културе, штампе и телевизије, сви они који су чули за нас и за наш удес од првог јуна 1993. године и желели да нас упознају и дају подршку. Пријала ми је, признајем, њихова пажња, љубазност, признање и подршка ономе што радимо, ваљда зато што то овде не доживљавам.

У самој кући изненадила ме је једноставност, стил и укус који је очито тековина генерација једне породице. У кући тако богатих власника није било ничег од симбола богатства, све је подређено удобности становања, књиге свуда околне, урамљене породичне и дечје фотографије, фотеле и софе обичне, помало старе, нигде сјаја, коже, пластике, тако присутне у нашим богаташким кућама и становима. Просто је пленила топлина и обичност кућне атмосфере која је плод велике рафинираности власника. Жеља за показивањем имања, богатства, за сјајем и помпом, присутна овде код нас, код богатих људи који први пут у генерацији једне породице из беде прелазе у свет имућних, па то одмах и свима показују, прво у кући па затим и на себи, овде се сматра непристојношћу.

Правим богаташима који генерацијама наслеђују имања, куће, фабрике, а често приватно живе обично и скромно, новопечени и бучни богаташи, верујем, личе на човека са златним зубом.

Висок политички трезман Вуку, и приватна срдачност свих према нама у Лондону, просто су резултат чињенице да Вук представља највећу демократску опозициону снагу у Србији, што

Ја мислим да је уредба о забрани повратка у земљу свих оних који су потражили азил у иностранству, вероватно донета првенствено због Албанаца и на њих се примењује безусловно. Условно на Србе неподобно да се врате јер нису присталице режима. Познато је да су земљу напустили само они који су били у опозицији, ни један социјалиста није отишао, па је уредба умерена и на спречавање јачања опозиције повратком њених одбеглих гласача.

У сваком случају, реч је о једном срамном акту недемократске државе који се мора оспорити на све начине.

Пише: Даница ДРАШКОВИЋ

у демократској Енглеској значи много. Председник Лабуристичке странке, Блер, која је такође највећа опозициона странка у Енглеској, има већу плату него председник владе Мејџор, чиме држава и практично исказује поштовање опозиционих снага, тако неопходних за стабилност државе и за корекцију деловања владајуће партије. Све што имамо овде, рекли су нам у разговорима, дело је великог компромиса између левих и десних, конзервативаца и лабуриста, и промена власти на изборима не мења много у самом тако утврђеном и стабилном систему.

Важан са становишта енглеске државе, Вук је третиран као илегалца у Лондону, са становишта — своје државе. Омражена, блокирана и неприхваћена као држава, уместо да користи сваки продор у свет, сваки контакт на високом нивоу било које политичара одавде, она сакрива све што нису учинили социјалисти или фамозни ЈУЛ. Из наше амбасаде нико се није интересовао за Вуков боравак у Лондону и разговоре које је водио, а у данима боравка државна телевизија није дала чак ни вест да је министар иностраних послова Енглеске примио лидера опозиционе странке из Србије. Али зато је свако вече по пет минута та иста телевизија тих дана давала извештај о боравку жене председника републике у приватној посети Бугарској.

Дајући јој значај који нема и не може имати, телевизија је и лажно извештавала чак и о том приватном боравку не дајући информацију о протестима, неслагањима и инцидентима који су се десили на промоцији књиге наше суграђанке. Како се крећу ствари на државној телевизији, која постаје приватна породична телевизија компаније Милошевић-Марковић, ускоро ћемо у дневнику пратити извештаје о дневним активностима и ћерке Марије Милошевић и сина им Марка, са посебним освртом на проблеме набавке и увоза довољно скупих и брзих аутомобила за њега. Мени се то свиђа јер личи на нешто виђено у суседној земљи, са познатим, неминовним исходом.

Каква смр земља и људи и да смо заиста слични суседу из времена диктатуре Чаушескуа, говори и недавно донета уредба Савезне владе о забрани повратка у земљу свих оних који су отишли и затражили азил у некој другој земљи. У Лондону смо срели многе младе људе, затечене и запањене таквом одлуком Савезне владе, не схватајући како може да им затвори врата њихова држава која их је претходно истерала напоље бедом, незапосленошћу, ратом, тенковима и диктатуром. Многи од њих су кренули назад мучени носталгијом, породичном и личним несналажењем у великом свету. Иако председник опозиционе странке која има посланике у Савезном парламенту, Вук је за ту уредбу чуо први пут у Лондону и примио са неверицом чињеницу да се држава одриче стотина хиљада својих грађана које је сама отерала у свет.

ЗУБОМ

„Нисам ја господин, ја сам друг, има нас комуниста још, нисмо нестали, варате се грдно, тек долазимо, покажемо ми вама издајницима опет ко смо ми“.

„Како смете тако да говорите, па ви овде представљате државу а не комунисте, коме да се обратим ја која нисам комуниста?“

„Ниси, је ли, ти си сигурно Вуковац? Ето, нека те он врати у земљу, на Трг Слободе, ако може, али неће моћи, не дају комунисти, жали

Ако је тачно да се уредба не примењује на све грађане већ само на Албанце, онда је то врхунац државног фашизма, тероризма и бандитизма владајуће странке. Председник ове државе прича о миру, његова жена путује около и држи предавања о потреби удруживања у заједницу балканских народа, а у сопственој земљи не могу да живе заједно са грађанима других националности које преотерују на све могуће начине, па и овом уредбом о забрани повратка у земљу. Стари комунистички методи, забрана, протеривања, ликвидација, премешта-

Наравно, мора се поставити озбиљно питање уставности, и законитости такве уредбе као и овлашћења Савезне владе да је донесе без претходне скупштинске расправе и да тако олако одлучи о судбинама и животима стотина хиљада својих грађана. До тада, наши младићи и девојке широм света који желе да се врате, овако отприлике воде дијалог са представницима наше земље у амбасадама по свету, каква је водила једна од многих девојака са конзулатом у Лондону, баш за време нашег боравка:

„Мајку ти издајничку, нећеш се никада вратити, издала си земљу и ти и твој муж! Када је требало ратовати и завршити посао са непријатељем побегли сте а сада хоћете назад! Не може, нека вас држе Енглези“.

„Али господине, немојте тако, како то разговарате?“

„се коме хоћеш, краљици Елизабети или твојом дебелим Александру, марш!“
И спуштена слушалица.

Тако разговара преставник ове државе са грађанином ове државе у Лондону. Очајни млади људи после оваквих разговора питају и себе и нас у какву земљу се враћамо и да ли да се враћамо. Енглези им не одобравају боравак, њихова земља их не прима назад.

Где да иду?

У каснијим разговорима у Лондону, са разним људима, чули смо оправдање и разлог за доношење ове уредбе. То је донето због Албанаца, објашњавали су нам Срби, тврдећи да наши улазе без проблема на граници. Такво објашњење су прихватили сви без протеста, јер, за бога, Албанцима и треба забранити повратак. И не само то, него их и протеривати из земље, то је сасвим оправдано мисле многи, срећни што је несрећна тако можда њих мимоишла.

ње становништва, све се враћа у политичку праксу као проверена техника владања. А према свету сасвим друга прича — о толеранцији, заједничком животу, грађанској држави, све оно што они сами уништавају својим владањем.

Ја мислим да је уредба о забрани повратка у земљу вероватно донета првенствено због Албанаца и на њих се примењује безусловно. Условно на Србе неподобно да се врате, јер нису присталице режима. Познато је да су земљу напустили само они који су били у опозицији, ни један социјалиста није отишао, па је уредба усмерена и на спречавање јачања опозиције повратком њених одбеглих гласача. У сваком случају, реч је о једном срамном акту недемократске државе који се мора оспорити на све начине.

АНТИКОМУНИСТИ И ЊИХОВИ РАЗЛОЗИ

ЛУДИ ШЕШИРЦИЈА У ЗЕМЉИ ЧУДА

Главни политички догађаји на српској политичкој позорници су, последњих неколико седмица, били сукоби у опозицији. Чим сам ову синтагму „сукоби у опозицији“ изрекао, сетио сам се наслова једне књиге, веома популарне пре једно две деценије. Аутор јој је загревачки публициста и књижевни теоретичар Станко Ласић. Чини ми се да сам пре пар година чуо да Ласић већ одавно живи у Холандији. Али, немојте ме држати за реч, можда сам и уобразио. Приметио сам, наиме, да људе са друге стране фронта који су ми лично симпатични волим да у мислима шаљем у емиграцију како би их спасао од страдања али и како бих могао да верујем да нису учествовали у стварању хистеријне ратне идеолошке какофоније. Наслов те Ласићеве књиге је био: „Сукоби на књижевној левници“.

Мимо наслова, који са сукобима у опозицији нема само слоговну сличност него и нешто мало зловних алузија, књига, бар за мене, има и нека веома значајна места у којима се аутор бави појединим парадигматичним политичким идејама на сада већ бившем, југословенском тлу. Упоришно место књиге је, наравно, знаменити Крлежин, у почетку прикривени а касније сасвим отворен, политички сукоб са три „овна“. Та три овна су — Крлежа је са својом познатом малциозношћу уочио да им се имена завршавају са „ован“ — била Милован Ђилас, Радован Зоговић и Јован Поповић а ни Родољуб Чолаковић није био далеко од те стране. Сукоб се водио око права појединца у комунистичкој партији на слободу уметничког стварања и тицао се, наравно, слободе уопште. Ствар је кулминирала „Дијалектичким антибарбарусом“ објављеним у сам освит рата, крајем 1939, који је означио Крлежин дефинитивни раскид са Партијом којој се вратио тек после рата када његов ма колико суштински дух могао да одоле напасти учествовања у победи коју су предметни овнови, истина уз помоћ руских „калуша“ извојевали. Но, то је једна друга прича.

Ова основна прича, због које сам се и сетио Ласићеве књиге и „сукоба на књижевној левници“ тицала се, заправо одбране аутономије уметности што је, у компликованом крипто-марксистичким расправама значило одбрану слободе појединца и, на крају крајева, одбрану основних европских цивилизацијских вредности као што су демократија и право грађанина да буде основни па чак и једини носилац суверенитета.

Крлежа је ову битку изгубио — прецизније речено предао се током битке знатно надмоћнијем непријатељу — тако да зловна београдска чаршија може са правом да му пребације да се, попут Вељка Петровића или Иве Андрића, „продао за белу кафу и шунку за доручак“ у послератној немаштини. То, међутим, и није особито битно јер Крлежа није имао никаквих шанси да ту битку и добије. Он ју је повео у оквиру своје, комунистичке, партије, у оквиру јед-

Антикомунизам, сам по себи, као мобилизаторско средство, и није тако лош. Међутим, он то може да буде само једно разумно кратко време, док се посао друштвеног преврата не обави.

Пише: Милоан ЂИЛАС

ног колективног организма који није могао ни да помисли на то да допусти било какве, а поготову не личне слободе биле оне уметничке или политичке, ако се то двоје уопште може и раздвојити. Битке које су се у комунистичкој партији тада и касније водиле и губиле или добијале биле су праве битке за власт, тоталну власт коју би победник, очекивало се, требало да искористи да што успешније води своју војску на походи заједничке колективне идеје. Осим тога, Крлежа је своју битку повео и у времену и антрополошко-социјалном окружењу у коме те његове идеје нису могле да нађу никаквог одјека осим у малобројним и политички слабо утицајним круговима истомисљеника грађанске или интелектуалне провенијенције.

АНТИЧКИ ХОР

Сукоби унутар наше опозиције ме неодољиво подсећају на овај сукоб „на књижевној левници“ односно на односе у тадашњој комунистичкој партији. Иако је опозиција — наравно а и хвала Богу! — неупоредиво јача и утицајанија од комунистичке партије и међуратном периоду, сукоби и превирања „на опорбеној десници“ као да осликавају ону исту трауматичну слику међуратних комуниста пресељених у друго време и простор.

Јер, „горе“, међу врховима опозиционих странака које наликују фракцијама једне те исте политичке организације која се неповратно распала, бесни међусобна идеолошка расправа о правоверности. Ко је аутентична, права опозиција? Ко је колаборациониста? Ко штити

аутентичне интересе народа? Ко је заиста за капитализам и тржишну привреду а ко није? Ко је издајник српског народа, а ко прави патриота? И тако даље, и тако ближе...

Иза ових сукоба, наравно, лежи пука борба за превласт. Прецизније, пошто се нико из опозиције још није докопао праве власти, јер су сви, овако или онако, учествовали само у малим колаборационистичким предузећима, ради се о борби за превласт у самој опозицији за добијање што већег дела политичког колача који се зове „гласови опозиционих бирача“. Свако верује да ће тако бити ближи балкону и сам у своје крило сачекати зрелу крушку када јој дође време да падне.

Испод, а понекад али ретко и у самим врховима политичких странака, а најчешће међу средње утицајним припадницима опозиционог естаблишмента као и међу јавним делатницима, понајчешће новинарима наклоњеним опозиционом политичком мишљењу, појављују се крлежијанске дилеме и размишљања. Такви покаткад отворе неко важно питање, истресу дилему и пред јавност и онда, зависно од снаге личне воље или истрају и борби и буду напросто почишћени или дигну руке и уклопе се у антички хор.

Пошто се овом незахвалном и узалудном опозиционом политичком делатношћу бавим већ пет година — што је с обзиром на моју нестрпљивост и склоност мењању интересовања скоро невероватно дуго — често сам се питао шта је узрок ове запањујуће безбојности србијанске опозиције која се међусобно разликује само по начину како плује по властима и како се плује међусобно.

Тешко је, наравно — мада ми Срби, склони теоријама завојних револуција које су заправо једна варијанта методолошког приступа који се зове „теорија једног узрока“ то волимо — идентификовати један разлог или један узрок али има неколико основних мотива којима ћу у неколико грубих теза покушати да привучем вашу пажњу па ако вас наведем на размишљање или бар на оштро оспоравање, рачунаћу да сам успео.

АНТИКОМУНИСТИ СВИХ БОЈА

Прво што пада у очи је одсуство основних европских политичких цивилизацијских вредности у систему наших јавних политичких вредности. Ове европске вредности, које су у међувремену постале светске, универзалне, почињају на неколико изразито неколективних претпоставки. По њима — поновићу иако то може деловати као прелиставање школских уџбеника али претераном памћењу градива ми Срби никад анисмо били склони — сви људи су по рођењу једнаки, грађанин је носилац суверенитета, демократија је жељени политички модел управљања јавним пословима док се напретком сматра ширење круга грађанских и људских права.

Ниједна од ових тековина није, напросто, ухватила корена у овом тлу које је увек префе-

рирало колективистичке идеологије, које су људе окупљале по крви или социјалним интересима. Сви преврати, побуне, устанци или политички циљеви су се сводили на борбу за национална права или социјалну правду. Никада и ни једном, бар у мени познатој историји савремене српске државе, што ће рећи у последња два века, ни једна побуна није избила око људских или грађанских права. Занимљиво је да ово није нека ексклузивна српска особина. Ни у Русији и крвно и верски и историјски блиској нама, ниједан политички покрет, од декабристичке побуне 1825. до пада комунизма 1990. такође није био организован око ових универзалних вредности.

Сва је прилика да увоме лежи узрок или један од узрока што прилика која се указала рушењем европског зида у српској јавности није прихваћена са неким особитим одушевљењем. Као да је читава нација, свесно или несвесно, схватала да би једном побуном чешког или источномачког типа себи на врат натоварила обавезу европеизације коју је осећала као страном тело, можда и више од комунизма.

Стога ми се чини, и то може бити друга теза за размишљање, да је основа за организовање опозиционих политичких снага код нас био обичан антикомунизам, а не неки позитиван програм реконструкције и обнове друштва. Антикомунизам, сам по себи, као мобилизаторско средство и није тако лош. Напротив. Међутим, он то може бити само једно разумно кратко време, док се посао, друштвеног преврата не обави. Иза тога, ако до успеха не дође, а код нас на жалост није дошло, јасно се окривљају његове мане. Јер, антикомунизам није, као уосталом ни антифашизам, неки политички програм. То је најпросто противљење једном цивилизацијском злу. Али, када време одмакне, околност да се не ради о неком позитивном политичком програму све јаче долази до изражаја. Најчешће се манифестује у све јаснијем међусобном разликовању антикомуниста.

Како једном приликом рече београдски публициста и духовит мислилац, Ненад Балинда: „Сада коначно схватам да сви антикомунисти нису имали исте разлоге!“

И, заиста, антикомуниста се може бити зато што сте љотићевац или фашиста, али и зато што сте, сасвим неидеолошки, кивни на комунистичке власти које вам нису омогућиле бољи живот. Антикомуниста се може бити и ако сте убеђени левичар али држите да комунисти својим тоталитаризмом компромитују и уништавају једну хуману идеју. Антикомуниста се може бити зато што сте радикални националиста и верујете да су комунисти као протагонисти своје врсте колективизма непомирљиви противници ваше врсте колективизма. Антикомуниста се, коначно, може бити и ако су вам европске идеје либерализма блиске срцу и стварно верујете у њихову хуманост, остваривост и перспективу. Руку на срце ове последње сам навео јер бих волео да верујем да и ова врста антикомуниста, у које сврставам и себе, има укорења у овој средини али сам сасвим свестан да смо бројно безначајни.

ПОЛИТИЗОВАНА И СПЦ

Пажљив саговорник би на овом месту могао да ме прекине и да закључи да, ако сам у праву, баш ова подела ствара праву прилику да се полазни, недиференцирани антикомунизам, издели по овим групама и да се по тим, различитим разлозима за антикомунизам, обави профилисање српске политичке сцене.

Овај измишљени саговорник је, наравно, у праву, али држим да неће, ма колико сада био млад, доживети да угледа реализацију своје идеје. Јер, иницијални аморфни антикомунизам који се најпросто сводио на мржњу према властима које су у бољем случају називане „комуњарима“ а чешће само заменицом „ови“ још увек је, ако не једини а оно главни покретач опозиционих бирача управо због тога што му његове политичке организације, дакле опозиционе странке нису понудиле позитивне програме око којих би се он окупио и почетни протест, бунт и мржњу заменио радом или бар активношћу на променама у том програмском смеру.

Са друге стране, опозиционе странке се не усуђују да саме приступе сопственом профилисању јер знају да имају посла са непрофилисаним бирачима и боје се да их, претерано прецизним формулисањем политичких програма, не изгубе. Зато живимо у земљи чуда у којој би не само Алиса него и Луди Шеширција добили напад смеха. Зато има странака изграђених око демократских идеала за које је чак и један Пашић био недовољно демократичан и „европејски“ а које у својим редовима, међу главним идеолозима, имају најобичније љотићевце.

Зато има странака које се наслањају на континитет са предратном српском државом и на равногорски а прихватају европске идеје политичке демократије на које би један Драгиша Васић потегао бар пиштољ. Зато политика неких странака осцилује између лобирања за Карацића и економских концепата који би били увек добро виђени на Вол стриту. Зато има странака које су директно колаборирале са комунистичким властима верујући да оне остварују српски национални програм да би сада прешле на политику огољеног антикомунизма. И све то за цигло две године. Чак и СПЦ, која у последње време наступа као и свака друга политичка странка, оглашавајући се саопштењима на поједине теме и подржавајући ову или ону политичку опцију полако профилишући сопствену, није могла да одоли напасти да се не обрати српском бирачу, на невероватан начин ревидирајући хришћански универзализам када се ексклузивно определила за српски род измисливши чудну антихришћанску конструкцију као што је „српско православље“.

ПИТАЈТЕ ЊИХ

Тако, између „опорбе“ и „њезиних бирача“ стално постоји једна повратна спрега feed back рекли би англоамерички савремени политиколози, који овај тип везе који правда и жртву и злочинца, што ће рећи и народ и његове политичаре и пере и једне и друге од моралне одговорности свдећи све на тако омиљен „однос снага“, најпросто обожавају. Повратна спрега спречава опозицију да се профилише а зато она, груба, неука и глобална, не обавља своју педагошку улогу и не просветљава свог бирача поучавајући га да препозна своје интересе и затражи заштиту.

Сасвим је, дакле, јасно зашто на овако непрофилисаној политичкој сцени марају стално да избијају сукоби међу опозиционим странкама јер се сви боре за практично исти политички простор који им се стално измиче и флуидно се мења. Право је чудо што после оваквих чуда наша земља чуда уопште и постоји.

И, коначно, понудићу вам трећу тезу за размишљање. Чини ми се, наиме, да је један од главних узрока сукоба међу опозиционим странкама околност да су све оне националистичке. Ревностан аналитичар може одмерити чак меру такве политике једне или друге странке, али свеједно, од ове чињенице се не може побећи. Од озбиљнијих странака је једино ДС једно време избегавала ту судбину и стајала на скромном проценту гласова, да би доласком Ђинђића извела оштар заокрет и, наравно, поправила свој положај. Сукоби „на опорбеној десници“ се зато одвијају на класичној релацији „патриота-издајник“ где наравно они који су за бескомпромисни рат за српске земље оптужују оне који су за склапање мира да су издајници, али им ни „миротворци“ не остају дужни оптужујући „ратне хушкаче“ да тиме најбоље раде у корист српске националне штете.

Од када је сан о великој Србији постао кошмар ове оптужбе су помало „изишле из моде“, али, баш због галиматјаса у коме су се нашле, опозиционе странке сада главни део узајамних оптужби посвећују колаборацији односно проналажењу или фабриковању доказа да „она друга“ ради за власти, јавно или тајно, у коалицији или ван ње. Иако су, наравно, све странке у опозицији овако или онако изгубиле невиност сарађујући у појединим тренуцима са властима, ова оптужба још увек „има проћу“ управо због антикомунизма као једине одређене која окупља све опозиционе бираче. Зато странке рачунају да ће једна другу огадити бирачима ако докажу или бар устврде да противник колаборира са властима. Уосталом и сама употреба речи „колаборација“ сведочи да се однос са властима посматра идеолошки и окупацијски а не реал-политички.

Одавде недвосмислено следи да ће се српска политичка сцена јасно издиференцирати тек онда када реформа дође „одоздо“, „из базе“, а то значи тек онда када се код нас појаве јасно распознајљиви социјални слојеви који ће пред своје странке ставити своје јасне социјалне и политичке циљеве. За сада, у социолошки практично транспарентном друштву, јер је уништење класа и слојева једна од заслуга које се комунизму не могу оспорити, за то, бар у овој деценији, нема шансе.

Ето, то би било неколико основних теза, а ви додајте или одузмите неку када размишљате о сукобима „на опорбеној десници“. Можда ће вам пасти на памет и једна проста мисао: „Па, ако су опозиционе странке тако сличне, зашто се не уједине и бар не одувају „ове“ са власти, а после нек' се вежбају у политичком профилисању и стварању слојева и класа до миле воље?“

Не знам шта да вам кажем, али ако вам из свега овога као и онога што сами видите, није јасно, онда их питајте.

УЈЕДИЊЕЊЕ ИЛИ ОСЛОБОЂЕЊЕ

АКО КОЗА ЛАЖЕ,
КУПУС НЕ ЛАЖЕ

Да су медији који су ових дана покушавали да доведу у везу грмљавину на Светог Саву и догађаје у опозицији били реални до краја морали су да објасне зашто, уколико таква веза постоји, у Србији не грми увек. Објективно посматрано, оно што се тренутно дешава са опозицијом ни по чему битном се не разликује од онога што се дешавало сваки пут када би неко поменуо реч „уједињење“. Истина, играчи су мало заменили улоге па више није Вук Драшковић тај који трчи од странке до странке убеђујући их да само уједињени могу нешто да направе, већ улогу „иницијатора“ преузима Зоран Ђинђић. Исход остаје исти. Управо због тога је запањујућа халабука која се ових дана диже, јер осим Ђинђићевих присталица, нико други не би морао да се осећа баш толико лично погођен опозиционим свађама — оне су исте ма ко да преузима улогу иницијатора. Овога пута су можда чак и мање значајне јер не само да нема општих избора већ је питање да ли ће Закон о локалној самоуправи уопште проћи и отворити потребу за уједињењем у првом кругу.

Уједињење опозиције је претходних недеља у други план потиснуло и Шешелев излазак из затвора и расправу о плану мини контакт-групе, а да не говоримо о кашњењу пензија или притисцима на медије.

ОД КОЗЕ ДО ВОЛА

Понуда за уједињење, под називом „техничка коалиција“, стигла је од стране Зорана Ђинђића у истом пакету у ком су стигле оптужбе на рачун СПО-а и његове колаборације са социјалистима (у истом пакету је била и једна веома конструктивна примедба — да опозиција не долази у довољном броју на скупштинске седнице). Пар недеља је ДС, заговарајући уједињење, своје конференције за штампу (потпомогнута ДСС и СЛС) испуњавала доказима о срамној сарадњи СПО-а и СПС на свим општинама на којима је уведена принудна управа. Онда се огласио Вук Драшковић: „СПО за сарадњу са СПС-ом оптужују они исти који су свог лидера у предизборној кампањи 1993. промовисали и рекламирали као председника социјалистичке жуте владе. То чине они који и данас имају своје министре у социјалистичкој влади и који су до јуче имали половино министара у савезној влади.“ Реплицирао је Зоран Ђинђић: „СПО је уз халабуку о неким неправил-

Чим се опозиционим странкама намеће тема „уједињење“, режим нешто дебело спрема по питањима рата и мира

Пише: **Сандра ПЕТРУШИЋ**

ностима позвао СПС у помоћ, а када су се дочекали власти онда о неправилностима нема ни речи. Већ два месеца је принудна управа на Старом Граду због злоупотреба, обећано је да ће се са злоупотребама изаћи у јавности, а о доказима нема ни речи“. Ту се у расправу умешао СПО који је изнео низ доказа о неправилностима баш на овој општини, почев од попуњавања приватног рачуна Драгана Миличића (ДС, ЕКС, СПО), преко легата академика Недељка Гвозденовића који је додељен певачу Џеју, до обезбеђења приватних станова чланова ДС о трошку општине. Уместо демантија Зоран Ђинђић је у „Телеграфу“ филозофски закључио: „Ако лаже коза, не лаже рог“.

Била је то само увертира за „уједињење“, а онда се дискусија на релацији Драшковић — Ђинђић распламсала. У једном од вербалних окршаја Вук Драшковић изговара следеће речи: „Не би ме изненадило од оваквих људи и оваквог морала да се из маркетиншких разлога крва во на Палама, а из финансијских разлога шверцује оружје Муслиманима“. Ту се у дуел сасвим активно укључују многи (до сада) угледни медији и дају слободну интерпретацију ових речи, али под цитатом. У НИН-овој интерпретацији то изгледа овако: „Вук Драшковић маниром „политичког свештеника“ оптужује „жуто предузеће“ да из „маркетиншких разлога крва вола на Палама, а из финансијских шверцује оружје Муслиманима“, а у „Телеграфовој“ је пласирана у форми питања за Ђинђића: „Једете и пијете на Палама с Караџићем, а овамо, иза леђа шверцујете оружје Муслиманима?“

ИМА И МЕДУЗА

Са намером да се прича врати тамо где је и отпочела, а можда и са жељом да се на тренутак прекине лидерски рат оглашава се и Ненад

Богдановић, потпредседник ГО ДС који говори искључиво о иницијативи за уједињење као „јединој легитимној провери међусобне сарадње“ и жељи да се створи заједнички блок који ће створити услове да се следећи избори добију и да се „покаже грађанима Београда да се у Београду власт може много боље реализовати него што се то данас ради“. У контексту те идеје портпарол СПО, Иван Ковачевић, на редовној конференцији за штампу, чита предлог своје странке који је послат свим опозиционим партијама у коме се каже да СПО подржава „техничку сарадњу“, али да сматра да је то само привремено решење које би требало проширити. Зато ова странка нуди уједињење са јединственом изборном листом, јединственим посланичким клубом и обавезом да се исти не напусти пре краја мандата, праведну расподелу мандата по успеху показаном на претходним изборима, али и уступак у случају да се неко не сложи — у виду да сви имају исти број мандата — па све до могуће победе и закона које би ваљало променити и уз помоћ којих би коначно у Србији могли да се одрже прави парламентарни избори.

Пријатно нас је изненадило што је дошло до радикалних промена у ставовима г. Драшковића који је само два дана раније предлог ДС који је био далеко скромнији и мање амбициозан одбацио на такав начин да је изазвао праву бурну у јавности“, одговара Ђиљана Лучић, секретар ДС и додаје: „Међутим, ако у реалном свету желимо да постигнемо нешто реално морамо да пођемо од реалних односа, а реални односи међу опозиционих странкама нису сјајни. „Пошто ово писмо није било довољно да би се сасвим разумело шта је реално у намери да до уједињења дође, Зоран Ђинђић је у „Телеграфу“ дао додатно објашњење: „Очигледно је да је раскол опозиције опет на прагу — чим се нуди опозиционо „братство и јединство“ под патронатом Вука Драшковића. Одмах се међутим, зна да је то загрљај медузе“.

И док се на тај начин говори о нужности да до уједињења дође Владимир Гоати, са дистанце коју му његов нестраначки положај пружа, поручује: „Говори се о накаквом механичком спајању, али тај договор мора бити уверљив. Битан чинилац о коме се мање говори су бирачи који морају да поверују да је то озбиљан договор“. На речи које је изговорио у емисији „Утисак недеље“ одмах је реаговао

други гост, **Петар Лазич** (екс политичар, екс НД): „На моју жалост, гледао сам како изгледа прављење тих коалиција, превише смо далеко од озбиљног схватања политике“.

СТВАРИ НИСУ ТАКО ЦРНЕ

Ако изузмемо СПО и ДС остале странке се нису претерано бавиле питањем уједињења (осим начелног пристанка). Чак би се пре могло рећи да их је више интересовало да докажу како су по страни од страначких размирица. Нова Демократија је саопштила да „неће учествовати у распиривању конфликта међу странкама које с једне стране говоре о уједињењу, а с друге стране у својим вређањима прелазе границе доброг укуса и пристojности“, СРС да не учествује у сукобима због тога што „поједини представници опозиционих странака желе да преузму неко лидерско место у опозицији“, а СЛС (која је, наравно, за уједињење) питањем од виталне важности — зашто је СПО регаовао на чињеницу да је НТВ Студио Б однео Ђинђићу снимак са Вуковим саопштењем да би против свих закона о информисању емитовао у истом тренутку и оно што је Вук рекао и Ђинђићев одговор уз напомену да „ова странка и ако није дошла на власт заводи диктатуру у медијима“ а где се сврстава „зна се“.

У расправу о уједињењу се са закашњењем (из сасвим оправданих разлога) укључио и **Војислав Шешељ**. Пре него што је могао да оцени ситуацију, морао је да изађе из затвора. Тај догађај је, за разлику од претходних излазака,

овога пута до краја искористио. Стао је пред бројним обожаваоцима и новинарима изговарајући оно што се и очекивало од њега: „Подсећам вас да је Слободан Милошевић, председник Републике Србије, комунистички бандит. Србији је одавно јасно да је Слободан Милошевић главни криминалац у земљи“. Већ сутрадан се придружио причи о уједињењу тврдећи да „четири најјаче опозиционе странке представљају једину шансу да се режим Слободана Милошевића сруши“. Њему се не допада оно што се дешава између Драшковића и Ђинђића и пита се „шта је њихов истински циљ“. А такође му се не допада још нешто — што Ђинђић покушава да у ту коалицију угура и једну нову, небитну странку под називом „На-

родна саборна странка“ (ради се о групи посланика која је заједно са **Ракићем** напустила Делос и која је баш ови: дана најавила да је сврха њеног постојања да оживи првобитна начела Делоса).

Да ствари у опозицији не стоје баш тако црно као што ових дана изгледа показао је и случајан сусрет **Вука Драшковића** и **Војислава Шешеља** у просторијама НТВ Студија Б где су два лидера без икакве концепције, скачући са теме на тему, водила крајње цивилизован разговор мада су заступали потпуно различите ставове. На примедбу Вука Драшковића да је Србију напустило 400 хиљада младих људи и да ће она убудуће „говорима бранити границе“, тек растамничени лидер је одговорио: „Ја сам сада већи оптимиста него што сам био. Све ово што режим сада ради говори о његовој слабости. Када је режим јак он нема потребу да гуши медије, нема потребу да уништава опозицију ван Парламента противзаконитим средствима, када је режим јак он не мора тако да се крије од народа. Али то не значи да режим није опасан, он је сада можда опаснији него што је икада био“.

ПОВРАТАК НА ТЕРЕН

Критиком режима, која је право освежење у међустраничким окршајима, бавио се и СПО који није могао да прескочи оно што се догодило на седници Главног одбора Социјалистичке партије Србије. Посебно му је скренуло пажњу саопштење СПС да је примећено повећано интересовање грађана за приступ тој партији, посебно младих, што за СПО значи само једно: „Свако би желео да бар пет минута буде социјалиста. Да мало одмори мозак“.

Војислав Коштуница, који се није исцрпео размишљањима о уједињењу („Понуду СПО-а не одбијам као основу за разговоре, али мислимо да би шире коалиције морале да буду програмске и неполитичке, дакле, биле би „техничке“ како сам их назвао пре шест месеци“) своју енергију је опет бацио на Србе ван Србије. Он је вероватно једини политичар кога нису обрадовале позитивне промене светске заједнице према руководству у РС јер је укључивање РС у преговоре праћено одлуком Хрватске да откаже мандат УНПРОФОР-у“. Отуда Туђманова најава у интервјуу у „Шпиглу“ да ће доћи до размене амбасада између Београда и Загреба... отуда Туђманова тврдња да је Милошевић свестан да неће остварити великосрпске циљеве“, нагласио је на конференцији за штампу на којој се дотакао и економије називајући **Шаниновића** и **Аврамовића** пироманом и ватрогасцем. Али овај кратак излет у стање у Србији је брзо заборављен под утиском нове акције ДСС — одласиком на Пале. Овом приликом то је била хуманитарна посета јер је обичан српски део Сарајева и јер је српској болници за српске бебе покљоњен инкубатор купљен од новца добијеног приликом добровољног рок-концерта.

За разлику од претходног месеца у коме су лидери више путовали, а мање се бавили собом овог пута је на пут (у Лондон) отпутовао само Вук Драшковић. Бар негде постоји сто за којим може да се преговара.

НЕЗАВИСНИ СИНДИКАТ ЗЕМЉОРАДНИКА СРБИЈЕ

ПРЕДСЕДНИКУ И ГЛАВНОМ ОДБОРУ СПО

ПРЕДМЕТ: Сарадња и подршка у даљем раду.

Захваљујући Вашим идејама, помоћи и сарадњи једног дела чланства СПО, Независни синдикат земљорадника Србије је за непуну годину дана рада и постојања врло перспективна организација.

Земљорадници су најзад добили организацију која им васкрсава сопствени значај, положај и улогу које до сада нису били свесни у борби против једноумља. Радује чињеница да су носиоци активности нашег Синдиката највећим делом млади људи и чланови СПО који су свесни да биолошка смена генерација и стратешки значај пољопривреде и хране воде ка циљу да се остваре наши Програми.

На промоцијама ми не инсистирамо и не истичемо страначку припадност обојеност што се показује као врло значајно за даље популарисање и придобијање чланства.

Владајућа класа врло брзо мора да положи рачуне јер излаза из стања у које нас је довела нема а њен једини пут је најгори и само један, „завади па владај“. Сва њена досадашња решења су и довела овај народ да нам ни цео Свет не може помоћи ако се не окренемо сами себи и не рашчистимо са овим злом.

Сви наши захтеви су мање више познати и за њих ће се залагати сваки сељак, а ради интернационализовања садржани су и у принципима који су у свим системима и економијама усвојени и поштовани, а то су:

- Земљорадник у Србији мора да има и да зна своју цену реда;
- Паритет цена пољопривредних роба према свим осталим робама;
- Захтеви за квантитетом и квалитетом сваке робе су незаобилазна обавеза без које више нигде и ником нема опстанка ни живота;
- Реципроцитет и легалитет као економско-правни принципи су такође захтеви које свака власт мора да поштује и испуњава.

На жалост и поред свих до сада постављених захтева са наше стране и медијске блокаде власт поред опозиције у нама види још жешћег противника.

Посебан захтев који народ поставља свима нама за што скорije избављење из тамнице, је уједињење целокупне опозиције што се мора уважити као најјаче средство у оваквом механизму односа снага и политичке борбе против овакве власти.

За нашу што успешнију сарадњу ка посебну молбу, Независни синдикат земљорадника Србије тражи, да Преседништво и Главни одбор СПО информише све општинске одборе СПО у Србији о нама и упуту их на успостављање везе са нама ради што бржег и ефикаснијег деловања и остварења наших заједничких циљева.

С поштовањем захваљујемо на пажњи, разумевању и подршци.

Секретар,
Чедомир Милошевић

Потпредседник НСЗС
Живадин Стојкић

НОВИ ПРИЛОЗИ ЗА БИОГРАФИЈУ ДР ЗОРНА ЂИНЂИЋА

ЖИРЕС ДЕМОКРАТА

Зоран Ђинђић рођен је 1. августа 1952. године у Босанском Шамцу (БиХ). Држављанин је Босне и Херцеговине, а држављанство Србије није му одобрено, мада га је тражио прошле године. Пријављен је на адресу у Београду, у улици Страхињића Бана број 61, мада има стан на Студентском тргу број 8, на осмом спрату од 140 квадрата. Захваљујући својој странци, од СО Стари град добио је проширење од 56 квадрата, јер је на осмом спрату двособан стан замењен, и његовој власници је дат стан од 90 квадрата у улици Ђуре Ђаковића. Лични број господина Ђинђића је 0108952710748.

У евиденцији Управе за државну безбедност Србије при Министарству унутрашњих послова, грађанин Зоран Ђинђић води се у евиденцији сарадника, под кодним именом „Жирес“.

Сарадња г. Ђинђића са тајном службом почела је његовим хапшењем за време студија. Прво је приведен у Словенији, где је одлежао два дана, а други пут је ухапшен у Београду, и одмах је „пропевао“.

У изјави, коју је потписао, приликом хапшења у Београду, на сва уста је блатио Словенце (због хапшења), а потписао је и текст којим добровољно пристаје на сарадњу. Добио је и кодно име „Жирес“, а водио га је, кроз службену евиденцију, и у акцијама, виши инспектор Управе за државну безбедност **Негослав Пантелић**. Господин Пантелић је у то време радио у одељењу које се бавило омладинским покретима и интелектуалцима који се „нису уклапали“.

Још као студент, г. Ђинђић је на суђењу свом колеги **Влади Паланчанину** био кључни сведок у овом политичком процесу, у коме је г. Паланчанин, на основу Ђинђићевог казивања пред поротом, добио вишегодишњу робију.

НЕМАЧКИ ЂАК

Године 1974. из амбасаде СР Немачке у Београду, одлуком Савезне владе, из Југославије је протеран службеник конзуларног одељења, господин **Хелмут Драјке**. Он је покушао да организује (без успеха) бекство из нашег затвора, обавештајца ДНБ-а (немачке обавештајне службе) **Антонa Финтана**. И г. Финтан и г. Драјке су обучавани у центру за обуку ове службе у Зекингену.

Када је отпутовао у СР Немачку, на дошколовање (израда доктората код професора **Хабермаса**) г. Ђинђић је ступио у везу са г. Хелмутом Драјкеом. Г. Драјке је, де подсетимо, у Београду водио и агента ДНБ-а, чувеног новинара, дописника из Београда **Ханса Петера Рулмана**, коме су југословенске власти у Београду судиле због шпијунске, и осудиле га на вишегодишњу робију.

За време које је провео у СР Немачкој, г. Ђинђић је имао плодну сарадњу са ДНБ-ом. Поред Хелмута Драјкеа, г. Ђинђић је имао контакте и са инструктором **Хансом Брејом**.

Сарадња, и Ђинђићеви контакти са полицијом остаће присни до данашњих дана.

Новинару „Српске речи“ пошло је за руком да на тржишту информација купи део досијеа Зорана Ђинђића. У овом броју објављујемо најзанимљивије делове из спољнополитичких активности господина Ђинђића којима се многи његови поступци поштено објашњавају.

Пише: **Милован БРКИЋ**

У другој половини априла 1993. у Минхену, у улици Телот штрасе број 6, г. Ђинђић је, три дана узастопно, разговарао са **Ветоном Сурином**, угледником са Косова. Разговарало се о питањима сарадње косовских Албанаца и о њиховим контактима са српским режимом. Г. Ђинђић је, у то време, био омиљен опозиционар српског диктатора. Овај разговор су упрличили, и њему присуствовали, г. Драјке и г. Рулман.

А да контакти г. Ђинђића са ДНБ-ом нису само површни, сведочи и чињеница да је одмах после овог договора у Минхену, преко **Катарине** банке из Беча, у којој имају отворене рачуне лист **Ветона Сурија** „Коха“ и приватна фирма из Београда „Дибек“ (седиште је у Геневским апартманима), почела уплата већих новчаних средстава и „Кохи“ и „Дибеку“. Уплате, преко „Катарине банке“ врши фирма, чији је власник господин **Данијел Валден**, агент ДНБ-а, а која је, уствари заједничко финансијско одељење ДНБ-а и ЦИА-е за финансирање заједничких операција у „источној Европи“.

Није, наравно, занемарљива сарадња г. Ђинђића ни са нашом полицијом.

ПОШТЕНИ ПРИВАТНИК

Г. Ђинђић је сувласник у фирми „Дибек“, чији су такође сувласници г. **Миша Бек** и г. **Петар Димитријевић**, виши краљевски официр, који је емигрирао у САД и коме је, одлуком Президијума ФНРЈ, 1947. год. одузето југословенско држављанство, а враћено му је 1989. године, на предлог г. Ђинђића и адвоката **Радета Пауновића**. Том приликом је уз благослов српског председника г. Димитријевићу враћено држављанство, уз његову обавезу да, без признанице, на име Зајма за препород Србије, уплати износ од 350.000 долара. Те паре г. Ђинђић је ставио себи у џеп, а Слободан Милошевић није дозволио истрагу, сматрајући да на тај начин

има у својим рукама перспективног српског политиканта.

Преко фирме „Дибек“, „Југоскандик“ је на име „добровољних“ прилога платио 250.000 амрака, али су оне изнете на црно тржиште, ради штицунга, преко дилера **Велна Павловића** из Београда, Пожаревачка улица број 32.

Српска полиција морала је да зажмури, на оба ока, и онда када се г. Ђинђић појавио на илегалном тржишту, као дилер оружја на мало. О томе сведочи и записник о саслушању браће **Арсенијевић**, који је сачињен у Одељењу унутрашњих послова у Бојнику.

Преко фирме „Велеауто“, власништво демократе г. **Ђорђа Зечевића**, г. Ђинђић је неколико стотина ципова продао и МУП-у Србије, уз провизију од 11 одсто.

Изгледа да је г. Ђинђић и даље у души остао левичар. Са фирмом БТЦ (власништво белосветског хоштаплера **Ненада Ђорђевића**, бившег радника СДБ-а Србије, предавача на Вишој школи унутрашњих послова у Земуну и председника ЈУЛ-а) г. Ђинђић је успоставио плодну сарадњу. Препродао је преко БТЦ-а хуманитарну помоћ упућену Републици Српској у вредности око 200.000 марака. Г. Ђинђић је успоставио добру сарадњу и са бугарском Социјалистичком партијом и преко друга **Бориса Спасова**, који у овој партији руководи одељењем које се бави економијом у „корист партије“, увезао је опрему и резервне делове за компјутере, које је, преко **Ненада Ђорђевића**, продао на црном тржишту. Вредност овог посла је око 1,1 милион долара. Увоз је извршен преко зелене границе (илегални прелаз) код села **Брегово** (бугарско село на реци Тимок).

Склоност г. Ђинђића за бизнис је импресивна.

ЧОВЕК ОД БАКРА

У јануару месецу прошле године г. Ђинђић је ступио у везу са руководством Рударско-топионичарског басена Бор. Тражио је да му продају 6.000 тона бакра, ради извоза у Румунију. У Букурешту г. Зоран Ђинђић има регистровану фирму за увоз и извоз. Тражио је да се на бакарне аноде ставе румунски печати и сертификати. Захтевао је од борских руководиоца да му 6.000 тона чистог бакра испоруче по цени која је 50 одсто нижа од оне која је, у то време, била на лондонској берзи.

Будући да монопол у трговини багром држи син **Зорана Соколовића** (Југослав), председник Управног одбора је упутио г. Ђинђића да постигне договор са г. Соколовићем, и да, ако он то одобри, бакар може да му буде испоручен.

Г. Ђинђић је с индигнацијом одбио разговор са Соколовићем, сматрајући министра полиције човеком испод нивоа, па је преко говорнице народне скупштине Србије, на сва уста, напао руководство РТБ Бор, које му је узвратило подношењем приватне тужбе због увреде и клевете Првом општинском суду у Београду, до којег неће ни доћи, јер г. Ђинђића од одго-

„ДИБЕК“

Недавно је г. Зоран Ђинђић јавно ставио на увид инвентар своје имовине. Иако је импозантна, г. Ђинђић је „заборавио“ да саопшти да је, он, уствари, сувласник и у фирми „Дибек“, са седиштем у „Генекс“ апартманима.

Фирму „Дибек“ формално држе г. Миша Бек, и г. Петар Димитријевић. Г. Петар Димитријевић је, после рата изгубио југословенско држављанство, а оно му је, уз помоћ г. Ђинђића и адвоката Радета Пауновића враћено 1989. године.

У знак захвалности, г. Димитријевић је г. Ђинђићу „на руке“ дао износ од 350.000 долара, да овај паре уплати на име Зајма за препород Србије. Те паре г. Ђинђић је негде „затурио“ у свом сефу, а власт, по налогу г. Милошевића, зајмурила је на оба ока, јер је очекивана пуна сарадња са г. Ђинђићем, кога је СДБ Србије, водила као свог сарадника, под кодним именом „Жирес“.

Када је у питању фирма „Дибек“, уочљиво је да она добија значајне своте новца, које стижу са рачуна „Катарина банке“ у Бечу. А на рачун ове бечке банке уплаћује их фирма господина Данијела Валдена, која значајне своте, преко Катарина банке, плаћа и листу „Коха“, који уређује Ветон Сури.

Уплате из Беча на рачун „Дибек“ почеле су да пристижу након прошлогодњег сусрета г. Зорана Ђинђића са Ветоном Суриом. Наиме, у присуству оперативца ДНБ-а Хелмута Драјкеа, средином априла, 1993. године, три дана узастопно, у Минхену, у улици Телотштрассе број 6, вођен је разговор Ђинђића и Суриона. Након тога, преко „Катарина банке“, почиње уплате и „Дибеку“ и „Кохи“, од истог човека — Данијела Валдена, човека који је задужен за финансијске операције ДНБ-а.

Колико још фирми има г. Ђинђић?

О томе у следећим бројевима

ворности чува посланички имунитет, који му није одузет.

Спорни контингент бакра продао је наш тадашњи војни аташе у амбасади у Букурешту потпуковник Драгиша Марковић, једној иранској фирми, и то за цену која је само шест одсто нижа од оне која влада на лондонској берзи, и тако је РТБ Бор уштедео велике паре. Иначе, војни аташе је прошле године, одлуком начелника Генералштаба Војске Југославије генерала Момчила Перишића, смењен, јер није благовремено обавестио надлежне о разговорима са Ђинђићем, а и о неким другим својим пропустима.

Способност г. Ђинђића да заради је за поштовање.

СЛОБА ЗАПАЊЕН

Прошле године је г. Ђинђић, у сарадњи са извесним Мојшавићем из Новог Сада, увезао већу количину пестицида и фунгицида, махом западног порекла, који су продавани у околини Руме. Увоз је, наравно, био илегалан, без плаћања царине. Због истека рока важности, усеви су се осушили. То, наравно, за г. Ђинђића ништа не значи. Важно је само да г. Ђинђић добро заради.

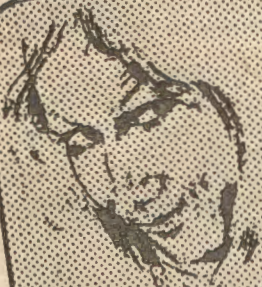
Прошле године, када му је поднет извештај о Ђинђићевим приходима и његовим наметима и разрезима којима је тражио од пословних банака и већих предузећа да финансирају његову странку и да послују са његовим фирмама, Слободан Милошевић је остао запањен. Боље упућени тврде да је председник чак био и уплашен. Наредио је да се Ђинђићевим пословима одмах стане на пут, и започне кампања и његова дискредитација у јавности, преко државних медија. То, наравно, није лако ни извести, јер за све што је до тада радио, Ђинђић је имао благослов и српског режима. Остаје да се види на који ће начин Милошевић покушати да ушутка свог омиљеног опозиционог лидера.

Биографија г. Ђинђића је одиста занимљива. Дobar део прилога из те биографије ћемо и објавити.

Ако ситне сами а желиште
брак јавиште се
психолошкој агенцији

HECAM

☎ 011 / 581.024 од 12 до 15 ч.

ДР СЛОБОДАН ИНИЋ, СОЦИОЛОГ ДЕСНО ОД СОЦИЈАЛИЗМА А ЛЕВО ОД НАЦИОНАЛИЗМА, ТВРДИ ПОД ПУНОМ ОДГОВОРНОШЋУ:

УЛАЗИМ У ЈУЛ КАД СЕ МИРА РАЗВЕДЕ ОД СЛОБЕ!

„Мира је та која осмишљава ствари. Он нема ту способност“

Повода за један овакав разговор, разговор са Вама, заиста је пуно, али онај један непосредан је жеља да од Вас чујемо коментар промовисања једног овдашњег универзитетског професора и члана Руске Академије социолошких наука. Којим се то, по Вашем мишљењу, а сигурно га — будући и сами социолог — имате о целој тој ствари, критеријумима управљала Руска Академија?

Не бих то директно коментаришао. Као прво ја сам — нисам академик, па самим тим није ми познато на који се начин стиче то звање; а као друго — заиста не познајем научне и друге

критеријуме једне Руске Академије. Једино у шта бих желео да верујем јесте да они, ипак, на неки начин воде рачуна о својој научној репутацији.

Сложићете се, надам се, да је она тренутно медијски најактивнији руски академик. Последње што смо имали прилике да пропатимо је њено предавање у Пловдиву. Како гледате на залагање академика Марковић у погледу стварања некакве Балканске федерације?

Посебно ме је изненадила чињеница њеног залагања за некакву, чак и Балканску федера-

„Ја бих се сутра прикључно ЈУЛ-у, само под једним условом: да у „Дуги“ напише један текст, као што пише о свему и свачему и свакоме — проглашавајући све друге за распад Југославије; у коме ће поменути као кривца, између осталог и онога с ким је у кревету... и, наравно, да одмах поведе бракоразводну парницу...“

Разговарала: Ксенија ЈАНКОВИЋ

цију. То не би било изненађујуће да таква идеја потиче од некога ко је и до сад, иначе, био познат као интегративан тип, ко се раније залагао за неке уже и шире интеграције. Али, залагање долази од оне особе за коју (ја барем) могу тврдити да није пред распад Југославије имала такве погледе, или се бар није довољно супротставила ономе ко је највише допринео разарању једне интеграције.

Такве ствари доживљавам као да се, право, неко игра са судбином — ако не осталих балканских народа — онда бар са судбином властитог народа. Мира Марковић управо припада оном дијелу КПС који је после 8. седнице одиграо кључну улогу у разбијању Југославије. Не само њен муж, већ и она са цијелом оном булументом пријатеља из Универзитетског комитета.

Ја нисам тада чуо да се они залажу за било какву врсту интеграције. Све то изгледа још смијешније будући да они не само да су се завадили са свима у бившој Југославији, већ су завадили и са српски народ.

Како ће ти људи повјеровати сутра да Мира Марковић и Слободан Милошевић могу да уђу у некакву интеграцију кад не могу властити народ да интегришу? Онда, ко гарантује да сутра тај брачни пар неће опет поставити питање каква ће та заједница да буде, хоће ли бити феде-

рација или конфедерација или је неће бити; и опет нове невоље.

То је све много неозбиљно и потврђује да смо негдје стварно побркали критеријуме о томе шта је, заправо, једна истинска заједница; ми Срби смо дошли дотле да ни Црногорци неће са нама, а сад ћемо ми бити, је ли, кичма Балкана, и такве сличне глупости.

КОМУНИЗАМ „ПИЈАНОГ СРБИНА“

Познато је да је особа о којој разговарамо на челу партије чије време тек долази (судећи, бар, по њиховом очекивању и „учењу“) одмах, ту — након социјализма; а познато је да су и Вама, на неки начин блиске леве идеје. На којим научним теоријама и којим учењима данас темељите та своја уверења?

Није ово први пут да ме питају о левичи. Желио бих ово да вам кажем, не да се правдам, мислим да се нисам мијењао (изузев формално — што данас нисам члан КП), дакле увијек сам био — десно од социјализма, а лево од национализма. Сматрам да је то једна добра

на то, желим да скренем вашу пажњу на један феномен, феномен незабиљен било гдје у источној Европи. Говорим о феномену одржања на власти државотворне левичице са Милошевићем на челу, упркос одласка цијелог тог система. То су успјели захваљујући једном „пресвлачењу кошуље“ — да тако назовем узимање национализма као политичке платформе, јер су били свјесни да национализмом могу себи продужити живот.

То се могло очекивати, јер је та група, с којом је Милошевић успио да побједи Ивана Стамболића на тој чувеној 8. сједници (а, заиста, сво зло тада и започиње), била једна догматска група коју су он и његова жена нашли још у оном ЦК. Кад кажем догматизам, мислим на стаљинистички приступ, свијест о једном насилном приступу решавању друштвених и националних проблема. Они су, само, с позиције тог догматизма прешли на платформу национализма. Тако су, као, сачували нешто од комунизма, али постали привлачни и са становишта „пијаног Србина“ као нерационалног бирача који је у националном видео некаку шансу — националну или социјалну.

Желим још нешто да кажем, када већ причамо о левичици и комунистима. Код нас су, заправо, свуда на власти остали исти људи починивши сва та зла. Све бивши комунисти. У Хрватској су то били комунисти поражени у ранијим унутар-партијским борбама; а у Србији (што је још горе) то су били актуелни комунисти. Од Словеније до Македоније то су комунисти који су узели националистичке програме, избрисали разлике између себе и националиста, отворили врата националистима и заправо, зацементирали цијело друштво.

Где је онда било решење?

Оно је било у некој врсти полицентричне државе, значи, грађанске државе, али уз све поштовање националног. Јер, у вишенационалним заједницама нема демократије уколико она не садржи два поља, један грађански и један етнички, у смислу колективних ентитета. То важи и за Хрватску, и за Босну, Македонију, Црну Гору и највише за Србију. То је комбинација која би, ако би се постигла или — да се постигла, представљала рјешење.

Споменули сте Црну Гору. Не чини ли Вам се да нам из наше друге федералне јединице у последње време стиже зачуђујуће или забрињавајуће мало информација?

У праву сте. Нешто се тамо догађа. Врло ми је сумњиво да их Милошевић уопште не дира. Ја сам Црногорцима и рекао — никада нисте били самосталнији него сада. Не дира их ни Милошевић, ни та њихова националистичка опозиција — она која сматра да смо један народ, један вођа, једна вјера.

Мислим да је Милошевић сада сувише забављен Босном и Караџићем и да иде својим некаким редом. Лично, вјерујем да је његов план да сутра, кад заврши са Босном, унитаризује Србију и Црну Гору; да СРЈ постане унитарна држава. Једино што може да нас спаси је питање колико он држи до оног црногорског љу њему, с обзиром на своје порекло. Ма врага, не држи он ни до чега! То ми је, наравно, слаб аргумент.

Јер, он није ни искрени националиста. Једина његова истинска нација је бирократизам, власт, хегемонија. Он је заправо један расан, изразит примјерак те страсти у нама као народу-страсти за влашћу.

Он све сам у овој земљи ради, рјешава. Нема Парламент — обесмислио га је и не поштује га. Влада му је обичан уред, тај Марјановић и остали, па то су све смијешни људи. Сам се бори са светом, сам хушка, па онда, као, смирује преко Дрине, сад тражи оне који ће рушити Караџића, а сам га је такођер направио, сам иде у Грчку — халуцинира о некаким конфедерацијама...

То је посао за најмање 30 људи, за цијелу Владу, Парламент...

„АМБИЦИОЗНА ПОРОДИЦА, НЕМА ШТА“

Можда их није 30, али биће да их је, ипак, двоје?

Па, јесте. Она је та која осмишљава ствари. Он нема ту способност. Она је његово право, друго ја. Цијели тај њени идеологизам је толико архаичан, немодеран, па та левичица — не видим то као нешто перспективно. Али, мора јој се признати једно — да има велике амбиције.

Нисам вјеровоа да они имају такве амбиције. То је амбиција од оне врсте која те тјера да будеш први, да будеш у центру, да будеш академик, да будеш проглашаван за првог српског ратника, да добијаш медаље. Заним-

СПО И ВУК

СПО је на самом свом почетку био једна из групе странака формираних са националистичким програмом. Тај се програм и до данас задржао, Вук то није битно мијењао, али је чињеница да је од свих тих странака током времена СПО највише еволуирао. Наравно, мислим са становишта те еволуције потребе земље да се дође до мира и да се реше ти спорови на просторима бивше Југославије.

Добро је, рецимо, што је из странке отишао један Марков или један Ракитић; значи дошло је до еволуције и у кадровском смислу.

Допада ми се и Вуков нови став у вези са Муслиманима. Друга је сада ствар колико он заиста доживљава Муслимане као нацију, али је он направио еволуцију, која је заправо несугласна његовом програму, а бојим се и несугласна са инфраструктуром његове партије.

Али, Вуку само, и никоме другом, полази за руком да све то некако држи заједно.

позиција. Са комунистима сам се слагао, мислим да сам у Комунистичку партију и ушао због тога, око виђења решења националног питања. Не због марксизма, тада сам био млад да би ме то превише окупирало. Али, национално питање — да!, јер сам растао у једној вишенационалној средини где сам и научио да треба умјети живјети са другима и поштовати их. Не морате се баш волити, нико то не тражи, али у сваком погледу поштовати.

Јер, тако и настаје равноправност — у поштовању вриједности других.

Добро, ја не мислим да је КП рјешила национално питање, као што се и показало; али га је рјешавала. Друга је ствар зашто комунисти тако добро постављену ствар нису могли одржати.

Мислим да је то било због њихове антиекономске неспособности да са становишта економских процеса интегришу земљу; јер, они су у идеолошком смислу били супротстављени тржишту, робној размени, приватној својини...

Но, у исто вријеме сматрао сам да је најважнији задатак да комунисти оду са власти све вјерујући да су они препрека демократији. Онда и то, да ми са њима не можемо ићи даље, у развојном смислу. То је оно на шта мислим кад кажем да је моја позиција била, и јесте, лијево од национализма, а десно од социјализма.

С обзиром на све то, како сте се осетили прошле године када је у сред лета (23.07) дунула кошава?

Мислите на ЈУЛ? Прије него што одговорим

Браћам се на питање о ЈУЛ-у. Ја бих се сутра прикључио ЈУЛ-у, само под једним условом.

Услов је да она у „ДУГИ“ напише један текст, као што пише о свему и свачему и свакоме — проглашавајући све друге за кривце за распад Југославије у коме ће поменути као кривца, између осталог и онога, с ким је у кревету.

„НЕКА ИЗАЂЕ СЛОБА НА ЗЕЛЕНИ ВЕНАЦ“

Видим ја да Ви, ипак, нећете у ЈУЛ.

Да. (Смех). И, још једна ствар — ако она држи толико до својих идеја, а свјесна шта је он учинио — онда би требало одмах, да поведе бракоразводну парницу. Тад ћу ја коначно, ући у ЈУЛ! Јер, не можете ви стално оптуживати Алију Изетбеговића и Туђмана, а као имате све саме анђеле с ове стране! Морате бити свјесни ко је све то започео и ко је говорио: „Ако не умемо да радимо, бар знамо да се тучемо!“ Или: „Успех нам је једини пут!“ Који јадан успјех?

Имамо ми једног заједничког познаника коме кажем у шали: „Поздрави Миру и Слободана и предложи им да дођу на Зелени венац. Само нек изађу, да им покажем остварено српство“.

Онда ми он објашњава како је Слободан, ипак, пуно тога учинио за народ, за Србе, српство... достојанство српског народа.

„Како да не“, кажем. Што он више чини — ја све више видим како ми је..“

А, Зелени венац је збиља прави показатељ стања где смо.

љива породица са становишта амбиција, нема шта.

Шта онда да ради опозиција са једном та амбициозном породицом?

Мислим да је опозиција овдје себе дефинитивно искомпромитовала. Ја више волим да кажем да је то опозиција, а не опозиција. У Србији заправо и не постоји пр и вишестраначки систем, тачније постоји у једном формалном смислу, а у супстанцијалном смислу идеја и намера — не!

Јер проблем је како ћете са становишта истих програма убједити бирача да хоће нешто друго у односу на свог политичког конкурента. Можете га само убјеђивати да бисте ви то радили ефикасније, да бисте (за разлику од Милошевића) донјели Србима и Србији све те територије и да бисте то урадили без криминала. Али све то и потиче из једне наопаке идеје.

Конечно, тиме се опозиција кандидује за вођење рата. Дакле, не можете критиковати власт са једне позиције која вас иначе, чини доста блиским.

Можете му, наравно, као Никола Милошевића (који се већ потпуно губи у томе) у сваком свом тексту и говору пребацивати за прошлост, за болшевизам, али то више није увјерљиво, поготово ако вам је властита позиција такођер, националистичка.

Постоји, на срећу, и један други дио (бојим се јако мали) јавности који је прије рата упозоравао, а од почетка рата био за мир — Грађански савез Србије, разни облици цивилног друштва, „Борба“, један опет дио ником припадајућих интелектуалаца; а сада је ту и СПО. Али, то је јако мало да би се било шта урадило.

Заиста не видим никог, изузев ове еволуције коју има Вук Драшковић — у смислу залагања за мир, али нисам сигуран колико је то искрено.

Зашто?

Једноставно зато што ако пишете књигу о Дражи онако како је пишете, морате бити аутоматски у сукобу са тим залагањем. То двоје, по мом мишљењу, не иде заједно. Не може се бити у исто време за Дражу, и у прошлости и у садашњости, и против данашњих етничких чишћења у БиХ.

ПРИВАТНИК, АЛИ ПОД ЗАШТИТОМ ДРЖАВЕ

Али, и поред свега тога ја Милошевићу не предвиђам да ће добро завршити. Јер, ако размислимо шта смо све имали и шта смо изгубили... Узмите само да смо имали Југославију која је највише ишла на руку српском народу, који је био конститутиван народ у четири државе (Југославији, Хрватској, Босни и Херцеговини и Србији) или да нисмо имали рата пола вјека, да смо ушли у ред средње развијених земаља, да смо били просто мажени и пажени и од Истока и од Запада.

Кад погледате све то, и помислите шта ће нам последице овога запасти; да ће Срби из Хрватске остати у Хрватској, без обзира на степен и квалитет аутономије, а и ту ће аутономију добити само тамо где су у односу на Хрвате већински народ; да ће БиХ остати у оквиру њених граница, да смо са Македонијом сада на крв и нож, да смо отворили процес на Косову, Санџаку и Војводини. „Дакле, кад саберете све то, и све жртве, плус осујећен развој за наредних 30 година, најјачим се и помислим, како ли је бити у кожи оних који су све то проузроковали?

Ипак, у целој тој ситуацији, чује се све чешће, и то из уста из којих најмање очекујемо — уста једног од челника СК ПЈ, прича о „народном капитализму“.

Тај је појам у нашој традицији још из доба Пашића. Разлози због којих је још Пашић увео тај појам, леже у једној крајње колективистичкој свијести српског народа; тај појам је смишљен да би задовољио ту социјалну димензију и радикалске странке и српског народа.

Онда, ако пођете даље, стара Југославија је била врло етатизирана, упркос Уставном прокламованом слободном предузетништву и приватној својини. Ја мислим да је последице Совјетског Савеза она била највише етатизирана држава. Е, сад то је и разумљиво, тамо је већ победио болшевизам 1917. — то је био идеолошки пројекат. Али није разумљиво како овдје упркос, рецимо, једном Видовданском уставу имате једну такву појаву да је држава, заправо, највећи приватник.

Погледајте само и политичке програме српских политичких странака и најчешће ћете наћи следеће формулације: „Приватник, али да буде у функцији државе“ или „под заштитом државе“. То иде све дотле да је и на Башком конгресу, последњи Дражин програм у националном и социјалном смислу, уствари приватника стављао у положај (као носиоца средстава за производњу — што би рекли бивши комунисти) под tutorство државе.

Или, узмите најновију ствар — захтјеве бањалучког протеста, ја сам их посебно проучавао, где они не траже само борбу против црноберзијанаца већ и да приватници буду у функцији државе и да имају плату обичног војника!? Ту се, заправо, види тај колективистички дух.

Српски народ, после руског, има најјаче изражену ту колективистичку свијест. Зато је комунизам код нас и имао тако погодно тло. Има наш народ, донекле, и индивидуалистичку црту; али је она таква да вуче у анархију. Рецимо, како Срби доживљавају слободу? Они желе да буду слободни од државе, а не да остваре слободу у држави. То је једно негативно схватање слободе која онда завршава или у анархизму, или у колективизму.

А, „сива економија“, данас, само доказује да нешто није у реду са оном правом економијом. Људи бјеже у „биву економију“ само зато што у економском смислу нису задовољни оном што им држава, општим привредним условима и оквирима, нуди.

И, сад умјесто да створите услове који ће људе економски задовољити (кроз праву приватизацију, од чега ће и држава — преко пореза — имати користи) ви их проглашавате за нај-

већу опасност и гоните их, онда, милицијом.

Значи, код нас је криминализација последица једног посве неекономског система. Али је она, свакако и последица националних циљева. Јер, ако ви добијете санкције због националних циљева, рата и етничких чишћења, онда морате срљати у криминал да би колико — толико друштво имало могућности да опстане.

И, онда имамо све ово што имамо. Ја нећу да кажем да су то све лопови. Не, нужа вас натјера да прибјегнете неким стварима које вам у једном нормалном систему не би пале на памет!

САМО ОН У РАТ И САМО ОН У МИР

Без обзира на све то што сте рекли, неки и даље тврде (тачније — пишу) како криминала има посебно у опозицији коју „финансирају стране силе“. И, не само опозицију — на западу влада мишљење да је управо Мира Марковић, пре пар недеља у „Дуги“ иницирала напад на слободне и независне медије — оптуживши их „да су издали земљу у корист газда из иностранства“.

Прије свега то је један стари ријечник, ријечник који више нема мјеста, нарочито после слома те, такозване, биополарне структуре. Запад више није некаква рекреациона средина која некога купује. Посље слома комунизма то је још један једини универзални поредак, а том поретку припада и штампа, медији — уопште.

Ми смо заинтересовани за то да у овој земљи имамо медије као на западу, као што желимо и исту такву привреду, или демократију.

Друга је сада ствар што ми овдје нисмо створили потребне услове, да медији могу опстати, поготово они који су независни. Зашто је то тако, е — за то кривицу, засигурно, сноси и Слободан Милошевић.

Ето, тај најновији случај око „Борбе“; па чак и да дозволимо да та трансформација није урађена како треба, али — бога ти, није ваљда „Борба“ једина у овој земљи у којој нешто није изведено како треба?!

Али, наравно, није то у питању — већ тежња да се угуши један независни лист.

Но, зашто се управо сада догађа све ово у вези са медијима? Милошевић, најпросто, сада настоји да угуши свијест у народу о томе да је овдје било снага које су биле против рата и које су биле за мир.

Другим речима, кад он иде у рат — увијек је он за то заслужан; а кад он иде у мир — само он иде у мир, и само он мора бити заслужан!

РАДИСАВ ЦЕЛИЋ АДВОКАТ — КРАЉЕВО

ЗБИРКА ОБРАЗАЦА

(ЦЕЛОКУПНО ЈУГОСЛОВЕНСКО ПРАВО У ОБРАСЦИМА)

Четврто издање

Приватне тужбе, кривичне пријаве, оптужни предлози, оптужнице, молбе за помиловање, молбе за условни отпуст, предлог за поништавање кривичног поступка, предлог за допуну доказа, кривично жалба, захтев за заштиту законитости, захтев за ванредно ублажавање казне, све врсте грађанских тужби, ванпарнични предлози, подноси у извршном поступку, подноси код управног спора, подноси у прекршајном поступку, предлози за расправљање заоставштине, жалбе у парничном поступку, све врсте уговора, тестаменти, пуномоћја (генерално и специјално), као и све врсте припремних поднесака у грађанском и кривичном поступку.

Поруџбине слати на адресу:

**РАДИСАВ ЦЕЛИЋ, ХАЈДУК ВЕЉКА 6, 36000 КРАЉЕВО
ТЕЛ. 036/21926**

ГРАФИКА
НОВИ САД

АМБ
ГРАФИКА
НОВИ САД

ДД за производњу папирне
и флексибилне амбалаже

21000 НОВИ САД

Футошки пут 67

Телефон: 021/395-388

Телефакс: 396-344

Телекс: 14 357

АМБ
ГРАФИКА

БИЋЕ РАТА ДОК КАПЉЕ СА СТРАНЕ

ПОТПИСИВАЊЕ ЧЕКОВА ПРЕ ПОТПИСИВАЊА МИРА

Нико тачно не зна колико је стране валуте стигло на просторе бивше Југославије од избијања кризе и рата. Ријеч је у првом реду о новцу који су својој сабраћи слали исељеници свих нација и вјера. Зна се једино да су се Срби, Хрвати, Муслимани и остали у Њемачкој, САД, Аустралији... међусобно такмичили ко ће дати више новца, јер се на тај начин и практично манифестовао посебан вид родољубља. Ријеч је, како тврде неки извори, о десетинама милијарди њемачких марака и долара.

Званичне власти и поједине странке су се „од Бердала па до Триглава“ хвалиле том материјалном потпором „наших људи“ и истицале то као најбољи знак сопственог угледа у свијету.

Ни у једној од новостворених држава нико нема тачан увид колико је новца приспјело из иностранства, а поготово у шта је он утрошен. Пало је у очи једино да се одређени број, или боље рећи сој и слој, људи нагио обогатио. Објелодањено је неколико афера које су врло брзо заташкане и заборављене.

У Босни и Херцеговини халабуку је дигао турски лист „Сабах“, чији је новинар **Седат Сертоглу**, поријеклом Босанац, у једном чланку поставио питање гдје се троши новац који Турска даје Муслиманима у БиХ и поготово председнику **Алији Изетбеговићу**. Нису изостале ни констатације у тексту да се новцем манипулише, без навођења конкретних података. Довољна је била само клица сумње да се јавност усталаса не само у Турској него и у Босни. Питање је у веома оштрој форми поставио и лист „Авас“, који излази у Франкфурту; знате ли гдје је новац из исламских земаља?

КО ЋЕ ДА БРОЈИ

Сарајевски медији су објавили још раније да је ирански министар иностраних послова **Велајати** дао **Изетбеговићу** чек у вриједности од милион долара и да је он од тог новца основао фонд „Инвалиди Босне“. Многе сумње су, међутим, остале. Муслимански медији који излазе у западној Европи највише се баве питањем коме, заправо, стиже новац. Најчешће се констатује да једва половина укупне финансијске помоћи, било од институција или појединаца, стиже државну касу, а остало иде на рачуне Исламске заједнице и Странке демократске акције.

Од донатора из исламских земаља потичу прва питања о судбини новца упућеног босанској браћи

Пише: **Ејуб ШТИТКОВАЦ**

Из бројних нагађања издвојен је председник бившег Мешихата (старјешинства) Исламске заједнице БиХ **Салих Чолаковић**, који је, мада је разријешен те дужности, сакупио помоћ по исламским земљама, али она никада није стигла до Босанаца и Херцеговаца. Босански новински извори тврде да је он од тог новца саградио себи кућу у Сплиту. **Чолаковић** је, иначе, још прије избијања оружаних сукоба побјегао из Сарајева.

У Сарајеву тврде да се не може имати увид у прилив и утрошак материјалне помоћи из иностранства због тога што не постоји финансијски систем муслиманско-хрватске федерације те да самозвана „Херцег-Босна“ убире позамашна средства од царине, као и то да је највећи дио помоћи Хрвата из иностранства отишао у приватне џепове људи који руководе, или су руководили, овом „федералном јединицом“.

О мутним радњама, али на другој страни, свједочи и изјава хрватског политичара **Стјепана Месића**, у којој он каже да је једном приликом донио пулу торбу новца из једне земље и да је све то предао Министарству одбране. Када је затражио да се новац преброји и да му се потпише признаница само су га зачуђено погледали. Мада се овај примјер односи конкретно на Хрватску он је карактеристичан и за Босну. Мало ко од страних донатора уплаћује

новац на одређени рачун већ се он даје личностима, а од њих самих зависи гдје ће тај новац завршити. Зна се, на примјер, да у Хрватској право потписа на рачуне из иностранства имају само председник **Фрањо Туђман**, Хрвоје Шаринић и Гојко Шушак. И нико више. У БиХ се не зна ни за једну личност која има слична овлашћења.

Ако би се завршио рат, ипак, рачуни те врсте морали би да се положе. Можда понајвише због тога у скорије време неће престати да говори оружје. Јер, неминовно ће доћи до обрачуна унутар руководства и, посебно, „ситнијих риба“, које су изгледа могле много више да уфаре — од препродаје аутомобила и горива па даље.

КО ПРВИ ДО...

Турски лист „Сабах“, је, бар што се тиче муслиманске стране у БиХ, само отворио питање на које сад неки утицајни људи одговарају муцајући. Пошто овај лист има добре везе са неким људима у турској влади, без чијег одобрења се никада не би покренуло тако осјетљиво питање, може се наслутити да је турским властима већ преко главе слање помоћи Муслиманима у Босни као и онима у муслиманским републикама у бившем Совјетском Савезу.

То је наговјештај да и најоданији пријатељи зараћених страна у БиХ полако почињу да се хладе кад је у питању слање финансијске помоћи без које се рат тешко може наставити.

Не би се рекло да су у „бољој“ позицији и друге стране у рату и по неким изворима све је мање, на примјер, богатијих Хрвата у свијету који вјерују не само руководству „Херцег-Босне“ него и политичком руководству у Затребу. Тако да мало ко може очекивати озбиљнију финансијску подршку успостављању још увијек само zamiшљене босанско-хрватске конфедерације, поготово ако се има у виду да нема скоро никаквих шанси да практично заживи и већ успостављена муслиманско-хрватска федерација у БиХ. У овом тренутку се једино зна да помоћ са стране свако гради како зна и умије. У томе су сви стекли велико искуство.

КО ЋЕ КОГА

ГУТАЊЕ ЖАБА

Кад су се почетком новембра деведесет треће рушевине Старог моста у Мостару сурвале у Неретву, ваљда није било новина (овде и у свету) а да нешто значе, које нису забележиле да је тај варварски чин последица дејства артиљерије којом је командовао режисер по струци, а тада војник у генералском мундиру Хрватског вијећа одбране (ХВО) — Слободан Прањак. Већ данас мало ко се сећа имена рушитеља, али ће заувек остати упамћено да је тај бисер из светске баштине споменика културе и једно од чуда неимарске вештине срушио неки суманути Хрват.

Пошто се то догодило у јеку жестоких борбених окршаја између босанскохерцеговачких Хрвата и Муслимана, закрљени ратници и заслепљени националисти канда и нису могли да посматрају Стари мост дружичје већ искључиво као објекат у војничким координатама, а о чему сведочи и тврдња хрватског интелектуалца др Анте Лешања како је Мост „споменик градитељству у логистичком саставу освајача у вријеме његова продирања према западу“! Иако је то био само један у низу мостова који су срушени (физички и метафизички) током хрватско-муслиманског рата, стропштавањем Старог моста у реку разјалила се тако голема провалија између два народа (опет: и у физичком и у метафоричном смислу!) да ће се она тешко премостити, упркос томе што данашњи свет располаже најмодернијим техникама, и неимарском и преговарачком.

Зорна потврда томе јесте и крхка конструкција Вашингтонског споразума (октобар 18. 2. 1994) која једва да се одржава под безмало непрекидним рафалима и повременим артиљеријским плотунима с обе федерално повезане стране (реке).

ЛИДЕРСКА ФАРСА

Крајем јануара ове године поново је и мало жешће запраштало у долини Неретве, нешто јужније од рушевина Старог моста. Мостар није једина неуралгична тачка у односима федералних савезника, али је ваљда једина на којој се константно одржава висока тензија потпомогнута пушкарањем. Негдашњи градоначелник Бремена Ханс Кошник, којег је (после формалног прекида непријатељстава између ратних такмаца) одредила Европска унија да „администрира“ у Мостару и руководи обновом града, није у стању чак ни да смањи напетости, а камоли да онемогући оружане инциденте.

Виде је него извесно да су пре споразума у Вашингтону (потписали га и Франьо Туђман и Алија Изетбеговић) архитекти Хрватско-муслиманске Федерације рачунали са знатно већим степеном кохезије у тој „државној“ творевини него што се објективно и могло очекивати. Федерација не „федерира“ ни на формалној рази-

Прикљени на сарадњу, босански Хрвати и Муслимани тешко се спалазе у међусобним односима

Пише: Стипе СИКАВИЦА

ни, а како би онда и било могуће да у таквим условима функционише заједничка војска! Оно, истина је да је (пошто је Крешимир Зубак 31. 5. 1994. изабран за првог председника Федерације) формиран и заједнички Штаб оружаних снага Федерације од 30 чланова (по 15 са обе стране), са генералима Антом Росом и Фикретом Муслимовићем на челу. Међутим, то је остало само пуко слово на папиру, и даље од тога није учињен ни корак.

Будући да за заједничку војску (у којој би морало да се поштују бар два начела иоле велане војне организације — начело субординације и начело једностарешинства) нису створене ни елементарне претпоставке, онда је и формирање реченог Штаба само фарса лидерске двеју националних/националистичких партија, ХДЗ и СДА. Додуше, и Федерацију не само да обе стране различито објашњавају, него је и њен формални зачетак доживљаван и тумачен према тренутним интересима формално-националних елита на власти. Тако је, рецимо, остало забележено да је хрватски министар одбране Гојко Шушац изјавио како је вашингтонске разговоре (из којих је и резултовао поменути споразум) доживео као „гутање жаба“! Муслимански лидери, пак, Федерацији су прилазили са посве друге стране (иако би Изетбеговић и његови истомишљеници били срећни да имају „само своју Државу“), јер их је првенствено на то усмеравао исцрпљујући рат са војском босанских Срба.

ИЗГУБЉЕН ТРАГ

Аналогно политичарима, реаговали су и професионални војници. Док је за команданта ХВО, генерала Миливоја Петковића, било „илузорно очекивати брзо стварање заједничке војске“, и за кога је био и остао примеран принцип: „хрватски војник на хрватској земљи, у хрватској касарни!“ — дотле је за генерала Мехмеда Алагића, команданта 1. корпуса Армије БиХ, Федерација безмало искључиво значила „отварање путева за Босну“, наравно са хрватских географских простора, „а отворени путеви значе више оружја“, а то је у укупном збиру имало да значи: „успешније операције“ против војске генерала Ратка Младића.

Јесте, Алагић би био у праву кад га стварност не би сурово оповргавала. Није да нису

отворени неки путеви и да њима нису стизали многи каравани у земљу Босну. Али, ти путеви од хрватских јужних лука воде преко Херцеговине, где су Херцеговци пресретали и претресали транспорте, опскрбљивали се оружјем, цебаном и провијантом, а за другу саставницу Федерације и њену војску — што претекне! Тако некако стоје ствари и у погледу планирања и извођења борбених дејстава у заједничкој режији: Врховна команда, односно Главни штаб Армије БиХ планира и ратује за себе, а Главни стожер ХВО за себе. Зарад истине, ипак треба рећи да су генерал Расим Делић и његов Штаб у више наврата покушавали да успоставе какво-такво борбено садејство између двеју војски (кад већ није прорадила заједничка команда), али су хрватски команданти то готово по правилу обилазили. Искључиво ли повремену борбену сарадњу мањих „построби“ ХВО са борбеним формацијама Армије БиХ у Посавини, средњој Босни и нешто у „бикашком делу“ — једино остаје вредно помена оружано садејство групе бригада ХВО и делова 7. корпуса Армије БиХ у борбама за Купрес с јесени прошле године. Међутим, и ту су Херцего-Хрвати били децидни: наши територијални апетити (интереси) сажу до те и те црте, и до ње ћемо се тући, даље јок!

На тој равни треба посматрати и изненадни сусрет групе високих официра 1. и 2. крајишког (српског) корпуса са високим официрима ХВО у Горњем Вакуфу (хрватски: Ускопље) трећег фебруара ове године, где се управо на дневном реду нашла црта разграничења на купреском делу фронта. Састанку је требало да буду „назочне“ и колеге из Армије БиХ, али нису, и њихов изостанак се, сем осталог, може одгонетати и као протест због „шуровања“ двеју других страна! Ко би свому ушао у траг!

Такође је колико занимљива толико са становишта ове теме и индикативна чињеница да се Армија БиХ све доследније претвара у једнонационалну (муслиманску) војску и да, нарочито у неким њеним јединицама (7. зеничка бригада), религија бива злорађена, на шта су јавно реаговали саопштењем чак и петорица (од седам) чланова Председништва БиХ.

Међународна Контакт група за решавање кризе у БиХ имала је петог фебруара ове године у Минхену посебну сесију посвећену оживљавању б/х Федерације. У документу са тог скупа (девет тачака) посебно место је дато управо — стварном формирању заједничких оружаних снага Федерације, па је с њим у вези речено да ће на „лице места“ стићи амерички војни експерти и да ће се цео војни програм подупрети америчким доларом. Видећемо шта ће из свега да испадне. Засад је то само „гутање жаба“ на војнички начин!

МИЛОШЕВИЋ И ТУЋМАН НА ИСТОЈ ТАЛАСНОЈ ДУЖИНИ

ЗБОГОМ КРАЈИНО?

Да ли одбијање Слободана Милошевића да прими групу „3 — 4“ значи да је „дигао руке“ од Крајине и крајишких Срба и да неће да се „меша“ у унутрашње ствари свог пријатеља Фране Туђмана, како то чини његов, Милошевићев, министар спољних послова В. Јовановић, или је у игри нека нова српско-хрватска нагодба — остаје да се види. У сваком случају, индикативно је што ту информацију нису пренели овдашњи званични државно-еспеесовски медији, што и није ништа необично и чудно, пошто овај режим одавно држи народ у информативном мраку.

Шта се, заправо, догађа на линији Београд — Загреб, односно у српско-хрватским односима? Др Душан Биланчић, саветник хрватског Уреда у Београду, иначе својевремено дугогодишњем високи партијски и синдикални функционер у Титовој Југославији, дуго је живео и радио у Београду и сигурно добро познаје овдашње прилике. На питање „Вјесника“ како је Србија реаговала на Туђманову одлуку о отказивању гостопримства УНПРОФОР-у, он каже:

„Успореде ли се данашње реакције Београда с онима на добро нам позната догађања из прошлих година, чита је чињеница да је сада све много умјереније и блаже. А сам би догађај — с обзиром на то да је бивша СФРЈ супотписница Венсовог плана и да се данашња Југославија труди да докаже да је она њезина наследица — можда изискивао јачу реакцију.“

БЕЗНАЂЕ И АПАТИЈА

Биланчић, ипак, није изненађен том „релативном мирноћом“. Ево и зашто: „Први разлог је што процењујем да Слободан Милошевић сада планира мир, а не рат. Мислим да се Милошевић спрема потписати мировне документе и то углавном на оним рјешењима која је дефинирала међународна заједница од хашких аранжмана 1991. до плана Контактне скупине. Он ће у даљим преговорима настојати постићи што је могуће веће концесије, односно остваривати оно што је већ и јавно декларирао. А рекао је да је српски национални програм углавном остварен, јер је створена српска држава у БиХ и јер су Срби у Хрватској заштићени међународним аранжманима.“

Други је разлог у једном ширем феномену који је захватио србијанску политику и духовну јавност и најшире слојеве, из чега закључујем екстремисте око Шешељевић радикала и Коштуничиних демократа, а посебно оне у и око Српске православне цркве. Србијанску је јавност захватило безнађе и немогуће ју је више придобити за било што, па ни за крупне ствари. Потврђује то сукоб Милошевића и Караџића, на што масе уопће нису реагирале. Није, напиме, било ниједног митинга солидрности за подршку Палама, премда је било покушаја.

Милошевић је био једини информисан о Туђмановој одлуци да откаже гостопримство УНПРОФОР-у, што нису знали ни најпоузданији савезници Хрватска, Немачка и Америка — тврди Радио-Франс — ентернационал

Пише: Никола БУРЗАН

Надаље, Србија је данас и буквално у мраку, а народ ни на то не реагира. Некадашњу еуфоричност, самоувереност и наду да ће се остварити прокламирани циљеви, замењује апатија, право безнађе...“

МИЛОШЕВИЋЕВ „МИГ“

Сасвим добро и тачно представљајући београдску атмосферу, др Биланчић говори и о „једном мигу из Београда, по којему би Милошевић био спреман на међусобно признање (СРЈ и Хрватске) и на отварање амбасада.“ Он додаје да су преговори и контакти између Београда и Загреба стални. „Милошевић и његов миг о могућем међусобном признавању немају никакве везе с одлуком Хрватске о престанку мандата УНПРОФОР-а. Али, има везе нешто друго. Има везе чињеница да је, с једне стране, међународна заједница издала своје принципе и обећања, а да, с друге стране, најшира јавност у Хрватској тражи рјешење и повратак окупираних подручја. Само јака сила може спријечити ту акцију, чин враћања окупираних територија. А што се тиче преговора с Кином, нема никакве сумње да га Београд тјера да иде у те преговоре и да, наравно, покуша добити максимум. Шта је то максимум? Што ближе максималној политичкој аутономији...“

А пошто је последњом резолуцијом Савета безбедности и РСК стављена у тоталну међународну изолацију, Милошевићу, по свему судећи, не преостаје ништа друго него да призна Хрватску и аминује онакву и онолику аутономију крајишких Срба какву је понудила група „3 — 4“. Шеф хрватског уреда у Београду др Звонимир Марковић, у интервјуу „Вечерњем листу“, пита се:

„Зашто тај дан међусобног признавања одгађати, када је цијеломе свијету јасно да до њега мора доћи? Међусобно признање није на

штету никога. Дубоко сам увјерен да су два председника (Туђман и Милошевић) способна и спремна реализирати и потписати такав повидјесни хрватско-српски споразум“.

ОСОВИНА МИЛОШЕВИЋ — ТУЋМАН

Др Марковић каже да је са Милошевићем имао три сусрета — „сва три јако занимљива и корисна“. Милошевић, каже, „дјелује самостално, мало иде у госте — врло радо прима госте. Кад сам први пут био код њега, први пут сам од њега и чуо за народну пословицу „Преко прече — наоколо ближе“. И додаје: „Моје особно мишљење — уколико не буде неугодних изненађења — Хрватска је близу признања. Тачан сат, минуту, тешко је одредити. Није искључено да нећемо и Чеченији морати захвалити. Јер, цијела Европа, данас већ и свијет, један је систем спојених посуда — притисак, већи-мањи, на једној страни, одржава се на другој, ма колико далеко био...“

Тако говоре људи који редовно и помно прате и анализирају Милошевића и његове кораке. Да ли је тај њихов оптимизам претеран? Радио-Франс-ентернационал истиче да „последњих дана страни медији увелико тврде да хрватско политичко вођство рачуна на Милошевићеву помоћ у реинтеграцији Крајине, а Шаринић је признао да о томе постоји индиректан договор“. И додаје нешто што само за наивне и неупућене може звучати сензационално: „Добро информисани кругови тврде да је Милошевић једини био информисан и о Туђмановом отказивању УНПРОФОР-у, што нису знали ни најпоузданији страни партнери Хрватске, као што су Немачка и САД!“

Осовина Милошевић — Туђман, дакле, и даље је у пуном погону! У сваком случају, каже француски радио, све је евидентније да тајна дипломатија на линији Загреб — Београд вредно ради. Милошевићева помоћ је сигурно скупа. Дражен Будиша упозорава да има индиција да је Хрватска своје признање спремна платити територијалним уступцима у Босни...“

И ту се поново враћамо на стари, никад званично демантовани, споразум Милошевић — Туђман из Караџорђевог о подели Босне и сл. У светлу тога, а и последњих догађаја, може ли се — са жаљењем — поручити: „Збогом, Крајино“? Или је још за то прерано? Отезања и одуговлачења, уз настојање да се добију максималне концесије, биће сигурно и даље на дневном реду, али... Више од овога што нуди група „3 — 4“ тешко ће ико искамчити. Чак ни формулом „преко прече — наоколо ближе...“

РАТ БОГАТАША

Рат је трајао већ девет месеци када сам стигао, половином 1992. У то време битке су се одвијале између Хрвата и Срба. У Сарајеву сам дошао са 30 година војног искуства и осам одслужених мировних мисија. Моја каријера је кулминисала у Босни, али, на жалост, она је ту и завршена. Ухваћен између ужасне реалности експлодирајућег конфликта и грешака бирократских штабова удаљених хиљадама километара, нисам више могао прихватити непотпуност и недостатке УН. Сарајево више него било која друга мировна мисија симболизује нове и опасне изазове с којима ће трупе УН бити суочене у будућности. Мир је још увек био у Босни и верујем да је тако могло и остати и да је одвратан рат којем смо сведочили могао бити избегнут. Али, први кораци ка рату већ су били предузети од стране европских политичара, похлепних и нестрпљивих да докажу како је Европа дорасла својим годинама. Главни преговарач европске заједнице у то време, лорд Карингтон, каже: „Мислим да је оно што се десило, нарочито у Босни, у великој мери изазвано од стране Европске заједнице прераним признавањем Словеније и Хрватске“. Уједињеним нацијама требало је невероватних пет месеци да пошаље 14.000 мировњака у циљу раздвајања зараћених Срба и Хрвата, наставља своју причу генерал Мекензи. „Као шеф особља, имао сам наређење да формирам главни штаб трупа УН у главном граду Босне и Херцеговине, Сарајеву, што је било 350 км удаљено од трупа којима би командовали. То је била политичка одлука; војнички је то била глупа наредба.

Игноришући босанску експлозивну етничку мешавину исти ти европски политичари буквално су натерали босанског председника Изетбеговића да прогласи независност. Фрустриран, пре подношења оставке, лорд Карингтон покушао је да упозори о последицама. „Неизбежно ће доћи до грађанског рата ако би се признала Босна. Јер, Срби су то јасно назначили а и Изетбеговић ми је једном приликом рекао: — Ако Ви захтевате моју независност, мораћу да кажем ДА а то ће значити грађански рат.

Ово сам све пренео европским министрима спољне политике и било је игнорисано. Реч узима лорд Овен па каже: „Признање Босне и Херцеговине било је огромна грешка. Али, највећа шупљина било је у мишљењу да, зато што је призната Хрватска, обавезни смо да признамо и БиХ. Међутим, Босна и Херцеговина је била другачија од Хрватске. Тамо су живела три равноправна народа и увек је било признато да они постоје.“ Сторију наставља генерал Мекензи: „Видели смо како рат долази. Муслимани, православни Срби и Хрвати католици били су за грљанима једни другима пре него што се мастило потписаног признања и осушило. Живели су заједно у миру две генерације, а сада дивљаштво, подсећање на II светски рат и сусед против суседа — Фолкландски стил. У босанским селима — етничко чишћење. На стотине хиљада у окружењу и избачених из својих домова. Неки су бачени у концентрационе логоре, злodelа и злочини невиђени у Европи од 1940-тих година.

У Сарајеву, три месеца од почетка рата у Босни, узео сам малу групу војника УН с намером да отворимо аеродром како би допремали храну и лекове. Док је Сарајево постајала централна тачка мог живота, свету је то била

Недавно је први командант УНПРОФОР-а за Босну, канадски генерал Мекензи, британској тв-станици Би-Би-Си 2 дао интервју у којем је појаснио свој тадашњи статус.

Забележила: Сандра СКОКО

само још једна несрећа проузрокована распадањем комунистичког блока. Наша контрола аеродрома била је на лабавим ногама. Све ово било је ново за УН, покушај да стану између троделног грађанског рата, у коме су прекршени безбројни прекиди ватре. Неки од тих прекида трајали су само пар минута. Злочинства, убијања су деловала као да никада неће престати. У одређеним моментима мислио сам да ми само гајимо људе да би их на крају други убили. То није било одржање мира, јер није постојао мир који би се одржао. Снабдевање храном и лековима људи у рату, не чини ништа како би се тај рат зауставио чак га може и продужити. Али, политичарима и УН давало је утисак да бар нешто раде. Неки од њих су почели да размисљају и да се питају колико је то што чине исправно? Канадски премијер Жан Кратјен говорио је да УН треба добро да размисле пре но што се увале у збрку као што је бивша Југославија. Лорд Овен наставља: „Европска заједница је у ствари била сретна да држи Америку што даље од Југославије, говорећи да је то европски проблем. Нису били у праву. Од самог почетка требало је доћи до дипломатског консултовања између Европе, Русије и Америке.“

„Ми у УН у Босни, заједно са лорд Карингтоном, знали смо да ће до рата доћи“, наставља даље генерал Мекензи. „Хтели смо чврсту групацију наших снага на тлу Босне, које би спречила крвопролиће. Још увек верујем да би овако спречили настанак рата ако су га политичари својом непримишљеношћу замесили.

Међутим, УН или нису могле или нису хтеле да овакав захтев услише и увек сам се питао зашто? Тек сада сам сазнао зашто ништа није учињено. Био је стављен вето. Само једна дивизија постављена у Сарајеву пре почетка рата могла је променити исход догађаја. Да су трупе УН биле постављене на тлу БиХ пре почетка рата, верујем да би признавање Босне и Херцеговине било одложено и да би УН могле рећи: Ми смо на тлу, одржавамо мир и нећемо дозволити решење које није прихватљиво за све три стране“, жалосно признаје лорд Овен.

„У немогућности да спречи убијање, УН су гледале умирање. У недостатку политике принципа, акције УН често су вођене од стране медија. Јавно незадовољство због масовног масакра на пијаци, побудило је УН које су затим запретиле Србима. Политика је диктирана емоционалним телевизијским снимцима. Како је рат напредовао у Сарајеву, постојао сам све убеђенији да су босанске владине снаге и српске снаге једнако криве, покушавајући понекад да своје нападе на сопствене људе при-

пишу другој страни. На једној од мојих прес-конференција казао сам да, кад бих могао да наговорим обе стране да престану с бомбардовањем сопствених позиција због камера CNN-а, можда би могли имати прекид ватре и примирје! И даље сам убеђен да се управо то дешавало, али није било дипломатски да то и кажем, те ме је та изјава на дуге стазе довела до неприлика с босанском владом и штабом УН у Њујорку. Након те изјаве, неки репортери етикетирали су ме као просрпски расположеног. Нису могли од запрепашћења да схвате зашто УН као заштитничка војска не штити муслимане? Било је, међутим, више него довољно кривице за све, али преузимање кривице не доводи до завршетка рата. У војном смислу, да би се зауставио овај рат, требало би стотине хиљада војника УН вољних да подносе тешке губитке и да се врзмају унаоколо генерацију или дуже. То је немогуће. Захтев да УН посматрају са стране злочине и мучка убијања, ма с које стране она долазила, морално је одвратно и доводи УН до губитка угледа. Томе су криве и саме УН.

„Постоје битне лекције које се морају извући и добро упамтити из свега што се у Босни десило. Тајна дипломатија која је била погрешна, пад УН које нису раније узеле одлучујућу и спречавајућу акцију у своје руке. Све то коштало је разбуктавања рата ван сваке контроле и, кад су телевизијски снимци постали „нетолерантни“, УН шаљу само капљице својих војника. Људе с мандатом да заштите конвоје хуманитарне помоћи. Али, чињеница је да је Босна била од мањег значаја за УН и оне то нису хтеле да свету и признају. Ево и примера. Били смо око четири месеца у Босни када је 25 мојих војника ухваћено и узето за таоце од стране босанске армије. Требала ми је дипломатска помоћ па сам назвао главни штаб УН у Њујорку. Тамо је била ноћ па су ме преbacили на кућни телефон једног од УН званичника. Телефон је зазвонио, он се јавио и разговор је текао овако:

Рекох: „Овде је генерал Мекензи.“

Званичник ме упита: „У којој си ти мисији?“

Одговорих: „Ја сам са УНПРОФОР-ом.“

Званичник збуњено: „А, у којој је то зем-

љи?“

Рекох: „У бившој Југославији.“

Званичник тад приупита: „А, где си ти?“

Узвратих: „У Сарајеву сам.“

Званичник поново упита: „А, шта Ти ра-

диш?“

Хтео сам рећи, „Ја сам проклети командант“, али уместо тога, само сам спустио слушалицу. Даље.

Секретар Уједињених нација, Бутрос Бутрос Гали овај конфликт у дворишту Европе, иза затворених врата, назвао је ратом богаташа. Међутим, 1993. при посети Сарајеву, његова порука народу је гласила: „Имате ситуацију која је боља од десет различитих земаља света. Могу вам набројати десет земаља где има већих проблема него што их ви имате у Сарајеву.“

Схватио сам да људи у Њујорку желе да читава ситуација с Босном само одједном нестане, кад би могла. Трчећи из једне у другу кризу, њихов приоритет одређиван је на другом месту, не у УН. Ако УН желе правити промене и наставити са својим радом у 21. веку, прве промене морају настати за њиховим округлим столом.“

ДОСИЈЕ „СРПСКЕ РЕЧИ“: МИЛОШЕВИЋ И СТРАНИ ПРЕГОВАРАЧИ

КАКО ЈЕ ЦРВЕНЕЛО ПРЕДСЕДНИКОВО КАНАБЕ

УСТА ПУНА ПУТЕРА

Увек спреман да дочека

У дипломатском каруселу који се и дан-данас врти распаљеним Балканом, много њих је окушало миротворачку срећу, од дипломатских ветерана Карингтона и Венса до америчког експредседника Картера. После успеха у Јужној Африци, Конгу, Вијетнаму, на Хаитију, сви су морали да одустану. Слободан Милошевић их је све дочекао, и што је најважније — испратио.

За ту уљудну господу био је отелотворење хегемонисте и диктатора, који је на сасвим озбиљно искушење ставио њихово ново европско устројство. На Западу су му цртали Хитлерове бркове, проглашавали га Балканским каспином. У међувремену српски народ га је три пута бирао за председника. Светски изасланици сведоци су његове спремности да за очување власти учини све. Тврд и арогантан, када би му се под спољним притисцима заљуљао трон, постајао је мек и предусретљив. Ту

његову особину свет већ извесно време користи да постигне оно што заговарањем слободе и демократије није могао. Тако је за светске миротворце Милошевић постао весник мира и „фактор стабилности на Балкану“. А за ОНАКАВ НАРОД, зар је уопште важно ко над њим влада?

1991 — ПРЕПАД НА ЈАПАНЦЕ И ПОЧЕТАК СМОТРИ

У догађаје који ће га учинити једном од најпрокаженијих фигура светске политичке сцене, Слободан Милошевић ушао је са веома ниским стартом. Нетом обучен у костим европског демократе, тешко је прикривао колико му је у новом оделу тесно, па се, уз навике и манире прекаљеног комунисте, према спољном свету и даље држао закопчано, са зазором, нарочито када је Запад у питању.

Да бисмо схватили шта се дешавало, морамо вратити филм. Он је, наравно, почео давно, али траку за сада враћамо на 20. март 1991, када је председник Србије бануо у резиденцију јапанског амбасадора. Тамо су се, изглом случаја, нашли дванаесторица амбасадора земаља чланица Европске заједнице. Ручали су. Милошевић им нуди Југославију као модерну федерацију — без Словеније. Предлог је имао и зачини — Срби не могу живети у одвојеним државама... Канабе је било спремно.

Пише: Ружица РАНТОВИЋ
— ЈОВИЋ

Навикнути на интровертност српског председника (са прилично непопуларним гестовима када су у питању представници штампе и медија, а неретко и чланови дипломатског кора), страни дипломати били су веома изненађени, када је он 20. марта 1991. године бануо на Сењак, у резиденцију јапанског амбасадора у Београду Теизо Накамура, где су се на ручку нашли амбасадори дванаест земаља чланица Европске заједнице. Тих дана југословенска криза прави озбиљан залет, Борислав Јовић даје па повлачи оставку на место председника Председништва СФРЈ, образлаже то у Скупштини Србије успут пањкајући Анту Марковића да је довео земљу у економску зависност од иностранства, док се на тв-екранима врти документарца о наоружавању Хрватске. Пошто их је удостојио свог присуства, Милошевић јапанском домаћину и његовим гостима ставља на трпезу Југославију као модерну федерацију са

заједничком спољном политиком, одбраном, јединственим тржиштем и монетом. Као прилог нуди — беневољентност према сецесији Словеније, све зачињава тврђом да Срби не могу живети у одвојеним државама, за дезерт износи извесност мирног решења кризе и обећање да ЈНА „неће узети улогу арбитра“. Шлаг на крају — убудуће ће се чеће сретати са њима.

Обећано — учињено. Већ 2. априла 1991. док преко пута Скупштине Србије на затвореној седници разматра актуелну политичку ситуацију, Милошевић позива амбасадоре дванаесторице у зграду Председништва на разговор, уз ручак. Претпостављајући да од њиховог последњег сусрета они „висе на чивилуку“, само чекајући његов миг — позив им шаље појединачно, у 12 сати; за ручак у — 13 сати, са жељом да се „онима који то желе омогући да из прве руке чују мишљење првог човека Србије, што је и разлог за журбу“. Накнадно је објашњено да се „желело покзати да више нема затворености“. Одазвали су се амбасадори Велике Британије, Грчке и Португалије, остали су одбили, уз образложење да је позив стигао касно, и да је упућен директно, а не преко ССИП-а.

Поред етикеције хазјаина, западним дипломатама (у ситуацији када се југословенска криза ближи тачки кључања) он предочава једну другу, далеко опаснију особину: готово пословично размимоилажење између речи и дела, а кад је то потребно и — речи и речи (датих у различитим временима истим поводом). У време проглашења независности Словеније и Хрватске, Милошевић прима делегацију Европске заједнице са председавајућим Савета министара Жаком Посом (Луксембург), Бани де Микелисом (Италија) и Хансом Ван ден Бруком (Холандија). У заједничкој оцени осуђују једнострану сецесију, и уз подршку коју Европска заједница даје територијалном интегритету и целовитости СФРЈ. Милошевић се са својим гостима залаже за мирно и демократско разрешење југословенске кризе. Три-четири дана касније, док интервенција у Словенији увелико траје, он прима у посету командни кадар Територијалне одбране Србије са командантом Славољубом Бокићем, а само неки дан касније, на смотри централнобанатске бригаде ТО Војводине у Арадцу (код Зрењанина) он каже: „То што се на вежбу одазвало 98,7 посто позваних, симболизује спремност Србије и српског народа да брани своје интересе и своју слободу“. Сличне вежбе већ су биле у Шиду, Бачу, Бачкој Паланци и Апатину.

ПРЕДЛОГ О САЗИВАЊУ МЕЂУНАРОДНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ И КОМЕШАЊЕ

У јулу се већ пуца у Вуковару, Винковцима и околини (Бобота, Тење, Борово, Товарник), Славонском Броду, Пакрацу, Сиску, Петрињи, Глини, Плитвицама, Госпићу, Кореници, Горњем и Доњем Лапцу, Кистању... Милошевић почетком августа прима министарску тројку земаља Европске заједнице, са Хансом Ван ден Бруком као председавајућим, и позитивно оцењује напоре Европске заједнице у подршци интегритету Југославије, и мирном решењу кризе. Каже им, такође, да су представници Европске заједнице добродошли у Југославији у било ком својству — као политичари, дипломате, пословни људи или туристи, осим у својству припадника страних војних снага.

Упркос српском противљењу присуства страних фактора у југословенској кризи, Ханс Ван ден Брук средином августа наговештава

да би ЕЗ уколико преговори политичких фактора у Југославији не дају резултате, могла да затражи сазивање Међународне конференције о Југославији. На помолу је и сазивање ванредне седнице Савета Безбедности УН посвећеној ситуацији у Југославији, коју подржавају Аустрија, Британија, Француска, Белгија, Холандија, САД, а противи јој се СССР, јер би то могло довести до упућивања страних трупа у Југославију.

Дебакл европске тројке у Београду, изазива у западној јавности шок и неприкривено незадовољство. Изнервиран, Ван ден Брук се, ипак, на састанку комитета високих функционера КЕБС-а у Прагу супротставља признавању Словеније и Хрватске, и каже: „Уколико жели да буде посредник у решавању југословенске кризе, ЕЗ мора да буде до краја непристрасна, да обнови дијалог са свим ју-факторима, и не сме се поводити за историјским и географским интересима појединих чланица Заједнице“. У то време „Интернешнел Хералд Трибујун“ пише: Шок од европске војне иницијативе нанео би озбиљан ударац садашњој влади Србије. Српски националистички лидер Слободан Милошевић нема за собом уједињен народ. Многи родољуби Срби врло добро виде куда он води земљу“, док „Зидоје Цајтунг“ вели: „Ако Србија попут Албаније не жели да доспе у тоталну изолацију, онда би са мало више поштовања требало да прихвати опомене ЕЗ. Једно је ругати се тројки Европске заједнице, али тешко да би се Милошевић сукобио истовремено са једном светском силом (ако није потпуно изгубио разум).

„АКО НЕ ЗНАМО ДОБРО ДА РАДИМО, УМЕМО ДОБРО ДА СЕ БИЈЕМО“

Крајем августа Милошевић у Паризу разговара са председником Франсоа Митераном, и каже да Србија није у рату са Хрватском, нема никакве територијалне претензије према њој, као и да нико нема права да Србе ван Србије онемогућава да остану у Југославији. Том приликом он, не само да своје речи доводи у противречност са правим стањем ствари („Ми ћемо све учинити да престану убијања“), него их у наступу пред новинарима доводи у противречност и са самим собом. На питање да ли жели што је рекао „Срби не знају добро да раде, али знају добро да се бију“, одговорио је: „То никада нисам рекао, пе не могу ни да жалим због тога“. Истина је да је (што свакако знају и париски новинари хијене) 16. марта мамурним председницима општина који су у пет сати изјутра позвани на хитан састанак у Београд, причао о диктирању тога догађаја од стране Србије, као највеће републике, и границама које увек диктирају јачи. На питање председника оп-

штине Светозарево: „Нисте ништа рекли о нашој стратегији, шта ће бити ако се растури Југославија“, рекао је: „Да ли ћемо ми да саопштим преко радија шта ћемо све да радимо? Ја мислим да то не можемо да учинимо. А ако треба да се тучемо, богами ћемо да се тучемо. А надам се да неће бити тако луди да се са нама туку. Јер, ако не умемо добро да радимо и привређујемо, бар ћемо знати добро да се тучемо“. Рече председник и доби аплауз.

Упркос Милошевићевом противљењу присуству страних трупа, будући да рат увелико тужи Хрватском, Савет безбедности доноси Резолуцију о ју-кризи. Као главне кривце амерички државни секретар Џејмс Бејкер оптужио је руководство Србије и ЈНА.

У дипломатским контактима Слободан Милошевић је све усамљенији — сем по дужности. На канабе у згради на Андрићевом венцу задуго неће сести иоле реномираније дипломатско лице. Ипак се, зарад сликања пред камерама Телевизије Београд (са чијих екрана пљуште светске завере сила које су „притисле Србију“), ту ређају — Солунци, делегација града Крфа, делегација ванредног заседања Архиепископског сабора СПЦ-а, представници верских заједница Француске, делегација британских парламентарца, а крајем године Милошевића (али и представнике опозиционих странака) посећује амерички конгресмен Џим Муди.

Усамљеност мучи и Врховног команданта ЈН у лицу потпредседника Крњег Председништва Бранка Костића, па почетком октобра изјављује како би разговарао о југословенској кризи, са председницима Бушом и Горбачовом („ако би ми био уприличен сусрет“), али њу „не пада на памет да се са њима среће по ходницима и тоалетима“.

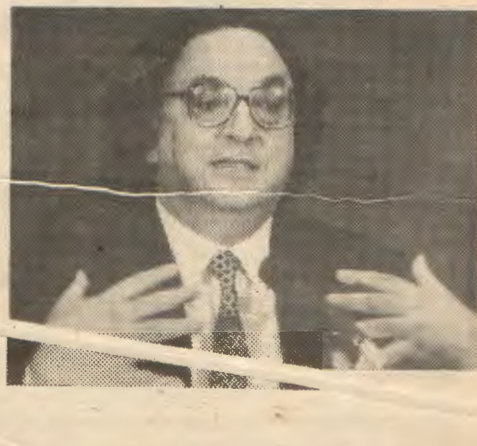
Доношењем резолуције Савета безбедности, као и покретањем Конференције о Југославији, на сцену ступају изасланик генералног секретара УН Сајрус Венс, и лорд Питер Карингтон, председавајући Конференције, ветерани из посредничких дипломатских мисија у кризним подручјима широм света (иначе, бивши амерички државни секретар и бивши британски министар иностраних послова) да засучу рукаве око мирне балканских племена, чиме је балканска криза и званично призната као једна од најозбиљнијих на планети.

Први од првих — Венс и Карингтон

На почетку рата Хашке конференције о југословенској кризи, 18. октобра, Слободан Милошевић одбија понуђени предлог о решењу кризе, јер „суспендује важећи уставни поредак и укида Југославију као државу која континуирано постоји већ 70 година“. Истиче као кључ-

Лорд Карингтон и Бани де Микелис: први опекли прсте

Демс Бејкер: први оптужио Србију и
ЈНА

ни проблем положај српског народа у две крајине у Хрватској. На конференцији за штампу, лорд Карингтон изражава разочарење због „одсуства конструктивних ставова“, као и чињенице да ју-партнери нису поштовали ни један једини договор постигнут са представницима ЕЗ. Каже да се дванаесторица суочавају са потпуним неуспехом свог вишемесечног ангажовања. У складу са тим Ван ден Брук добија назив — холандски трајни произвођач примирја. У наставку конференције, Милошевић у Хагу трди како се „право на самоопредељење не признаје само онима који хоће да остану, него само онима који желе да изласком из Југославије створе националне државе“.

Током октобра преговарачки процес о југословенској кризи добија ритам уобичајеног дипломатског посла. Док артиљерија ЈНА темељно разара Вуковар, док се мешовита српско-хрватска подручја у Хрватској претварају у кланице — дипломати лете од Загреба до Београда, па у Хаг, Брисел, Бон... Западна јавност оптужује евро-дипломате за неефикасност. Тако, о суперагилном (и контроверзном) Хансу Дитриху Генишеру „Di Sajt“ каже да је за њега као реалполитичара одлучујуће то да се „говори, путује, заседа, конферирше, инсистира, прети, хвали, чека, преговара“ и да његов став подразумева да се путује „од одсуства рата до мира“.

Карингтонов план којим се предвиђа мирно решење кризе без једностраног мењања граница, заштита људских права, као и права националних мањина, донет крајем октобра предвиђен је као основа даљег рада Хашке конференције — уколико Србија одбаци своју резервисаност. У супротном „стране које не показују жељу за сарадњом могу очекивати да Европска заједница и њене земље предузму рестриктивне мере против њих“, запањено је. Конкретно, то би значило да уколико не прихвати принципе коригованог плана, Србија може очекивати санкције и нафтни ембарго. Убрзање мировног процеса у европским дипломатским круговима тумачи се журбом амбициозног Ван ден Брука коме крајем године истиче мандат, па не би желело да остане запамћен као неуспешни миротворац.

Тим поводом Бани де Микелис, италијански министар иностраних послова, каже: „Ми не желимо да изолујемо Србију, јер знамо да без ње нема политичког решења“.

Црна гора прихвата Хашки документ.

ПЛАВИ ШЛЕМОВИ СТИЖУ КАДА ЈЕ СВЕ „ОСЛОБОЂЕНО“

У разговору са специјалним изаслаником Европске заједнице, амбасадором Хенри Вејландсом, Слободан Милошевић каже да су ултиматуми и претње Србији санкцијама и блокадом, „зато што се не слаже да Хашка конференција може да укине Југославију, без преседа у новијој историји“. Он истиче да на сцени треба да су „истина и право, а не сила и притисци“, и да треба равноправно укључити у Документе конференције опцију заједничке државе за оне који то желе. „Србија не прихвата ултиматуме, ни притиске“, саопштено је почетком новембра приликом сусрета са Антонисом Самарасом, грчким министром иностраних послова, а нешто касније противречећи својим претходним ставовима, Милошевић позива стране трупе новембра 1991. и предлаже да се мировне снаге поставе на разграничења сукобљених страна. У новембру, у сарадњи са лордом Карингтоном најављује нов мировни план за Хрватску, који подразумева стабилан

прекид ватре, долазак плавих шлемова у крајеве где живе Срби, уз упоредно повлачење ЈНА из Хрватске. Његова нагла кооперативност (уз много трзавица) може се вишеструко објаснити: ту је стални притисак европских преговарача, почеле су да делују економске санкције ЕЗ, а, осим тога могло би се рећи да је задатак углавном обављен. Све што је требало „ослободити“ — „ослобођено“ је, укључујући и потпуно разорени Вуковар, а јединице ЈНА су се укопале на пет километара од Осиека.

Пожелевши у интервјуу „Вечерњим новостима“ грађанима Србије за Нову годину мир у Југославији, Милошевић већ на почетку 1992. шаље писмо Милану Бабићу и уклања га као препреку реализацији Венсовог плана за Хрватску. На основу Резолуције 743 Савета безбедности у Крајину стиже 14 хиљада припадника УН, што ову мировну операцију чини највећом могућом после Конга.

КАРИНГТОН У РАЈАМА ЖИВОТА

Изузетну предусретљивост Милошевић показује и приликом сусрета са лордом Карингтоном крајем фебруара. Лорд је разговор (који је трајао три и по сата) оценио као изузетно успешан. Реч је углавном била о продужетку Конференције о Југославији. Српски председник је, после свега, причао како идеја о континуитету Југославије има све више подршке, и како санкције ЕЗ неће дуго трајати. Објашњење од стране европских извора било је другачије: лорд Карингтон дошао је са захтевом за додатним гаранцијама од Србије за укидање санкција.

Упркос томе што приликом контаката са европским дипломатама (са грчким премијером Мицотакисом, рецимо, са којим се само у јануару сусрео чак два пута) веома често налази лепе речи за објективност америчког приступа ју-кризи, Милошевићу се с оне стране Атлантика симпатије не узвраћају. Американци имају разумевања за Србију за Србе ван Србије, али из Вашингтона њега још увек виде као хегемонистичког кварног агресивца. Зато његове посете Грчкој, чак и кад је у питању „кратак приватан одмор после напорних активности“ (као изненадна посета средином марта) у Америци гледају с узнемиреностију.

Штуровање Београда и Атине, где Милошевић покушава да одигра посредника у односу са Скопљем, могло би, плаше се у америчкој администрацији, да изазове нову нестабилност

на Балкану, у овом случају у Македонији. Ову тајанствену посету, међутим, неки дипломатски кругови виде и као испипавање пулса за проглашавање српско-црногорске државе. Јер светски центри моћи су различито расположени према овој идеји: док Вашингтон сматра опасним излагање Милошевића понижењу да тражи признавање Србије, јер би излаз могао потражити у новом рату (овог пута у БиХ), Немачка и неке земље ЕЗ кренуле су у нову офанзиву његовог сламања. Један западни дипломата изјавио је тих дана да су коцкице негативно бачене за Србију, она се враћа у положај из прошлог века, док је по речима анонимног британског емисара „просто невероватно, колико симпатије Србија још ужива упркос њеном председнику!“

1992 — ПРВИ ПУТ УПОТРЕБЉЕНА СИНТАГМА о „штапу и шаргарепаи“

Средином марта 1992. године Словенију и Хрватску је признало већ 50-ак земаља. У Сарајеву избијају улични сукоби. Бани де Микелис у једном нашем недељнику каже: „ЕЗ неће прихватити решење које би се заснивало на употреби силе или повреди хелсиншких или париских принципа, што подразумева и немогућност насилних промена граница“. Милошевић је, тврди он, потценио снагу јединствене реакције ЕЗ. У децембру прошле године, пре признавања Словеније и Хрватске, био је сигуран да ће то питање поделити Европу. Мислио је да ће моћи у случају хрватске да маршира са тврдим војним и политичким аргументима.

Ескалација сукоба у БиХ гаси и оне слабашне пламичке симпатије које је, реализацијом Венсовог плана у Крајини Милошевић изазвао у светском окружењу. Србији се упућују ултиматуми од стране КЕБС-а, ЕЗ, а у том смислу бројне изјаве дају и амерички и европски политичари. Тако представница за штампу америчког Стејт Департмента Маргарет Татвајлер каже: „Наша порука цивилном и војном руководству Србије јесте да у случају даљег погоршања ситуације са агресивном наставом са агресивним намерама, укључујући и усkraћивањем грађанских права грађанима Србије, Србија ће ускоро постати међународно потпуно изолована“.

Србија је именована као главни кривац за рат у Босни, а на Милошевића се врше притисци везани за евентуално постојање паравојних формација. У разговору са Сајрусом Венсом, средином априла, и који дан касније Ралфом Џонсоном, Милошевић негира постојање пара-

војних формација у Србији. Пред лисабонски састанак посећују га лорд Карингтон и лисабонски министар иностраних послова Жоао де Деуш Пињеиро. „Могу да кажем овде јавно да органи власти Србије у потпуности контролишу њену територију, и да нема никаквих могућности да било какве групе или појединци нанесу неку штету у том погледу“, тврди он. И док је министар Пињеиро могао у овом разговору да забележи „јаку политичку вољу у покушају да се прошири светло које се сада појављује на крају пута“, стране дипломате у опхођењу са Милошевићем скидају рукавице, одбацују све дипломатске обзире. У вези са лисабонским споразумом, Милошевић је стављен пред дилему „Узми или остави“. Како је он понуду Американаца одбио, следи ултиматум о њеном прихватању од 29. априла, када треба да се одлучује о Србији и Црној Гори. Док се у Србији

нове санкције наслућују као извесност, у Стејт Департменту се његово понашање објашњава овако: „Милошевић једноставно није схватио, или није хтео да разуме оно што су му САД и друге западне земље говорили ове последње две године“. Српски председник, сматрају Американци види само оно што му прија.

На дан ултиматума који му је дала ЕЗ, 29. априла он проглашава СР Југославију, заоштравајући ситуацију до краја. Неочекивано САД нагло ублажавају своје ставове. До тада, за њих је југословенска криза од „ниске специфичне тежине“ и не ангажује директно највишњег стратешке интересе САД, међутим, директније ангажовање на Балкану за њих почиње да значи и примену разних средстава за остваривање одређених циљева. На Милошевића треба деловати, не само штапом, него и шарга-

репом, заговарају Американци ново опхођење са српским председником, и од тада ова метафора не излази из дипломатског вокабулара са овог терена. Даље пуцање у Босни, међутим ставља ово дипломатско поврће на страну.

ПОЧЕТАК САНКЦИЈА И ПОЧЕТАК ИЗОЛАЦИЈЕ

Као узрочник и метафора целокупне балканске несреће, Слободан Милошевић у очима света пада на најниже гране, наставши се у друштву са државничким паријама Хусеином и Гадафијем. Средином маја „Гардиан Викли“ саопштава без увијања: „Запад мора да скине Милошевића са власти“. Одступивши од уобичајеног виђења балканске катастрофе, овај лист каже да је грешка у признавању југословенских екс-република, где је четвртина Срба остала ван земље матице, чиме је Милошевићу омогућено да „створи капитал на стварним страховањима и националним осећањима српског народа“. Недељник предлаже да Запад „чекићем удари темеље његове власти спроводећи нафтни ембарго, ваздушну блокаду и да никако не призна СРЈ“. У писању „Вашингтон Поста“ и „Њујорк Тајмса“ Милошевић се препознаје као најобичнији преварант који „уз најшармантнији осмејак“ говори најбезочније неистине.

После краће дипломатске изолације, лорд Карингтон позива Милошевића у Стразбур, где овај износи познате ставове: СРЈ нема територијалне претензије према БиХ, авиони ЈРТ нису летели над њом, а њено признање може бити само резултат Конференције о Југославији на бази договора три конститутивна народа. Састанку су присуствовали и амбасадори **Кутилеро**, **ди Босе** и **Вејландс**.

Санкције за СРЈ су већ ступиле на снагу, над њом visi и опасност од „Балканске олује“ — америчка Шеста флота стављена је у стање приправности, „Саратога“ се покренула... У тој ситуацији Милошевић нуди премијеру Мицотакису конфедерацију Србије и Грчке, а конзервативни „Елефтерос“ то коментарише овако: „Даље од Милошевића! Србин тражи спас од Грчке... Конфедерација би математичком тачношћу довела Грке у рат“. **Лоренс Иглбергер**, заменик министра иностраних послова САД се залаже за комплетно бомбардовање српских циљева, укључујући и Београд. Месец дана касније код Милошевића долази **Даглас Херд**, британски шеф дипломатије, и председавајући Министарског савета ЕЗ, још једна прилика да се српски председник правда како нема никакве везе са босанским ратом.

Српске снаге у Босни нападају Горажде, шире се гласине о српским концентрационим логорима у БиХ, Бил Клинтон у предизборној кампањи тражи извођење Милошевића пред Међународни суд. **Милан Панић** је све популарнији, а пред Лондонску конфедерацију, крајем августа он каже, „Милошевића тамо хоће да издеветају. Не треба ми он. Нећу да будем у губитничком тиму“. А после неуспелог покушаја да се наметне као једини овлашћени заступник Југославије, он тврди: „Називате га убицом и каспином, а зовете га на конференцију. Ако хоћете мир, онда са мном треба да разговарате. Ако хоћете конференцију, онда са њим“.

— **наставиће се** —

МАЛИ МУДРАЦИ И ВЕЛИКЕ ТАЈНЕ

НАИВНА КЛЕПТОКРАТИЈА

Било је јасно препознатљиво и за лаика и за посвећеника политике као правог умећа, заједно са некорумпираним кругом стручњака, да национални интерес има за владајућу партију тек толико значаја и да му је привржена колика је његова употребна вредност, у упорно негованом сасвим неодређеном облику, да се пажња одвоји од корена и последица социјалне беде, суновратне провинцијализације земље и безобзирног господарења разуларене мафије у свим сегментима и на свим нивоима. И шта се догодило? Управо они који су позвани да буду опоненти и да означе слабости политике која је уништила државу, тражећи не само повлачење, већ и кажњавање криваца, чије име су најзад са мало помоћи могли да читају и неписмени, преко ноћи су постали најмање саучесници, а недопустиво често и главни виновници безакоња. Да иронија буде већа, сами су себе помагали да дођу до таквих почести. Зато, ако се већ толико често поставља питање која је странка из тзв. опозиције сарађивала или сарађује са властима, не треба имати никаквих илузија да је једини могући одговор: све, без икаквог изузетка.

НАИВНО ВЕРОВАЊЕ У РАЗЛАЗ
МИЛОШЕВИЋ—КАРАЋИЋ

Враћање пољуљаног угледа С(К)ПС није њена заслуга. Она управо доследно остаје на првобитним позицијама свеопштег хаоса као за њу најпогоднијег еколошког окружења; није ни начела решавање ниједног суштинског проблема, а криминал је њен главни ослонац, уз брижљиво неговање и узајамно условљавање са свим облицима социјалне патологије (наркоманија, проституција, коцка, изнуђеним законима покривена пљачка јавне и приватне имовине, пљачкашки стабилан курс домаће валуте и сл.). Зарад истине, опозиција је срамежљиво наговестила супротстављање тим појавама, али никада није озбиљније уложила труд да досегне бар расправу о специјалним органима гоњења за државни криминал. Можда је само на том месту била искрена према себи самој: претходно није ништа учинила да се законима уреди финансирање политичких странака, остајући тако и сама под ударом основаних сумњи да радо захвата за сопствене потребе из каса које нису баш најчеститије напуњене благом добијеним од замукe грађана.

Насупрот неодлучности у овом случају, здушно је била одлучна да наопако искористи слабост противника на тзв. националном питању, слепо верујући дијаспори у истинитост њених сукоба са Београдом. Заборавила је да су основна виђења „ослободилачког“ српског напора по образцу Београда и те како укоренона и на Палама и у Книну. Значи, у име народа на који се позивају сви и који „штите“ сви говоре они који на то немају никакво право, морално потпуно посрнули и сасвим подати криминалу и

Наивно је сматрати да председник Србије чини уступке на штету Срба за малу накнаду. Неопходно је да се поуздано утврди да ли је он заиста некоме дао уступак. Чини се да до сада није учинио ту грешку.

Пише: Влодoн ВАСИЛЈЕВИЋ

бешчисти. Свако поистовећивање са том страном заштите „српског националног“ интереса није ништа друго него понављање злочинства родоначелника таквог приступа. Над том чињеницом морали би озбиљно да се замисле појединци који себи са мање или више права присвајају овлашћења да говоре у име других, нарочито са становишта опозиције. Реални српски интерес не може да буде заштићен у условима у којима доминирају породици и у којима се на сваком кораку изигравају захтеви и потребе његових основних носилаца зарад задовољавања најсебичнијих прохтева тако моћне клептократије каква је данас на власти и с којом толико непромишљено саучествује шаролики сој политичких „опонената“.

Долазак у Београд многобројне групе привредника из Босанске Крајине, Посавине и Семберије опако подсећа на виђена и доживљена збивања на Жutoј Греди и у Новом Саду. Као да се осећа опори укусу поновних деоба управо тог српског народа који је пре пет деценија подељен и закрвљен подарио Брозину дугу и стабилну владавину, а за собом оставио крваве трагове немилосрдног убијања и уништавања. Изненадним гостима за неупућене приклоно се званични Београд; да ли онима који се нису нашли међу њима треба без опреза да се приклони незваничним опозиционим Београд, готову када је јавно саопштено да заобиђено

руководство са Пала даје благослов понашању „отпадника“? Не треба олако прећи ни преко наговештених разлаза у војном врху Републике Српске, као ни преко све очигледније злоупотребе Книна и пословима Заграда и Београда који никако не би могли да се сматрају чистим, пре свега што се Босне и Херцеговине тиче. Ваља послушати и речи осведоченог заштитника председника Србије, лорда Овена, да време у Србији и шире ништа не лечи, већ ствар чини тежом и сложенијом. Можда се управо ту крије најтананија и одлучујућа црта председничког карактера. Он је незамењиви играч у највећој партији покера у којој је залог на све или ништа управо пешчаник који постојано и без застоја цури у његову корист. Положај пешчаника и његове учинке одређују српска опозиција и себични свет за који никада ниједна жртва на Балкану није била изузетна, ма колико да је зла доносила и доноси ником другом до Србима; било да их жртвује, било да их срамно жигоше.

МИЛОШЕВИЋ НИЈЕ ЛОШ ТРГОВАЦ

Наивно је сматрати да председник Србије чини уступке на штету Срба за малу накнаду, још наивније је тврдити да ће Србија добити демократију са укидањем мера из Главе 7 Повеље УН или да ће испразним саморекламирањем доћи до социјалне правде и стабилности (жути рефрен црвене руже). Неопходно је да се поуздано утврди да ли је председник Србије заиста дао неком уступак и ако јесте, за шта га је дао. Чини се да до сада није учинио ту грешку јер није добио за себе 3 посто провизије тражене од кума, па вероватно и са других страна. Можда ће грешку учинити добије ли тражено за себе. Тек ту се јављају озбиљни изгледи да предсказање постане стварност. Али и то под условом да завађена опозиција смогне снаге да у грешкама противника уочи своју шансу. И ту је најтежи део целог посла. Србија данас нема опозиције дорасле чак и том, ипак малом подухвату, који не изискује велике мудрости.

На крају, као мали подсетник за нарцисоидне опозиционаре. У емисији ТВ Политика „Вечерас питамо“, 26. јануара 1995, упућено је госту Радмилу Богдановићу питање које је он забранио да се емитује, иако се са водитељем није договарао о разговору. Суштина питања гласи када ће социјалистима досадити да сами са собом разговарају о судбоносним питањима грађана и државе и када ће смоћи храбрости да се упусте у дијалог. Непосредни повод је криминал. Ти бесконачни монолози, без дијалога обострана су болест и опозиције и позиције. Позицију треба категорички да изађе из своје јазбине и покаже „С.“ у Доријана Греја“. Па очигледно је да се со... злисти тога једино плаше.

ОВАЈ ПУТ БРАТ ДОБРИЦА НИЈЕ НАМ ДОВЕО ПАНИЋА, АЛИ ИМА НЕШТО ШТО ЋЕ МУ ОБРАДОВАТИ СЛОБУ:

КОНТИЋЕВИ ТРАНСФОРМЕРСИ

Како се вајни демократа није сетио да предложи укидање Закона о национализацији од пре 50 година, а укинуо би онај из 1982? Али, тешко је утабати терен а да (опет) останеш невин.

Најлакше је плаћати туђим новцем и располагати — посебно одузимати — туђу имовину. И најодговорније. Јер, цех те неморалне и лицемерне лакоће игре туђим, какву је демонстрирала Савезна влада предлогом, који ће се, како ствари стоје, наћи пред Скупштином СРЈ већ овог месеца, неко ће кад тад, али коначно морати да плати. И материјално и политички. Па, Бога ми, и кривично. Реч је о укидању Закона којим је 1982. године основан „Меморијални центар Јосип Броз Тито“, претварању његових делова у резиденције, трансформисању (?) музеја и учвршћивању државног власништва над том имовином. Над туђим!

Меморијални центар чине: комплекс у Ужичкој улици 15, Стари и Бели двор, музеји „25. мај“ и „4. јул“ (на територији СРЈ) и у Републици Хрватској Титова спомен кућа у Кумровцу и острво Ванга. Планирано укидање Влада треће Југославије образлаже „НЕУСКЛАЂЕНОШЋУ СА САВЕЗНИМ УСТАВОМ, ОБАВЕЗОМ о укидању установа за чијим је радом престала потреба и реорганизацијом савезне управе“. Влада, даље, објашњава да се „музеји заправо не укидају већ се ТРАНСФОРМИШУ, а да ће посебним одлукама бити одређени органи који ће управљати овом државном својином“.

Према замисли идејног творца Ћосића, и реализатора Контића, „Титови двори“ неће бити враћени својим власницима (Караборђевићима, Ацовићима, Рибникарима...) већ — трансформисани. Неки органи ће управљати овом државном својином, ваљда до оног тренутка кад двојац Милошевић — Марковић на основу својих људских права уђе у Бели двор и оствари вековни сан српског народа — комунистичку монархију.

Пише: Радмило ЧОБОВИЋ

Неморал и цинизам Контићевих трансформерса, поучених, ваљда, лакоћом којом су њихови формални претходници трансформисали имовину Савеза комуниста Србије и Соц-савеза трпајући је у свој џеп (за заборавне-у џеп СПС) па најновијим успехом којим су сами трансформисали „Борбу“, не огледа се, у овом случају, везивањем за име, лик и дело Ј. Б. Тита. Односно с наводним формалним обрачуном са свим тим, што би се у први мах могло помислити.

Јер, колико до пре неколико година власт је толерисала насртаје Шешелових истомилшеника чекићима на „Кућу цвећа“ и жеље за

есхумацијом Ј. Е. Тита. Чак је због потписивања петиције за уклањање „Куће цвећа“ (и уписивање добровољаца за одлазак у Книн) стрпала, у септембру 1990, Шешеља 15 дана у затвор. Данас, међутим, сама рогобатно затвара ту кућу, највише верујући да тим потезом уклања трагове ранијих брљотина и прикупља политичке поене. Јасно је да ово поређење нема претензију да одбрани Титов гроб, лик и дело нити анализу онога што је учинио али је итекако претенциозна државна намера да под фирмом ликвидације његовог почивалишта и „трансформацијом пратећих (!?) му објеката“, удари, посебно по ко зна који пут, печат легалитета отимачини из 1945. године.

Неморал и цинизам најгоре врсте су и непомишљање савезне власти да — ако не донесе Закон о денационализацији, о враћању отете приватне имовине — макар изричито укине и стави ван снаге Закон о национализацији. А он, иако донет пре педесетак година, још постоји у југословенском правном систему! Најпростије: уколико и кад затреба, може одмах бити примењен! Али, зато Влада итекако брине о Закону (оснивању Меморијалног центра) усвојеном у Скупштини СФРЈ 16. новембра 1982. Много млађем и, својински ужем и безазленијем. Изричито предлаже укидање и све то у време када ова напаћена земља, о људима да и не говорим, има прегршт других и пречих, свакодневних брига.

При том се Влада СРЈ позива на обавезу поштовања Савезног Устава иако га баш она заобилази, драстично крши кад год јој то затреба а без икаквих политичких и правних консеквенци!

СВЕ ДРЖАВНО — ПРИВАТНО!

Када је реч о имовини коју помиње Влада СРЈ, ствари стоје овако. Бели двор и Стари двор припадају породици Карађорђевића. Ова, као и сва остала приватна покретна и непокретна имовина и држављанство одузети су им познато је, незаконитим неуставним Указом државне власти ФНРЈ по завршетку Другог светског рата. Без икаквог суђења било коме од Карађорђевића. Одузимање је било незаконито неуставно и по тада важећим, али и по свим досадашњим југословенским уставима. Уз битну напомену да је правни следбеник те ФНРЈ — данашња СРЈ (преко СФРЈ), која, како званично тврди, наставља државно правни субјективитет претходне земље. Требало би, дакле, да преузме и њену одговорност.

Кућа у Ужичкој улици број 15 припадала је пре Другог светског рата породици Ацовић. У октобру 1944. за свој дом изабрао ју је Ј. Б. Тито, а цео данашњи комплекс који је део Меморијалног центра „Јосип Броз Тито“ формиран је од три имања која су припадала, поред Ацовића, још двома породицама.

Музеј „25. мај“ данашње је власништво Скупштине града Београда, баш као и породична зграда Рибникара у којој је музеј „4. јул“. И док је музеј „25. мај“ новоподигнута грађевина, кућа у којој је донета одлука о подизању устанка био је породични дом Рибникара. По завршетку рата претворен је у музеј уз сагласност породице. Питање је, међутим, како ће наследници Рибникара реаговати сада када данашњи режим револуцију, коју је до јуче у целини глорификовао посередно дели на оружани део општенародне ослободилачке борбе прортив фашизма, лишене идеологије, одричу-

ћи се тако, полако и стидљиво, одредница комунизма којим се пола века дичио. Шта ће бити ако се из ове виле на Дедињу и исели музеј и његова поставка смести на неко друго место, а кућа преуреди за државну резиденцију, или што је горе али не и немогуће — за нечију личну употребу!?

МУЗЕЈ И У ТОЛСТОЈЕВОЈ?

Музеји ће, дакле, бити трансформисани — један од најмодернијих и најпотребљаванијих речи у савременом Ју-политичком и економском речнику. Приватна имовина неће бити враћена наследницима старих власника којима је отета, већ би требало да добије један нови печат (опет наша измишљотина) — „музеолошких поставки историје Југославије“.

Зачетник те идеје је Добрица Ћосић, први председник СРЈ. Како се, чудо као трансформисани демократа није сетио денационализације!? Он је формирао, како је тада штампа објавила, и тим експерата: академици Александар Деспич, Дејан Медаковић, Драгослав Срејовић, Војислав Ђурић и Александар Маринчић, историчари Бранко Петрановић и Вукајло Глушчевић, историчари уметности Ирина Суботић и Петар Чуковић и ликовни критичар

Миодраг Б. Протић. Према предлогу који су сачинили Меморијални комплекс био би нешто налик на Белу кућу или Бакингамску палату с посебним нагласком да би то требало учинити „независно од питања власништва и евентуалне повремене примене у резиденцијалне сархе“. Поштено. Макар како је од цитираних експерата замишљено и наглашено.

Али, политика не би била политика, бар ова наша унутрашња, актуелна, кад не би имала — „иноваторе“. Можда ће се неко од њих или њихових наследника, а у жељи да превазиђе учитеље, сетити да једног дана вилу у Толстојевој 33 — како је својевремено писала „Борба“ — стамбене површине 326,36 м² плус гаража 16,88 м² према уговору о откупу од 26. јула 1991. године између председника Србије и Скупштине града Београда (процењену на тадашњих 7.381.502 динара и почетно уговореним роком отплате на рате од 38,5 година) претвори у музеј. Због историјског значаја.

Ако би се то којим случајем и догодило, могло би се поверовати да су предлагачи закона — овог најновијег о Меморијалном центру „Ј. Б. Тито“, и идеје да имовину Карађорђевића, Ацовића... претворе у музеј и резиденције имали, ипак, поштене намере.

Слободан Симић „РАТНИ ПРОФИТЕР“

(78 страна, пластификоване корице) цена: 10 дина.

Награда „Српске речи“ — „Драгиша Кашиковић“ за најбољу књигу афоризама у 1994. години

Симићева прва књига афоризама „Најцрње је црвено“ наишла је на изванредан пријем код читалаца, а за другу, „Ратни профитер“ може се рећи да представља квалитативни (тројског). И ова књига обојена је црвено-црним тоновима. Симић се, наиме, црним хумором руга црвеној пошлости. Оволики број добрих афоризама у једној књизи је, што рече један наш афористичар, „концентрација која убија“.

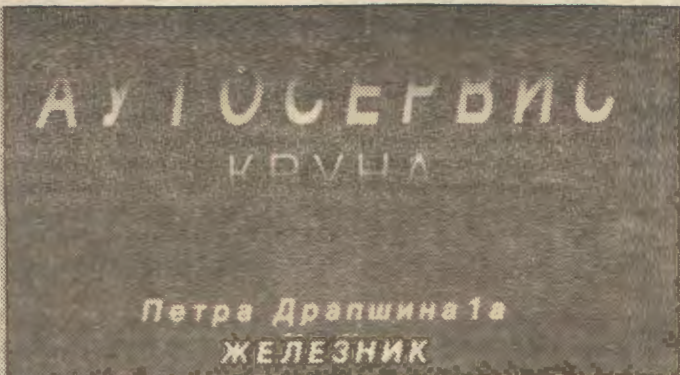
Неки читаоци ће књигу пажљиво (и више пута) прочитати из личног задовољства. Други ће то учинити по службеној дужности.

И једнима и другима желим угодно читање.

(Из рецензије Александра Четрића)

- Гледам ТВ дневник, а почео сам и да се дрогирам.
- Црна Гора је еколошка држава. Нит' смрди, нит' мирише.
- Не могу да издржавам породицу. Мораћу да нађем спонзора.
- Народ воли социјалисте. А све праве љубави су тужне.
- Нисам заклао комшију. Оставио сам га за Божић.

КЊИГА „РАТНИ ПРОФИТЕР“ СЛОБОДАНА СИМИЋА МОЖЕ СЕ НАРУЧИТИ НА ТЕЛЕФОН 011/32-26-168.

сервис:

Тел. (011) 570-769

НЕВАМ

Т • И • М • Е • С

МАГАЦИН ЗА МОНТИРАНЕ ПРОЦЕСЕ * НЕЗАВИДНО ИЗДАЊЕ ЗАВИДНИХ НОВИНАРА * БРОЈ ПОСЛЕДЊИ

Београд, фебруар 1995 (Невап) — Након што је савезна влада одлучила да изврши својинску трансформацију познатог српског излетишта Куће цвећа и понуди је на лицитацији приватницима, ова занимљива локација постала је предмет интересовања бројних бизнисмена из земље и изнад ње. По добром старом обичају прорадили су и мито и корупција па надлежни органи имају пуне руке посла да из ове фазе трансформације елиминишу овакве негативне појаве. На слици: потенцијални власници ухваћени у тренутку подмићивања тортом садашњег власника.

ЗА ЖИВОТ ДО СМРТИ

Субота, 28. јануар

Неоспорно је и нема сумње да су и мушкарац и жена људска бића. Према томе, жена и мушкарац су очигледно изједначени као људи. Свака дискриминација између мушкараца и жена као људских бића представља флагрантно и недопустиву неправду. Јер, жена једе и пије као што и мушкарац једе и пије. Жена воли и мрзи као што и мушкарац воли и мрзи. Жена мисли, учи и схвата као што и мушкарац мисли, учи и схвата. Жени је исто тако као и мушкарцу потребан дом, одећа и превозно средство. Жена гладује и жедни. И жена живи и умире као што и мушкарац живи и умире.

Па онда, зашто постоји жена и мушкарац? Свакако, јер људско друштво нису само мушкарци, и нису само жене, њега чине и мушкарци и жене, тј. мушкарац и жена по природи. Зашто нису створени само и мушкарци, и зашто нису створене само жене? Штавише, која је разлика између мушких и женских, тј. између мушкараца и жене? Зашто је креација света изискивала стварање жена и мушкараца.

Свакако, људско друштво постоји зато што постоје и жена и мушкарац, а не само жена нити само мушкарац. Мора да постоји природна потреба за постојањем и жене и мушкараца, а не само жене или само мушкараца. Према томе, један није исто што и други. Аналогно томе, постоји природна разлика између жене и мушкараца. Доказ томе је сама чињеница да у природи постоји и мушкарац и жена. Ово логично значи постојање посебних улога сваког од њих које се разликују сходно и разликама између мушкараца и жена.

Понедељак, 30. јануар

Жена је женског пола а мушкарац је мушког пола. Према гинекологу, жена добија менструацију односно пати од слабости сваког месеца, док мушкарац не добија менструацију зато што је мушког пола. Према томе, не пати од слабости сваког месеца, јер не добија менструацију. Ова циклусна слабост, тј. месечна слабост је уствари губљење крви. То значи да је жена као женски пол по природи подложна слабости због губљења крви сваког месеца. Када жена не добије менструацију, она је трудна. А када затрудни, слаба је, по природи ствари, скоро годину дана. Тада је њена природна активност ограничена све док се не породи. А када се породи или побаци тада настају бабиње, а то је слабост која прати жене након сваког порођаја, или побачаја. Мушкарац не може да затрудни, па је природно да се и не порађа. Зато он није подложен тој слабости, као што је случај са женом, јер је она женског пола. После тога жена приступа дојењу новорођенчета које је родила. Дојење траје скоро две године. Природно, дојење значи да се беба не одваја од мајке и ова остаје уз њу тако да њена активност бива ограничена. Док мушкарци нити затрудне нити доје. Изостављање природне улоге жене у материнству, тј. коришћење јасли као замене за мајку представља почетак изостављања хуманости заједница и претварање истих у биолошке заједнице и у заједнице вештачког живота.

Уторак, 31. јануар

Издвајање деце од мајки и њихово стављање у јасле указује на процес њиховог претварања у нешто слично пилићима где јасле више личе на фарму за одгајање пилића након њиховог излегања. И пилићима, као и свим другим животињама, потребно је материнство као

Мушки послови, ако их обавља жена, изискују њено претварање у мушко, запостављајући при томе своју улогу и лепоту. Жена има сва права и то без приморавања на претварање у мушко и на запостављање своје женствености.

Пише: Мирјана МАРКОВИЋ

природна фаза. Зато је њихово одгајање на фармама сличним јаслама противно њиховом природном расту. Штавише, и њихово месо више личи на вештачко него на природно месо. Месо које се добија са тих фарми је неукусно, чак може да буде слабијег квалитета због тога што није одгајивано у природним условима, тј. без природног материнства. Месо дивљих птица је укусније и корисније зато што су расле у природним условима уз материнство и храниле се природном храном.

Петак, 3. фебруар

Жени, којој је природа одредила природну улогу различиту од мушке улоге, неопходан је положај различит од положаја мушкараца у коме ће одиграти своју природну улогу.

Недеља, 5. фебруар

Нема разлике између мушкараца и жене у свему што је људско. Жена господари кућом, јер кућа представља један од одговарајућих и

потребних услова за жену која менструира, која је трудна, која рађа и која обавља функцију материнства. Жени је место у окриљу материнства, тј. у дому, чак и код других животиња, а не само људи.

Понедељак, 6. фебруар

Жена је само женски пол. Бити женског пола значи имати различите биолошке карактеристике од мушкараца, због тога што је он мушког пола. Биолошка природа жене, која је различита од мушкарчеве, дала је жени суштинске и спољашње карактеристике које се разликују од мушкараца. Анатомија жене је различита од мушкарчеве зато што је он мушког пола. Такав је случај и са женкама других живих бића и биља, које су различите у својој анатомији и суштини од мужјака. То је природна и недискутабилна чињеница. У свету биља и животиња мужјак је створен увек јачи грубљи. А женка је, у биљном, животињском и људском свету, створена по природи нежна и лепа. То су природне и вечне чињенице како су створена сва жива бића... човек, животиња и биљка. Природа се тако уредила да би се сложила са неизбежностима живота између битисања и коначности. Јер, живо биће чим је створено, оно ће као такво неминовно живети све док не буде умрло.

Уторак, 7. фебруар

Мешање жене у мушке послове представља суров напад на њену женственост, коју јој је природа доделила биолошком сврхом која је неопходна животу. Јер, мушки послови бришу женске црте лепоте које су створене зато да би се виделе и одиграле другачију улогу од рада који не одговара жени. Оне су као цветови који су створени да би привлачили полен и произвели семе. А ако их уништавамо онда ће улога биљака у животу бити окончана. Оне су украс природе и код лептира, птица, и осталих животињских женки ради ове виталне природне функције. Мушки послови, ако их обавља жена, изискују њено претварање у мушко, запостављајући при томе своју улогу и лепоту. Жена има сва права и то без приморавања на претварање у мушко и на запостављање своје женствености.

Среда, 8. фебруар

Разлике у анатомској конструкцији између мушкараца и жене довеле су до тога да се и функције женских органа, који су различити од мушких, такође, разликују. Ово је довело до разлике у природи мушкараца и жене, као резултат разлике између њихових разних органа и до разлике у нарави, психи, нервном систему и облику тела. Жена је нежна. Жена је лепа. Жена лако заплаче. Жена се плаши. Уопште, жена је због различите биолошке природе, нежна док је мушкарац груб.

Четвртак, 9. фебруар

Индустријска друштва садашњег доба, која су прилагодила жену физичком раду исто као и мушкараца, на рачун њене женствености и улоге у животу у смислу лепоте, женствености и спокојства, су нецивилизована друштва. То су материјалистичка и нецивилизована друштва. Зато би било апсурдно и опасно, по цивилизацију човечанства, копирати их.

Београд, фебруара 1995 (Ћевап) — У склопу јавне пасправе о путевима и начинима регуликања васколике друштвене кризе у Београду се састао и Кризни штаб који чине најзначајнији државни и партијски функционери република и савезне државе. На слици, слева на десно: председник Србије и СПС Слободан Милошевић, председник владе Србије Мирко Марјановић, председник савезне владе Радоје Контић и председник СРЈ Зоран Лилић.

ТЕХНИ

Владајућа странка чини све да не дођемо у ситуацију у којој смо данас.

Од глади су умрли једино они који су подлегли гласинама да хране нема довољно.

Гладни би још били живи да се нису непотребно исцрпљивали апелима за храну.

Када су се појавили тенкови, грађани су се разбежали, јер је сваки погрешан утисак могао да буде кобан за њих.

Откако се догодио народ, народ више не излази на улице. Могло би свашта да му се деси.

Интелигенција нам се разбежала по свету. Остали сада могу мирно да се врате својим радним задацима, памет им не смета!

У случају полиције ишло се на то да свако има свог човека. Овако идеалан однос квари све већа несташница грађана.

Чврсто су стајали на земљи ослањајући се на интелигенцију!

Урађен је идеалан фото-робот. Сумњиво лице личи на сваког!

Мада су наше намере часне, није их лако сакрити.

Нису сви Срби агресори. У питању су само успешни соло продори.

Само таква величина застрашујућих размера могла нам је надокнадити све оне који су под њом нестали.

Цензору који чита мисли није потребна књига. Довољна му је глава!

**АФОРИЗМИ У ОВОМ БРОЈУ
РАША ПАПЕШ**

ЧКА ВЕЧЕРА

Детаљ са свода „Виле Милошевић“, 120 x 30 метара. Дело је готово у потпуности уништено димом од цигара, испарењима од вискија и пројектилима малог калибра, али се претпоставља да за рестаурацију није потребно више од једних избора.

МИРКО, ПАЗИ СТРУЈА

— Ајмо да видимо шта имамо, али тако да сортирамо по питањима... идемо прво око извоза струје... дајмо систематски али глобално... Прво, ДА ЛИ СЕ СТРУЈА ИЗВОЗИ? Одговор је — НЕ. Да видимо шта имамо као контрапитања?

— Овако, идемо редом... Предлажем да кренемо од инсталисане снаге, значи теоријске...!

— Шта ће нам то?

— Злу не требало... да се зна... ко треба да одговори... да читам?

— Ма, дај, бре...!

— Нека, нека, ко зна... ево термоелектране: Никола Тесла А и Б укупно 2662 мегавата, Колубара 245 мегавата, Морава 108, Костолац А и Б 921, Косово А и Б 1235 мегавата. Затим ту су још три мање термоелектране односно топлане: Нови Сад 208 мегавата, Зрењанин 100, Сремска Митровица 45, укупно 353 мегавата. Значи укупно термоелектране и топлане, значи све што не ради на воду, има 5524 мегавата. Залиши тамо! Идемо на хидроелектране. Читам: Ђердал 1 и 2 укупно 1266 мегавата, Владинске хидроелектране 129, Пирот 80, две Бајине Баште 978, Зворник 92, Електроморава 13, Лимска хидроелектране 211... Је ли то све... јест... значи укупно 2769 мегавата. Значи укупно термоелектране плус хидроелектране једнако 8293 мегавата. Онда ту имам још неке изворе под „остале електране“ које ваљда нису под ЕПС-ом али се рачунају у биланс. Каже: Хидроелектрана Пива 324 мегавата, Хидроелектрана Газивода 35 и Топлана Београда 84 мегавата. То је укупно 461 мегават. То је сума сумарум 8754 мегавата.

— На чему смо сад... зашто си то читао?

— Како зашто? Сада се ово множи са временом да добијеш теоријску енергију... односно производњу... ево термоелектране и топлане: 5524 мегавата пута 24 сата је... 13567 мегаватчасова... односно 132 и нешто милиона киловатчасова дневно. Хидроелектране: 2769 мегавата пута 24 сата једнако... 66456 мегаватчасова... односно 66 милиона и нешто киловатчасова дневно. И оне остале 461 мегават пута 24 сата једнако... 11064 мегаватчаса односно 11 милиона киловатчасова дневно. Сад то саберемо... и добијемо... 209 милиона киловатчасова дневно. То је значи теоријски.

— Ко те пита за теорију?

— Сад не пита нико, али ако пита ми знамо да знамо...

— Па откуд онда ови подаци који излазе одавде...?

— Чекај, сад долазимо... е, званично максимална производња није, значи, 209 милиона киловатчасова дневно него 161 милион. На том нивоу објашњење је лако: прво коефицијент искоришћења, губици у систему, друго — никад све инсталисано није у погону, нешто се ремонтује, нешто ионако не ради, све скупа практично максимална производња је, значи, 161 милион. Од тога је из термоелектрана 92 мегаватчаса, из хидроелектрана 64, а из електрана на гас и мазут још пет, укупно 161. То је оно што је отишло у јавност. Толико је било отприлике и пре рата и неће нико да прави питање. Значи проблем је даље.

— Добро, то је опет теорија... дај прво да видимо колико калкулационо извоз... да идемо обрнутим редом... мислим да је лакше...

— Можемо и тако, али немамо фиксирано...

(учесници у расправи су широкој јавности непознати и због тога није било потребе за њиховом идентификацијом)

између 20 и 40 милиона киловатчасова дневно... да не идемо фиксирано... али само да видимо колико можемо да набијемо на сушу и санкције...

— Ја мислим не мање од 50 милиона...

— С тим, паз, свако може да схвати да све на гас и мазут, ово као због санкција, није ништа, ево само пет-шест милиона, значи ништа, значи морамо све на метеорологију... Уствари већ је дато саопштење да хидроелектране раде на само 18 милиона дневно и ту је већ укупно 51 милион... са мазутом и гасом...

— Чекај, то значи да је по том основу, метеорологија плус санкције, максимална производња око 110 милиона, је ли тако?

— Јест, значи ако нам зафали још добијамо на рачун термоелектрана — хаварије, ванредни ремонтни, нема угља, транспорт и слично, али не бисмо смели ићи испод 90-95 милиона... било би гадно. Само да сортирамо: под овим условима, значи санкције плус метеорологија, све више од 110 је чист добитак. То је основно.

— Да видимо колико можемо да набијемо потрошњу...!

— Пре рата је била 130 милиона...

— За време рата?

— Нисмо објављивали податке тако да идемо на логику...

— Не можемо се водити на привреду јер ради само 40-50%...

— Али за грађанство немамо податке тако да можемо да компензујемо без могућности провере, за то имамо гаранције...

— На основу чега компензујемо?

— На основу грејања, али је прилично ризично. Не треба се упуштати... Крстић је прилично то могао да поквари... ако се каже да у Србији тренутно ради 400.000 грејалица, нека свака има снагу 2 киловата и нека гори свака пола дана то је још увек мање од свега 10 милиона киловатчасова дневно. Значи ништа. А и како да раде ако нема струје. Мислим да треба без потребе ићи на такве глупости. Само оквирно и уопштено... Значи треба то рећи Крстићу... Да, треба рећи и оном Човићу... Ко год узме да се бави цифрама нешто поквари!

— Не верујем да он нешто...

— Ма, пусти ти нешто... тражиш да Београд добије 21 милион дневно то значи да тражиш да Београд добије петину укупне потрошње струје. А, с друге стране, пошто у Београду већ живи петина становништва Србије и пошто је јасно да је потрошња у Београду далеко изнад просека у Србији... то не треба објашњавати... то само значи да потрошња у Србији гарантовано није већа од 90 милиона, можда и мање... То значи да сам Човић тврди да струје има вишка, наш човек. Човек нам, бре директно ради о глави, ко да је пао с Марса.

— То само ти тако рачунаш...

— Рачуна свако ко имало има мозга...

— Само да резимирамо: максималну про-

изводњу фиксирамо на 110...

— У случају преке потребе може и 115-120...

— Потрошњу фиксирамо на минимално 110, а пожељно 120-130... То је реално покриће за најмање 20 милиона сати вишка... иде до 40... уз поштивање договора о рестрикцијама... ако се не држе ми с тим немамо ништа...

— Само, то је за саопштење, шта ћемо са причом о извозу... ?

— Коју причу имамо?

— Имамо колико волиш...

— Не, дај да видимо практично...

— Практично је у оптицају извоз у Хрватску и мало мање у Бугарску... ту и тамо спомене са Македонија.

— Шта имамо са Хрватском?

— То је најосетљивије... али мислим да ту нема проблема. Треба само знати за интерну употребу оног ко се меша да су два блока Николе Тесле грађена добрим делом хрватским парам у замену за струју... и то је сад међународни уговор... Проблем је само што ми њима треба да дајемо струју без обзира на то да ли је ми имамо или немамо... такав је уговор... иначе је цена тржишна... Е, сад, то засад не сме да се каже ни по цену живота...

— Сад се потезе Тудман који је стварно изјавио да тамо онај део Далмације, Шибеник и не знам шта још, нема струје због квара на термоелектрани Обреновац... било је и у Скупштини...

— Е, то треба рећи да није рекао Обреновац него Обровац... а ако и јесте рекао треба ићи на хумор... откуд он зна шта говори, ионако му је свака друга реч погрешна...

— Проблем је што ни тај Обровац не ради, односно није ни могао да се поквари јер је већ одавно покварен... ево баш сад траже од Хрвата половине за Обровац...

— Ма, то нема везе, ово је одлична комбинација... Међутим, ако се буде развијало погрешно, ако неко поквари, треба ићи на оно што већ имамо, да Хидроелектрана Требишњица даје струју Дубровнику, а ако онај загрижени Вучуревић даје за паре директном ратном непријатељу што не би и ми... то је само резервна варијанта...

— За узврат Требиње добија воду...

— Може и тако ако затреба, али нема то везе са водом... Воду добија Херцег Нови, а не Требиње... поента је да је та централа за Дубровник уствари на хрватској страни, а да Вучуревић само контролише доток воде, јре се централа налази из Требишњице која понире у земљу са српске стране... то што онда тамо Хрвати напајају водом цео крај сад није битно... није у игри и не треба потезати... не бранимо ми Хрвате него себе.

— Знам да су на Кипру све електране на грчком делу и да уредно снабдевају турски део а да им ови уопште не плаћају...

— Не, такве ствари треба искористити... све што може... мислим све се може објаснити ратом...

— Идамо на... шта имамо... Бугарска... то треба ићи као глупост и рећи да Бугарска има довољно струје и за извоз...

— Има овде једна занимљива прича са бугарске границе... каже: у време божићних и новогодишњих празника далеководи према Бугарској су свирали ко луди... као никад до тад... наводно је то све протумачено као бесо-

мучан извоз у Бугарску... као зна се да у време празника, посебно божићних, сви троше струју немилице па увозе и они који иначе имају...

— То се, бре, плаћа и не пита за цену... је л' има неких озбиљнијих реакција?

— Ништа, само посредно, на нивоу анегдоте...

— Онда ништа... то нека остану наклапања...

— Е, сад, ту је у игри не само наш извоз него и наш увоз...

— Је ли нешто званично?

— Па, како се узме... прво имамо да је неко из ЕПС-а... не знам ко, али је званично... мислим неки потпредседник... рекао да ће да тражи од владе интервентан увоз из Мађарске и Румуније... треба тамо окренути и рећи да није ОК јер то значи да се тако може, а ми упорно тврдимо да тога нити има нити се може због санкција. Друго, ево... не знам да ли је дошло доведе... биле неке демонстрације у Атини због загађивања околине... наводно пуштали у погон неку електрану која пуно загађује, а службено образложење власти је да морају да то реактивирају јер су у обавези да испоручују струју Албанији и Србији... ја не знам шта се ту може учинити, али треба то имати у виду... Треће, ево провлачи се уговор између Немачке и Албаније о увозу струје у Албанију преко наше територије па је то, као прилика за нас да се огребе...

— Добро то глатко може и да се изврне па да кажемо да тим каналом можемо и ми да извозимо у Албанију... доведеш до парадокса...

— Чекајте, ради се о томе да се негира не само тврдња да ми чвозимо своју струју него и да извозимо струју коју смо наводно претходно увезли... треба ићи да је то бесмислено и апсурдно... мислим, треба то технички осмислити... и негирати... има сто начина и разлога... евидентирај ти то као проблем па ћемо да видимо...

— Имамо ту још гомилу конкретних ствари... хоћемо ли сад или кад дође ред?

— Не, дај да нотирамо, можда затреба одмах... ко то ради?

— Ево, на пример, често питање које можда има везу са причом о извозу: зашто су рестрикције и викендом кад највећи део индустрије, и ове што ради, викендом не ради?

— То све треба пребацити на грађанство које викендом завршава своје послове...

— Али је превелика количина...

— Ко зна колико је количина кад не знамо ни ми...

— То је могуће кад је хладно...

— Ма, могуће је увек ако се тога стриктно држиш, а не да један дан кажеш једно а други друго...

— Даље, како то да је било струје у време утакмица са Бразилом и Аргентином...?

— Тражили сте, ево вам... Треба рећи баш због тога није било мало пре и мало касније. Значи радило се о наменској штедњи унутар система... можда треба ићи чак и на свесну жртву... око тога нико неће да полемисе... барем око тога... и за Божић и Нову годину је било струје по истом основу... плус повољнија метеорологија...

— Проблем је са оним што може да се израчуна... што излази из ЕПС-а као податак. На пример, како то да је потрошња у грађанству у новембру била и до 10 посто већа него претходних година, а ради се о данима кад је температура била иста као претходних година...

— Па, то не знам...

— Да, али то се тумачи извозом...

— Ма, то треба ићи на психологију... на страх... опет на свршавање послова без обзира што зато нема објективне потребе... није то ни први ни последњи пут... то је општа ствар и код цена и код осталог...

— Имамо ту још једну повољну ствар... било је и у новинама и на телевизији... шест посто непривредних потрошача, значи приватних, троше 30 посто струје намењене грађанству... то би се могло сјајно искористити за превални-

вање са наших леђа... нека се свађају међусобно...

— Да, али су их већ ограничили на 2100 киловата...

— Нема везе, важно је да је проценат у оптицају... односно сад ови који су велики потрошачи могу да нападају ове који могу да троше више... а немају никакву ни потребу ни могућност... важно је да се прича шири...

— Исто је и са примедбом да се уз 20 посто заштитених потрошача шлепује и 15 посто оних незаштитених...

— Мислим да то није проблем... ови који се шлепују не жале се, а ови који се жале само претпостављају... ту сигурно нема тачне евиденције... Не бих ја то уопште потцртавао као проблем... ено, гледај, где год блокирају саобраћај више нико не спомиње ЕПС него друге грађане. Мислим, чуј, одговара нам...

— Имамо још нешто, не знам да ли има везе с нама: тражи се да се смање рачуни за грејање, пошто нема грејања, и таксе на бројило...

— Чекај, грејање је везана трговина, то нека објашњавају из топлана, то од нас нико и не очекује, а ово за таксе не знам, то је нешто сис-

темски, то је законски...

— Ма, то је везано за тв-претплату...

— Шта ћемо ми с тим?

— Логика је — ако немаш струје не гледаш ни телевизију а плаћаш је као да је гледаш...

— То се може пребацити на Телевизију... нека они рефундирају ЕПС-у ако ови траже... то нема веза са владом...

— Е, имам нешто у вези с тим, али то може касније...

— Шта имамо даље?

— Како да се објасни... ево сад је температура преко 10 степени... а да се снег и лед не топи...

— Боже мој, па Дунав извире испод Шварцвалда, па пролази кроз Немачку, Аустрију, Мађарску па пола Србије до Бердала... треба да се накупи воде...

— Али Дрина и Пива и не знам ти шта још не извире испод Шварцвалда... ма чекај... дај да се не играмо: као прво, десет степени није десет пута више него један степен па да се лед отала десет пута брже па да да одмах имаш акумулацију...

— Како није?

— Како јест?
 — Десет је десет пута више од један...
 — Дај да сад то не тупимо... мислим нула Целзијусова није апсолутна нула него релативна нула... тачка на којој мрзне вода... апсолутна нула је минус 273 Целзијусова... и нешто... тако да је десет степени, значи 273 плус 10 једнако 283, подељено са десет 28, значи десет степени је десет пута виша температура од минус 273 плус 28, значи од минус 245 степени Целзијусових... тако да то нема везе...
 — Да тако кажемо..?
 — Дајмо озбиљно!
 — Е, ово може да буде симптоматично... јесте ли знали да Свилајнац скоро никако нису искључивали...
 — И ја сам чуо...
 — Тог Бицу баш треба по носу... ево стигло је и овде... питају како то да Јагодина стално у мраку а Свилајнац шљашти као Лас Вегас...
 — То мора да је послао Радмило...
 — Није важно, дај да му се скрене пажња... то може да крене ланчано због сујете... ако нема Пожаревац што би имао Бица...
 — Е, да, ови из Пожаревца питају зашто не ради Костолац кад има угља, а није ремонт...
 — Како не ради Костолац?
 — Па ради али треба нешто рећи...
 — Је л' кажу они нешто?
 — Кажу да је све у реду али да због ниског водостаја Дунава не могу да хладе постројења...
 — То звучи логично...
 — Звучи...
 — Хајде да завршимо... да се ово нотира и среди и да се видимо онда сутра у осам... овај данас звао већ два пута... да се материјал раздели и нашим и ЕПС-у... ионако већ свако прича своју причу... нема ту... у таквим стварима сви имају да причају к'о један... иначе...

У њиховим редовима највише је оних који воле да чекају у редовима!

Одлучујућа воља народа подупире се сталним стављањем до знања шта се од њега очекује јер она не сме ничим бити угрожена!

Нека се јави бар један једини који је умро од глади!

Драги бирачи, и овако немате изгледа! Зато још за живота завештајте свој глас онима који ће све учинити да вам буде боље!

А када су чамци за спасавање почели да се пуне водом, многи су нашли спас на броду који тоне.

Ко и буде успео да преживи, сам ће га живот демантовати.

Срећом, овде идентификација не захтева целог човека!

ПреблагИ Боже, Ти нам буди судија!

Вара утисак да смо лоше гађали јер иза наших промашаја стоје страни центри моћи.

У борби за своја огњишта у предности су они којима ни туђа нису страна.

Кућа је срушена у складу са договором о слободном пролазу, а наша врата биће и даље отворена добронамернима.

Београд, јануара 1995 (Ћевап) — Додела НИН-ове награде, једне најзначајнијих награда за књижевно дело објављено у току протекле године, младом аутору који се и сам спреда на рачун такве одлуке, узнемирила је не само јавност него и неке од чланова жирија. Чак је и председник жирија Никола Милошевић одлучио да јавно штрајкује главу не би ли како издејствовао промену одлуке осталих чланова жирија.

НЕУКУСНО, НЕПРИСТОЈНО, СТУПИДНО

Много поштована господо, обраћамо вам се поводом последњег броја наше и ваше „Српске речи“ у којем сте дозволили да један блок фотомонтираног-стриповног садржаја падне испод црте доброг укуса и да изгуби сваку меру која обезбеђује културну и озбиљну димензију једне озбиљне новине каква је и каква треба да остане наша и ваша „Српска реч“.

Покушај да на шеснаест скупих страна под назнаком „ексклузивно“ са бесмисленим насловом „Ђевап“ са знаком секспозе „69“ са конфузним и нејасним текстовима испод сваке писмености са неразумним хумором без обзира на чији рачун се требало намејати потпуни промашај који објашњавају само речи неукусно, непристојно, ступидно.

Нарочито нас је да реагујемо изазвала неукусна и проста игра са круном српске духовности и пречистим човеком Његовом светости господином Павлом патријархом српским.

Тражимо више поштовања за људе којима верујемо, за патријарха, за Председника СПО-а за госпођу Драшкович а оне друге које треба прозвати и дати им место које заслужују постоје много других начина.

С поштовањем и жељом да нас разумете и уважите наше часне и добронамерне примедбе и уверењем да губимо сви, ви читаоце ми једине слободне новине у неслободној земљи.

Врњачка Бања, 30. Јануар 1995.
(десет потписника)

БИО САМ ПРЕНЕРАЖЕН

Уредницима „Српске речи“

Одмах да кажем да сам био пренеражен кад сам у „Српској речи“ бр. 116 видео Патријарха српског господина Павла умонтираног у ратну униформу и наоружаног до зуба. Јер, ако неко није заслужио такав третман, чак ни у шали, онда је то патријарх Павле. Полазећи, међутим, од претпоставке да и ви знате то исто дошао сам до закључка да је све питање контекста.

Наиме, онај ко имао познаје СПЦ, живот и дело патријарха Павла, људе који га окружују и њихове међусобне односе те духовни и политички ангажман СПЦ данас и овде лако долази до следећег:

1) сам Патријарх Павле је у толикој мери, дакле ван сваке сумње, беспорочна и чиста личност да нема тог контекста који би могао да га упрља;

2) Патријарх Павле је на челу једне институције, духовне али и физички, реално постојеће, чије реално деловање не мора бити и често није ни беспорочно ни чисто. Ипак, по логици ствари, патријарх физички и на сваки други начин репрезентује институцију којој је на челу.

3) Иако је патријарх Павле лично у дословно свакој ситуацији говорио да је за мир, да чак и непријатеља треба гађати хлебом, да су људи браћа без обзира које вере били, Црква као институција и, поготово, епископи око патријарха (скоро без изузетка) не мисле тако па су и у току овог рата, и кад је то било умесно и кад није, по правилу били на најрадикалнијим Милошевићевим и Караџићевим политичким платформама. Вашу монтажу стога схватам као добронамерну персонификацију таквих ставова.

4) Ако сам добро разумео, повод за вашу монтажу је патријархова Божићна посланица у којој од српских мајки тражи више деце, како би остарела Србија добила нову снагу. Иако

сматрам да је такав духовни захтев више него умесан склон сам да подржим вашу метафору. Пре свега због тога што Посланица упућена народу, тачније женама, у времењу у каквом и којем живимо, пре личи на захтев за свјетим топовским месом него за неутралним обнављањем људства. Други случај би био да је у постојећем политичком и социјалном контексту и ратном окружењу упућена српским властима, које деци треба да обезбеде овоземаљски живот на путу ка духовном. С друге стране, претпостављам да ви више него ја имате увид у сасвим прозачну чињеницу — да сами свештеници СПЦ, мислим на оне који имају породице, имају у просеку мање деце него што их има просечна српска породица. Не знам чиме то правдају, али свакако имају одговарајуће „духовно“ објашњење.

5) Ако се монтажа схвати тако, као погрешно мешање духовног у реално, у невреме и на погрешном месту, и патријарх ће опростити.

Све остало је политика и нечиста савест оних око њега. Ако делите моје мишљење опраштам вам ову, ипак — несмотреност.

Милан ДЕРЕТИЋ, СТУДЕНТ, БЕОГРАД

ДА СЕ НЕ ПРОГУТА

С поштовањем!

Јављам се поводом ваше нове рубрике „Ђевап“ која је гун уређивачки погодак. Претпостављам да нисам једини који сматра да је то нешто најбоље што нам се „догодило“ можда откако „Српска реч“ излази. Што се мене тиче, оно што је 9. март за СПО то је „Ђевап“ за „Српску реч“. Само се бојим да не пресушите и због идеја и због могућих притисака са стране.

Ако бих се усудио да ишта замерим онда је то мањак озбиљнијих политичких монтажа на рачун оних које су обична фора на први поглед. Можда бисте могли да све аранжирате са мало више текста да се цела рубрика не прогута за неколико минута. Иначе је сјајно.

Дејан КАЛЕЗИЋ, Београд

МОНТИРАЈТЕ СВОЈЕ

„СРПСКА РЕЧ“
„ЂЕВАП“

Не могу вам се обратити чак ни с формалним уважавањем после свега што у вашој монтажној рубрици радите с људима које смо сви заједно изабрали да нас представљају у земљи и свету. Мислим, пре свих, на председника Републике Србије и председника Савезне Републике Југославије, о којима можете имати мишљење какво хоћете, али с њима не бисте смели радити баш шта вам се прохте. Укратко, слободу која вам је дата користите да би је учинили бесмисленим. Можете ли да замислите да је такво нешто могуће само захваљујући њиховој доброј вољи, толеранцији и стрпљењу. Размислите мало!

Господо, онда када на ваш монтажни сто по истим критеријима ставите и оне које штитите, тачније оне који вас штите, можда ће вам савест постати мало бистрија. Ако већ тврдите да опозиција представља већи део српског народа, изволите, господо, учините нешто да се њеним челницима сви заједно смејемо „пропорционално“ више него онима који представљају „мањину“.

Мр Гердана СИМОНОВИЋ, НОВИ САД

ПАЗИТЕ

Уреднику „Ђевапа“

Нисам ни члан СПО ни редован читалац „Српске речи“. На препоруку једног пријатеља, иначе члана СПО, купио сам ваш новогодишњи

број, а онда и следећа два и показивао их својим познаницима из чисто професионалних разлога. Наиме, и сам сам имао идеју да се позабавим сличним жанром, који код нас, из ко зна каквих разлога, никада није промовисан. До ових дана мислио сам да су разлози преважњадно техничке, технолошке и финансијске, а сада се уверавам да су преважњадно политичке и „културолошке“ природе.

Ради се о следећем: реакције на „Ђевап“, односно на поједине монтаже, биле су толико непредвидљиве да готово нисам могао да поверујем: „опозиционари“ често нису имали разумевања за „статус“ људи из власти, а они који су за власт — за „статус“ људи из опозиције. Даље, људи који су сасвим нешалантно и без много узбуђења читали текстове и са „најрадикалнијим“ политичким ставовима, који се не поклапају са њиховима, визуелну презентацију таквих ставова доживљавали су као прави шок, у позитивном или негативном смислу, свеједно. Тада сам, заправо, постао свестан снаге медијске презентације политичког става, али и, у извесном смислу, културно-политичке неукости наше читалачке публике.

Управо због тога, а да не кријем — и због себе, с нестрпљењем очекујем развој догађаја.

**Уз, колегијалан поздрав
Ниж. Миливоје ГАЊЕША, КРАГУЈЕВАЦ**

БРАЋО И СЕСТРЕ СРБИ

помагајте ако Бога знате. Пре неки дан стрпам 3000 марке у коверту и кренем са колима да их уложим на сигурно у Беобанку. Ради сигурације свратим до свог првог комшије да пође са мене да ме неки не ороба. Кад видим, ми нема комшије кући ја свратим успут на његов таван и видим виси осам шунке. Позајимим ја ту одма четири шунке и метнем их у гепек да не морам сваком да објашњавам где сам их купио. Кад сам успешно стиго у Беобанку пилам се пипам али видим — нема 3000 марке. Закључим значи да је коверат испао на комшијино таванче. Шта ћу ку ћу јадан ти сам, а ја право у полицију да пријавим случај нестанка 3000 марке. Кажем ја тамо таква и таква ствар, добровољно се поштено пријављујем да сам укро комшији четири шунке, ено их напољу у гепеку, нема лажи нема преваре. Ту се полиција запрепасти да има још људи тако поштених као ја па са све шунке пођемо сви заједно на увиђај код мог комшије. Пита полиција мог комшију: да ли вам нешто недостаје? А он каже: не. А шунке? Каже: не, брате, ено их све четири на тавану! Ту се ја умешам па објашњавам комшији шта је и како било, да је имо осам шунке, да сам му ја случајно укро четири, ено их у мојим колима. Он опет вели: не, брате, имао сам четири шунке, изволите па видите! Ја велим осам, он четири, ја осам, он четири, осам, четири, осам, четири... Онда ја извучем последњи адут из чепа па кажем: али, сигурно постоје трагови, кад сам крао шунке испало ми 3000 марке, велим, комшија вратићу ти шунке, даћу ти моје свиње, ићи ћу на робију ако треба, само ми врати моје марке. А мој комшија само виче да нема појма ни о шункама ни о маркама. Каже он мени: иди комшо кући и испавај се. Ка да сам пијан. Ја му кажем тужићу те, он каже тужи. Онда ми полиција каже да ја њега могу да тужим за 3000 марке, док он не призна да сам ја њему укро четири шунке. Па ја вас да питам за правни савет како да натерам свог комшију да призна да сам га ја опљачко, што је очигледно, да би ја могао да га тужим за 3000 марке, које су ми драга успомена.

Др. Матковић, Смедерово

ФОБИЈА

Забележно: Александар ЦВЕТКОВИЋ

Посткомунистички политички плурализам узео је маха и у суседној Албанији. Ви знате шта то значи. Мноштво предлога, акција, гледања и сновиђења. И, наравно, жарка жеља да се сви у свету што пре упознају са деловањем дотичне организације. А има ли већег ауторитета за то од ОУН? Нема.

Стога је Албанска републиканска партија упутила генералном секретару др Бутросу Галију писмо у коме се осврће на позадину појављивања колере у Албанији. У писму се каже:

1. Грчка жели преко колере у Албанији да одвоји Италију од наше земље.

2. Грчка жели да шири колеру преко целе Албаније, да изолије Албанију од остатка света, да западне земље окрене против Албаније, да изазива симпатије за пар хиљада грчких цигана који живе илегално у Албанији, и преко њих да уђе у земљу као спасиоци Грка који живе у Албанији.

3. Да пребаци колеру по могућности у Италију, да уништи туризам у Албанији и Италији, и да их одвоји од Албаније преко Православне терористичке Србије, што је била њихова вековна жеља.

4. Са разлогом верујемо да је употребљена биолошка бактерија да опрема храну од мртвих животиња коју је Грчка продала Албанији у последњих пет година.

5. Пошто Албанија нема владу која се може назвати албанском (јер је контролисана у Грчкој) тражимо од Уједињених нација да образују Истражну комисију за ово ново етничко чишћење од стране Православне примитивне Грчке према Албанији.

Нешто ново и много опасније се појавило на светској сцени, а то је фундаменталистичка Примитивна Православна Црква, и молимо се за светску безбедност.

Свака луда има своје весеље. Зашто би целе државе биле изузетак?

ВОЈСКА

Годинама је др Војислав Мићковић писао и доказивао какве све форме може да има специјални рат против наше земље, а посебно против њених оружаних снага. Али, и поред неколико аргументованих студија овог аутора, одговорни функционери га нису схватили озбиљно. Уместо захвалности за све што је учинио на пољу теоријског оспособљавања контраобавештајних служби, човека су послали у пензију.

Погубне последице таквог понашања осећају се свакодневно, у тренуцима појачаних свакојаких притисака и напада на наш начин живота, мир и просперитет. На удару су посебно општа борбена готовост у јединицама Војске Југославије, морал официра и осећај обавезе према свом народу ван матице.

Месецима уназад, у оружаним снагама траје стручна расправа о утицају сатанистичких верских секти на регруте ВЈ. Несугласице се испољавају око традиционалног и либералистичког погледа на проблем ослобађања од војне обавезе из верских разлога. Познато је, наиме, да бројне секте својим припадницима забрањују примање оружја. Уочено је, такође, да су секте погодне уточиште за лабилне па и душевно оболеле особе.

Имајући то на уму, војни експерти из области психологије и психијатрије окупали су се на ВМА да би дошли до заједничког закључка да ли је могуће обликовање свести, тзв. „програмирање“, а ако јесте и „депрограмирање“ верника, будућих војника — у сврху подривања одбрамбене моћи. Поред тога, треба ли у то да се упушта Војска или само да детектује такве особе и превентивно их онемогући да ступе на одслужење војног рока.

Минималистичко становиште заузео је проф. др Мирко Пејковић са Медицинског факултета речима да се у случају секти „од муве прави магарец“ — што је код једног броја учесника изазвало оштре реакције. Не би ли уваженом колеги доказали колико греша, вој-

ни психолози и психијатри позвали су у помоћ неименованог осамнаестогодишњака, раније припадника злогласне Мунове секте у САД. Његово сведочење („они су ми најпре опрали мозак, добро га очистили и ставили да се осуши на сунцу“) послужило је заговорницима оштријег курса према секташењу у ВЈ да укажу на већу улогу едукације у породици, школи и друштву у целини.

Очигледно, на савезном секретару за народну одбрану остаје да о овом осетљивом проблему каже последњу реч и пресуди.

Исправка

На мапи објављеној уз текст „Сателит експлодирао минут после лансирања“ у броју нашег листа од 28. јануара 1995. године, техничком грешком Тајван је означен као територија која не припада НР Кини. Извињавамо се амбасади НР Кине и читаоцима.

С. Р.

„ПОЛИТИКА“ 31. 1. 1995.

„ВОЈСКА“

Специјализовани илустровани магазин за образовање и васпитање али и одмор и разоду активног састава ВЈ, недељник „Војска“, садржи мноштво прилога који могу да послуже на ползу цивилном становништву. У последњем изашлом броју тако се популарним језиком (у рубрици Мала школа ратног права а под насловом „Витешка правила игре“) износе неке смернице којих се наша (а требало би и туђинска) Армија придржава:

„Рат подразумева прецизно трагање за информацијама на основу којих се касније доносе одлуке. У свом трагању за информацијама старешина мора укључити природу и локацију медицинских постројења, културних објеката, брана, насипа, нуклеарних електрана и концентрацију цивилног становништва. Дозвољено је трагање за информацијама у униформи, или без прерушавања којим се прикрива статус борца. Шпијуни немају право на статус ратних заробљеника.

До информација се може доћи и испитивањем заробљених бораца, али су они обавезни да дају само податке потребне ради њихове личне идентификације. Истовремено, непријатељски цивили не смеју се присиљавати да дају информације.“

Скептичнима би напокон морало да постане јасно: рат „преко реке“ остаће упамћен по досад незабележеном броју шпијуна.

ТЕЛЕВИЗОРИ

Интензиван и врло успешан рад експертских радних група са гувернером Аврамовићем на челу усмерава се ових дана на финализацију неких ранијих амбициозних замисли. У такве на првом месту спада решење кошмара званог стара девизна штедња.

Феномен је комплексан па и приступ мора бити мултидисциплинаран. Све три постојеће групе, свака из свог домена, разматрају расположива средства. На њиховом последњем заједничком састанку, у делу затвореном за јавност, саслушавани су предлози најугледнијих југословенских економиста леве оријентације, који су објединили три кључна елемента за рационално, економски и социјално подношљиво регулисање старе девизне штедње: активирање наших привредних ресурса, очување банкарских потенцијала и праведно обештећење штедиша. Сви дискусанти су још у почетку истакли да би идеално било када би се грађанима могло понудити да своје улоге извуку у уклапајућој валути, у односу 1:1. Али, опште позната друштвена реалност то не допушта. Зато се приступило разради бриљантне полазне идеје академика Аврамовића да се становништву, између осталог, понуди „пребијање“ кроз робу широке потрошње.

На том трагу, чуо се веома занимљив пример: јавна је тајна да домаћи произвођачи ни у најстабилнијим временима нису успевали да задовоље потребе тржишта за телевизијским колор пријемницима. Данас, пак, због економских санкција, трошкови производње, набавке репроматеријала и резервних делова, чине нај-

већег југословенског произвођача, нишки „Еи“, најскупљим на свету. Телевизор стандардне величине екрана од 51 цм кошта од 1600 до 1800 динара. Због тога је неопходно да наша велика спољнотрговинска предузећа приступе преговорима са трговинским коморама земаља ван чланства у ОУН (па их ни резолуције о блокади не обавезују). Као идеалан партнер поменути је „мали азијски змај“, Тајван. На Далеком истоку, наиме, телевизори класе „Стиландија“ (популарни на нашем тржишту) стају, на велико и са урачунатим транспортним трошковима, испод сто долара.

Операција би подразумевала трансфер робе преко неке од пријатељских суседних држава где су социјалисти на власти (укључујући разумну новчану надокнаду за испољено разумевање и дискрецију); препакивање и стављање знака нишког произвођача телевизора (оживљавање производње); и на крају пламан преко Дирекције савезних робних резерви. Бројне штедише би, свакако прихватиле најављени „дисконт“, тј. да им се уместо 1500 ДМ (у динарима) за преузети телевизор „скине“ са девизне књижице 3000 ДЕМ.

На описани начин држава би се ослободила дела својих девизних обавеза према грађанима откупљујући дуг по цени пет центи за један долар.

Ако сви понесу свој део терета резултати неће изостати.

ИСПЛАТА

Исплата девизног дела Зајма за привредни препород Србије, како јављају званични извори, одвија се дилем Србије без застоја. Грађани задивљујуће стрпљиво стоје у дугим редовима, свесни да извршавају други део своје патриотске обавезе. Онда су давали сада га примају.

И поред тога што је атмосфера крајње здрава и конструктивна директори великих државних банака, којима је држава поверили целокупан посао, потрудили су се да предупредити марифетлуке злонамерника. Потешкоћа, наравно, има али се оне отклањају такоређи у ходу. Највећи зајмодавци, према општем утиску банкара, имају највише разумевања. Нико од оних којима прва рата, доспела за исплату, прелази двадесет хиљада америчких долара, до сада није ни писнуо због околности да већина банака не може толике паре одједном да изbroји.

Аргумент банке за њих је сасвим прихватљив: да би сви који дођу на шалтер добили своје следовање неким оно мора бити умањено. Јер, сви који подижу до хиљаду долара потпуно су подмирени, кажу у банкама. Мало нерасположење са обе стране шалтера изазивају грађани, махом старији, који инсистирају на немачким маркама, а када их добију у старим банкнотама протестују, иако су ове у оптицају до јуна месеца.

Све то послужило је новинарки РТС да у ударном термину Дневника 2 оптимистички резимира како су они који су уплатили Зајам, ипак, „направили добар посао“.

Сасвим непотребна тирада, неке ствари се не изговарају, већ напросто осећају — нутином.

ДИЛЕРИ

Или: како све то може да изгледа кад нагло „профункционише“ правна држава...

Један мали куриозитет из крагујевачке судске праксе. Крагујевчани Желимир Чковрић и Зоран Китановић настрадали су марта 1992. године, када им је приликом рације на улици одузето 470.150 динара, због сумње да су се бавили незаконитим откупом и продајом девиза. После привођења у СУП, против ове двојице, као и толико других девизних мешетара, поднета је пријава општинском одељењу за прекршаје (због мале суме).

Ко ради тај и греши. Предмет се негде затурио, па је надлежни државни орган реаговао тек након две године. Услед застарелости

ФУЗИЈА

Давнашњи сан се остварује: предузећа која су радила у оквиру бивше НИГРО „Борба“ подржала су иницијативу Управног одбора и Колегијума НИП „Новости“ да се формира заједничка компанија „Новости“.

Реч је о жељи која почива на реалним економским интересима, да се рационализују технолошки, просторни и кадровски капацитети садашњих предузећа и створе претпоставке за успешни развој и пословање.

Додатни мотив представља потреба да се адекватно одговори изазову који на тржишту представља други београдски информативни гигант, Компанија „Политика“.

Ова иницијатива је посебно наишла на одобравање у листу „Борба“, на чијем је челу Драгутин Брчин. Иако су својим досадашњим залагањем доказали да их политичке провокације од Драгаша до Брисела и Вашингтона неће поколебати, запослени у овом колективу су одлучили да зарад општег националног интереса жртвују део своје суверености. За интеграцију су се изјаснила сва четири новинара, технички уредник и фотограф, као и седам од осам радника обезбеђења (један се уздржао ода гласања). Вучјаци, специјално обучени за преговоре са демонстрантима и штрајкачима (такође део интелектуалне својине „Борбе“ господина Брчина) своје су задовољство изразили машући репом.

Господину Брчину сада преостаје само да вољу радних људи спроведе у дело, предајући редакцијске кључеве господину Радету Брајовићу, досадашњем главном и одговорном уреднику „Вечерњих новости“. Уз чврсте гаранције да „Новости“ никада неће постати „Наше новости“.

Чковрић и Китановић су ослобођени оптужби. Логично, невини грађани су затражили повраћај средстава. Очекивали су да поврате макар део од тадашњих хиљаду марака у динарима.

Али, судски вештак долази до другачијег резултата. Множећи ондашњих 470.150 динара растом цена на мало вештак утврђује да МУП двојици Крагујевчана дугује 86.433 динара!

Оштећени па обештећени грађани изјавили су да се на пресуду неће жалити. Републички правобранилац је уложио жалбу Вишем окружном суду уз опаску да ће у случају да она не буде прихваћена поднети неопозиву оставку.

Ето шта све може да се догоди када се судије држе параграфа као пијан плота.

ПРЕДЛОГ НОВОГ ЗАКОНА О ЛОКАЛНОЈ САМОУПРАВИ

ПУН КРУГ

„Сматра се да је ово корак напред у односу на досадашњу организацију“, изјавио је министар у републичкој влади Андрија Милосављевић, говорећи о новом предлогу Закона о локалној самоуправи у чијем је обликовању и сам био веома активно ангажован. Изразио је своје лично незадовољство, као и незадовољство своје странке, употпунио га је чак и незадовољством опозиције у односу на претходни, још увек важећи закон, под именом Закон о територијалној организацији и локалној самоуправи који је СПС донела 1991. „Тај закон је нов, још увек у развоју и у његовој примени је дошло до многих недостатака иако су постојале основне институционалне претпоставке за његово функционисање. Велики је број покренутих иницијатива и предлога код Уставног суда Србије за његову измену, допуно и то је разлог да је Народна скупштина и њени посланици иницирала да се донесе Закон о локалној самоуправи који би на целовит и потпун начин ујединио та питања“, допуноско је објашњење министра Милосављевића које је у потпуном складу са мишљењем владе да је овај закон био потребан опозицији колико и владајућој странци и да су и једни и други посланици били незадовољни претходним решењем. Међутим, министар Милосављевић није имао одговор на питање које му је поставио посланик Демократске странке Слободан Вуксановић — зашто се баш у овом тренутку доноси такав закон када избори нису на виду и када је много важније донети закон о пензионим фондовима, девизној штедњи или криминалу?

НЕМА ВЕЗЕ СА УСТАВОМ, АЛИ ИМА СА ПОСЛОВНИМ ПРОСТОРОМ

Чињеница је да се тренутак у коме је овај закон предложен и о коме ће се расправљати (ако уђе у редовну а не ванредну процедуру, већ крајем фебруара), поклопио са читавом серијом поновљених избора за одборничка места на којима је владајућа странка доживела потпуни пораз. А познато је да за СПС ни једно место није толико неважно да због њега не би променила чак и закон. Зато се, креирајући Закон о локалној самоуправи, владајућа странка руководила са две чињенице — да на локалним изборима махом губи у другом кругу и да у београдским општинама седи опозиција док у Градској скупштини суверено владају социјалисти. Са тих позиција је било сасвим једноставно уобличио нови закон који се огледа у томе да више неће бити другог изборног круга на локалним изборима уколико изађе више од 50 одсто бирача и да ће сва општинска власт прећи у надлежност града.

Предлог да се укину општине пре свега би погодио Београд јер би се власт у двомилонском граду централизовала, а 10 градских и 6 приградских општина би се претвориле најве-

Иако има озбиљне примедбе, један део опозиције нада се да ће слом прилика бити натеран на уједињење. Али, зашто би социјалисти терали опозицију да се уједини?

„Тај закон нису писали глупи људи. Они знају да за све бираче опозиције неће бити прихватљив било који кандидат... Нека само неколико процената опозиционих бирача не гласа и за СПС је то довољно“, каже др Милан Божић (СПО).

Пише: Сандра ПЕТРУШИЋ

роватније у само две (мање од тога не може да би Београд и даље задржао статус града). Многи опозициони посланици су одмах упозорили на хаос који би настао, на време чекања да се неки предмет реши — које би се од више месеци претворило и у неколико година — као и на чињеницу да би убудуће град решавао питања приградских општина које се налазе и на 60 километара од Београда и чији су проблеми веома специфични у односу на градску средину. Министар Милосављевић и на то има одговор: „Градска општина сигурно може да реши многа од питања везаних за те општине“. Шта је са осталима која не може и на који начин ће решити она која може, министар није објашњавао као ни уставност законског предлога која је на веома климавим ногама.

„Влада не може својим актом укидати право грађана које је зајамчено Уставом“, истиче професор др Драгољуб Поповић (ДСС) и појашњава да је предлог противустанов јер противречи члану 7 који јамчи општинску самоуправу и члану 113 који одређује надлежност самоуправне власти. Зато, по њему, овај предлог нема никакве везе ни са Законом ни са Уставом али има са пословним простором јер је жеља социјалиста „да цео пословни простор ставе под своју надлежност, пошто он доноси велике ренте“.

Наравно, влада то одриче и путем свог министра даје објашњење да је „интересантна сумња да ће на овај начин општине бити развлаштене“ јер је функција општина да води рачуна о локалном становништву, а њихова влада

је у стању да то сама учини јер „нема власти која неће учинити максимално за задовољење потреба свог становништва, те такво решење треба очекивати и од Градске скупштине“.

Други, можда и већи проблем када је у питању Предлог закона о локалној самоуправи (већи, јер се не тиче само Београда већ и целе Србије) је једнокружни изборни систем на локалним изборима. Тај предлог, проистекао из сазнања социјалиста да више суверено не владају чак ни када је у питању њима тако драг већински систем (који се одржао само на локалном нивоу), смишљен је са намером да се „сачува што се сачувати може“ јер је искуство показало да кандидат Социјалистичке партије обично у првом кругу добија већи број гласова, док се у другом кругу опозиција уједињује и односи победу. Наравно, он није пласиран на овај начин — министар Милосављевић објашњава га као последицу „новчане рационализације“ јер у другом кругу излази веома мали број бирача, сувише мали да би се на њега трошио новац. Тако се каже, „неће више догађати, као на Врачару, да у првом кругу изађе више од хиљаду грађана, а да у другом одборника изабере двоструко мањи број“. Министар такође истиче да је ово модеран закон који примењују модерне демократске земље и да је он веома раширен у свету. (Од модерних демократских земаља овакав закон постоји само у Великој Британији).

До које мере је учљива „провидност“ баш оваког законског предлога сведочи и чињеница да је против ње устала чак и Нова демократија која се нада да ће „републичка влада благовремено повући овај предлог на дораду“ јер ће јој се уколико то не уради, бар по речима потпредседника НД Небојше Лековића, догодити да „Нова демократија поднесе десетине својих амандмана“. А суштински проблем овог закона Лековић види у следећем: „Уколико остале предложене нове системе гласања за локалне органе, Социјалистичка партија Србије ће ићи на руку опозицији јер ће се на таквим изборима ујединити и помирити оно што је непомирљиво“.

ДА ЛИ СУ ЗАКОН ПРАВИЛИ ГЛУПИ ИЛИ ПАМЕТНИ?

Да ли је тако нешто могуће питање је које ових дана највише окупира опозицију. За др Драгољуба Поповића не само да је могуће већ се увелико догађа: „СПС катастрофално губи на општинским изборима и одмах се сетила да поправи изборни систем. Међутим, социјалисти су се прерачунали. Пример за то је Раковица у којој су бирачи сами одлучили да подржавају једног кандидата“. О свести бирача која је за ове 4 године плурализма сазрела заједно са опозицијом, говори и Слободан Вуксановић који набрајајући све општине у којима је опозиција добила одборника истиче пример

УНАЗАД!

Књажевица у коме се то догодило већ у првом кругу коришћењем тактике подржавања најачег кандидата.

„Био сам пријатно изненађен када сам видео како власт жели да убудуће изгледају локални избори. Тиме се постиже да се опозиција законским одредбама натера на уједињење: овај закон развија њен нагон за самоодржавањем. Чуди ме да је власт повукла такав потез, тим више што сам ја до сада ценио потезе које је повлачила у циљу свог самоодржања“, каже Слободан Вуксановић који овај предлог закона назива „аутоголом власти“.

О позитивним аспектима овог закона размишља и др **Иван Ковачевић**, портпарол СПО, који подсећа на чињеницу да је 1992. године којим случајем постојао такав закон „опозиција би освојила власт у више од 60 општина у Србији“. И по њему ће овај закон уколико буде изгласан („а проћи ће захваљујући социјалистичкој већини“), довести до уједињења и коалиција.

Нешто мање оптимизма је присутно у изјавама др **Милана Божића** (СПО). По њему је основна тенденција новог Закона о локалној самоуправи у томе да до општих локалних избора уопште и не дође, већ да се створи законска могућност да се општинске скупштине распусте пре истека предвиђеног мандата, чиме би се уместо општих локалних избора добио низ малих локалних превремених избора и то са циљем да се избегне нека већа заједничка акција опозиција са циљем уједињења. Божић верује да је уједињење могуће. Међутим, и оно има својих мањкавости: „Тај закон нису правили глупи људи. Они знају да за све бираче опозиције неће бити прихватљив било који кандидат. Гласачи Грађанског савеза неће хтети да гласају за кандидате радикала, неки радикали неће хтети да гласају за кандидате СПО, и тако даље. Нека само неколико процената опозиционих бирача не гласа и за СПС је то довољно“. Уколико би до уједињења дошло, Милан Божић види сасвим задовољавајућу перспективу, с обзиром да је извео статистичке податке последњих избора по којима би опозиција, да је изашла уједињена само у први круг гласања имала 64 посто одборничких места.

међу којих је и изборни. За сада, по питању преговора о уједињењу по страни стоји само лидер ДСС **Војислав Коштуница** који једини не верује у могућност да ће предлог Закона о локалној самоуправи проћи, те стога могућност за уједињење оставља за касније.

Међутим, и поред тога што опозиција види позитивне тенденције за себе, у предлогу овог Закона она остаје на чврстом становишту да је он неправедан, нелогичан и да ће осим крајње неуобичајеног система гласања довести до тога да ће власт „моћи да поништи било какву појединачну одлуку општинских органа уколико то не одговара дневнополитичким потребама владајуће странке“ с обзиром да овај закон предвиђа „каучук норму“ која се растеже по нахођењу владајуће странке. А уз такву „норму“ будућност Београда је да ће бити сведен на ниво месне заједнице у којој ће бити укинута скупштине општине, а бити уведени некакви чудни „савети“ од 15 до 23 чланова који неће

имати никаква овлашћења и које ће влада моћи да распусте кад хоће.

Међутим, министар који је у влади задужен за питања о локалној власти, Андрија Милосављевић, истиче да су „аргументи опозиције мањкави и недовољно поткрепљени“, и да му није јасно што се опозиција уопште буни када се већ увелико хвали да ће се удружити. А на крају крајева, „може и она једном освојити власт у Градској скупштини“.

Предлог није слаб зато што нама не одговара, већ је слаб зато што не обезбеђује изборну правду“, одговор је др **Драгољуба Поповића**.

СТРАНАЧКИ ИНТЕРЕС ИЛИ ПРАВДА?

И представници осталих странака су сличног мишљења — неопходно је да дође до уједињења опозиције, без обзира да ли ће то бити само „техничка коалиција“ какву нуди **Зоран Ђинђић** као краткорочно решење да се добију локални избори или документ о општој сарадњи, који предлаже **Вук Драшковић**, са циљем да се опозиција уједини не само да би добила власт већ и да би променила многе законе из-

ВИНКО СТУПАР, ЧЛАН ГРАДСКОГ ОДБОРА СПО, ЈЕДАН ОД ОСНИВАЧА СДС ЗА БОСНУ

СЛУЖБА (У) НАРОДУ

Иако у Босни не успева мир, очито успева политичко организовање у ратним условима. И у редовима СПО постоји „поглед на Босну“ који почива на уверењу да је овај рат заправо револуција и да континумет политике СПО налаже макар упознавање Републике Српске та мировним планом Вука Драшковића.

Разговаради: Војкан РИСТИЋ
Александар ЧОТРИЋ

По занимању је саобраћајни инжењер. Рођен је на Светог Саву 1956. године у Босанском Петровцу. Од почетка се није бавио својом струком већ, што је и породична традиција, приватним бизнисом, тачније угоститељством. Сада је власник Клуба глумаца „Сирано“ у Балканској улици у Београду. Ступар је један од оснивача Српске демократске странке у бившој БиХ. Он је 13. октобра 1990. године на Сабору у Бањој Луци изабран за председника Српског националног вијећа Босанске Крајине. Био је близак сарадник покојног академика др Јована Рашковића, председника и једног од оснивача Српске демократске странке у бившој Хрватској. Крајем 1990. године Ступар је приступио Српском покрету обнове, заједно са Јованом Опачићем и др Душаном Зеленбабом. Пре три месеца изабран је за члана Градског одбора СПО Београда.

ИНФИЛТРАЦИЈА „СЛУЖБЕНИКА“ У НАЦИОНАЛНИ ПОКРЕТ

Иако сте један од оснивача Српске демократске странке за бившу БиХ, Ви сте се брзо разишли са др Караџићем и напустили СДС. Зашто?

Као члан руководства Српске демократске странке врло брзо сам схватио да странка није аутономна у свом деловању, већ да налоге прима из Београда. Конкретно, од Слободана Милошевића и људи њему блиских. Пошто нисам могао да утичем на политику странке, у октобру 1990. године одлучио сам да иступим из њеног чланства. То сам учинио, пре свега зато што је Радован Караџић прекршио одлуку Главног одбора да пред прве вишестраначке изборе у Србији заузме неутралан став. Караџић је супротно тој одлуци јавно подржао Социјалистичку партију Србије и Слободана Милошевића као председничког кандидата.

Ви сте тада остали у мањини?

У тадашњем Главном одбору СДС налазио се велики број људи који су били припадници Службе ДБ и КОС-а. Због таквих сам странку напустио изговоривши следеће речи на седници Главног одбора СДС-а: Жао ми је што напуштам кућу коју сам и сам градио а највише оми који ни циглу нису у ту кућу угме нападну странци која радили. Не могу више да будем у је кућна помоћница Социјалистичке партије Србије и Слободана Милошевића“.

Поменули сте умашаност ДБ и КОС у збивањима на подручјима бивше Југославије, данас захваћеним грађанским ратом. Вама су добро познате и околности везане за почетак оружаног сукоба у Крајини?

—Ступар: „И пре избијања рата СПО И СДС су биле сестринске странке, па не видим разлога да то не буде тако и по окончању сукоба“

Поменуте службе вешто су користиле буђење националних осећања код крајинских Срба. Метод изгледа овако: инфилтрирају своје људе у руководство националних организација и преко њих реализују своје замисли. Њихов експонент је, од самог почетка, и бивши полицајац друг **Милан Мартић**, који им је послужило да се што лакше изведе политичка ликвидација академика Рашковића који ни једног тренутка није пристајао на Милошевићеве диктете из Београда. Пре него што је постао продужена рука Савеза комуниста Покрета за Југославију Мартић је био члан Савеза комуниста Хрватске и као командир полицијске станице хапсио је искрене српске патриоте, осниваче Српског културног друштва „Зора“. На суђењу у Шибенику, одржаном 1989. године Мартић је сведочио против **Јована Опачића**, кога је хрватски суд осудио на казну затвора само зато што је изабран за председника „Зоре“. И тадашњи градоначелник Книна **Јово Каблар** био је човек **Ивице Рачана** који је такође прогонио српске националисте, а касније је по налогу из Београда постао министар у првој Влади Републике Српске Крајине. Неки људи су свесно радили за Државну безбедност, док су неки мислећи да раде за српство, несвесно учествовали у прљавим пословима ове службе.

„ЗА ГЕНЕРАЛА МЛАДИЋА СУ ШАХОВНИЦА И КОКАРДА ЗНАЧИЛЕ ИСТО“

Каква је улога контраверзног др Милана Бабића у догађајима у Крајини?

Да није било др Милана Бабића друг Мартић не би успео да уради оно што је урадио. Знајући да Бабић обожава власт они су за своје циљеве искористили ту његову особину. Бабић је у то време имао чак девет политичких функција. Искоришћен је до максимума да се ликвидира једини аутентични лидер крајинских Срба, академик др Јован Рашковић. А када је у питању Венсов план за Крајину, Милан Бабић се понео, не као политичар који јасно види да је то неприхватљиво за Србе у Крајини, већ реваншистички.

Како су наоружавани Срби у Крајини? Зна се да је оружје стизало и у цистернама за гориво. Којим је све каналима наоружаван народ?

Оружје је стизало из магацина садашње Југославије, које је контролисала тадашња Југословенска Народна Армија која је, и онда и сада била највеће легло комуниста. Оружје је стизало и од српске полиције преко територије бивше БиХ. Свако ко је добио оружје веровао је да ће њиме да прави нову српску државу. Нико тада није знао да ће оружје бити употребљено за најпрљавије рабове. То је оружје било намењено само зато да се Срби искористе у Крајини за очување бивше Југославије, додуше у нешто суженим границама.

У то време командант Корпуса ЈНА био је генерал Ратко Младић?

За Младића сам чуо од тренутка када је кренуо у рат у Хрватској. Нисам га познавао док није дошао у Босански Петровац где се тадашња ЈНА спрема за полазак на Купрес. Дан уочи одласка у Купрес Младић је одржао говор војницима на стадиону. Тада је извадио металну шаховницу и српску кокарду са двоглавим орловима Немајића и рекао да је то за њега исто. Тада су га војници ЈНА који су се осећали као Срби прописно извиждали.

Који су још људи из тадашњег Савеза комуниста, а садашњег СКПЗЈ боровали у Крајини?

Снежана Алексић која је и сада функционер у Влади Србије није се случајно појавила поред Милана Мартића, као његова љубавница. Знајући којој „фирми“ припада, зна се да је она боровала по задатку. Државно безбедност је и преко капетана Драгана желела да контролише ситуацију да се не би поново међу крајинским Србима јавио четнички синдром, јер се и дан данас зна ко је за Србе у Крајини војвода **Момчило Ђујић**. Онда су они послали свог „војводу“ оличног у лицу капетана Драгана.

Због чега војвода Момчило Ђујић није дошао у Крајину? Њему су упућивани позиви?

Позива јесте било. Позив је упућиван и кроз песме које је народ у Крајини испевао. Али треба знати због кога је војвода Ђујић отишао из Книна. Црвени су га протерали, они и даље владају у Југославији. Војвода једино преко СРЈ може доћи у Крајину и мислим да је то једини разлог због кога не долази.

„РАТ У БОСНИ НИЈЕ СЕ МОГАО ИЗБЕЋИ“

Колико вам је позната улога Борислава Микелића, актуелног крајинског премијера за кога се може чути да је такође, кадар партије на чијем је челу супруга актуелног председника Србије?

Микелић је стари хрватски комунистички кадар. Као такав био је дуго година директор петрићке индустрије меса „Гавриловић“, и човек ДБ-а, а то је остао и данас као председник Владе у Српској Крајини. Тај исти Микелић био је против оснивања Српске демократске странке у Петрињи. И поред много перипетија, ми смо успели да оснујемо одбор са закашњењем после избора. Он је опструирао основање СДС-а не само у Петрињи него у целој тадашњој Хрватској.

Да ли је Борислав Микелић човек који по Милошевићевом налогу Крајину треба да препусти Хрватима?

Сва садашња дешавања упућују на то. То је координирана акција јер, погледајте ко је шеф Бироа СР Југославије у Загребу. Цела та кадровска номенклатура има за циљ да Крајину врати у границе авнојевске Хрватске.

Да ли је рат у бившој БиХ био неминован и да ли се могао избећи?

Рат се у Босни није могао избећи. Усташидна хрватска власт је радила на томе да што пре почне рат у Босни. Рат у овој републици одговарао је и комунистичкој власти у Србији. А српски народ, поучен оним што се десило у Хрватској није размишљао о политици већ само о томе да се заштити од оних који су му кроз историју наносили зла. То оружје које смо ми Срби добили у том тренутку од СК и ЈНА, добро нам је дошло да сачувамо живе главе.

Какве су перспективе политичких странака из Србије у Републици Српској након престанка рата?

Веома сам изненађен због нагле промене у политици Демократске странке и Зорана Ђинђића према Србима западно од Дрине. Добро ми је позната анационална политика коју је та странка водила последњих година практично од свог оснивања. Ђинђић се декларисао као атеиста, као противник монархије и Равногорског покрета. Тај немачки ђак, верни следбеник Ханса Дитриха Геншера био је космополита, а сада одједном постаје велики Србин, тобоже забринут за судбину Републике Српске. Зоран Ђинђић све то ради из маркетиншких разлога и зато су његове шансе у Републици Српској минималне. Шансе Демократске странке Србије и Српске радикалне странке нешто су веће.

Верујте ми на реч да Српски покрет обнове за врло кратко време може постати толико утицајна странка да ће стати раме уз раме са, за сада неприкосновеном, Српском демократском странком. Народ у Републици Српској се патриотизму учио од **Вука Драшковића**. Српски покрет обнове је још пре избијања рата у БиХ у многим крајевима, ако не и у целој републици био популарнији од СДС. Већина тих људи је остала привржена нашој странци. Сутра, када СПО крене са реактивирањем одбора, сви ће они поново радити на афирмацији програма који нема премца у свим српским земљама.

СПО највише од свих странака може помоћи српском народу у РС зато што има углед у читавом демократском свету. Борба српског народа никада неће резултирати победом све док међународна заједница не призна српско уједињење. Да би се то догодило, са утицајним светским факторима морају бити успостављени пријатељски односи. За сада, једино СПО негује такве односе са владама наших традиционалних пријатеља и ратних савезника; САД, Француске, Велике Британије и Русије.

„КАРАЏИЋ ТРЕБА ДА ПРИХВАТИ МИРОВНИ ПЛАН СПО“

Пуно се писало и говорило о злочинима почињеним у босанском сукобу. На жалост, и на српској страни је било појединаца и група које су почињиле ратне злочине?

Тачно је то. Али сви злочини који се приписују српској страни почињени су од стране људи из Савеза комуниста Покрета за Југославију. Њихови чланови су стављали на капе кокарде пре него што су поласили у акције против цивилног становништва. То су радили са циљем да се компромитује идеја четништва и пред домаћом и пред светском јавношћу.

О тим неделима поседујем пуно доказа и ако буде суђења у Хагу пријављујем се да сведочим против крвника из СК ПЈ.

Како успоставити мир у бившој БиХ?

До мира ће најпре доћи ако се прихвати врло разумни и реални предлози Вука Драшковића и руководства Српског покрета обнове. Уопште није тачно да није могућ заједнички живот Срба православних и муслимана. Ја свим срцем подржавам предлог СПО о стварању конфедерације између Републике Српске и Аутономне Покрајине Западна Босна. Абдић доказује да постоје муслимани који нису фундаменталисти. Прихватањем мировног споразума који нуди Контакт-група, распала би се хрватско-муслиманска коалиција. То би довело и до одласка Изетбеговића, па би муслимани ушли у Савез са Србима. На тај начин готово цела Босна би била наша.

Како коментаришете намеру Српског покрета обнове да на Палама разговора са руководством Републике Српске?

Та посета ће имати смисла уколико одговорни у Републици Српској прихвате мировни план на предлог Српског покрета обнове. У том случају широм су отворена врата за најтежњу сарадњу између СДС и СПО.

И пре избијања рата ове две странке су биле сестринске, па не видим разлога да то не буде тако и по окончању сукоба.

ВЕЛИКА КЛАДУША, НАДА И УТОЧИШТЕ СРБА И МУСЛИМАНА

САМО ДА СЕ ВРАТИ

Парадокс је ознака за живот на простори-ма аутономне области Западна Босна. Иако рат и даље траје, Велика Кладуша улази у први месец слободе. Небојша Лазаревић из Београда чија је супруга из Велике Кладуше успео је да се ових дана пробије до „главног града“ Аутономне Области Западна Босна и својим рођацима однесе нешто хране и одеће.

— Сам град није пуно разрушен, сем објеката око којих су се водиле жестоке борбе и на које су пуцали и војници Фикрета Абдића и припадници Петог корпуса војске Алије Изетбеговића. Након ослобођења Кладуше у град се вратило много више људи него што их је било пре окупације. Дошли су и људи који никада нису живели у овом граду али имају куће у местима на територији ове области. Пошто њихова села нису још увек ослобођена они су се привремено настанили ту, рачунајући да су на тај начин корак ближе својим огњиштима. Они су се уселили у станове људи који су отишли да се боре против Абдићевих војника. Сам град сада подсећа на оне избегличке кампове Батнога и Турањ где су неколико месеци живели људи протерани са овог подручја — износи своје утиске за „Српску реч“ Лазаревић.

Због ратних дејстава у непосредној близини Кладуше, полицијски час траје осамнаест сати. Почиње у четрнаест часова и траје до осам сати изјутра, сутрадан. Дневно се на удаљености од неколико километара испали и четрдесетак

БАБО

У граду је полицијски час, нема воде, струје... глад у граду хране. Много је болесних, рањених, обескућених.

Вратили су се у своју Кладушу после више месеци проведених у избегличким камповима Републике Српске Крајине и верују да ће Фикрет Абдић од Кладуше опет направити оно што је била.

Пише: Војкан РИСТИЋ

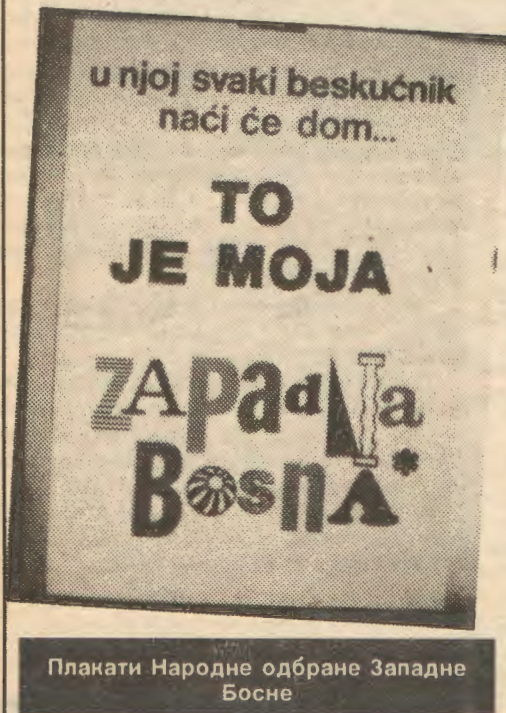
тенковских граната, које прате рафали из пешадијског и минобачачког наоружања.

У граду нема воде. Струја је цивилизацијски луксуз. Хигијена се одржава захваљујући обилном снегу који се користи и за кување. Постоје цистерне са пијаћом водом али ту увек вреба опасност од минобачачких граната које падају са оближњих брда. Ових дана је код једне од тих цистерни страдало четворо деце.

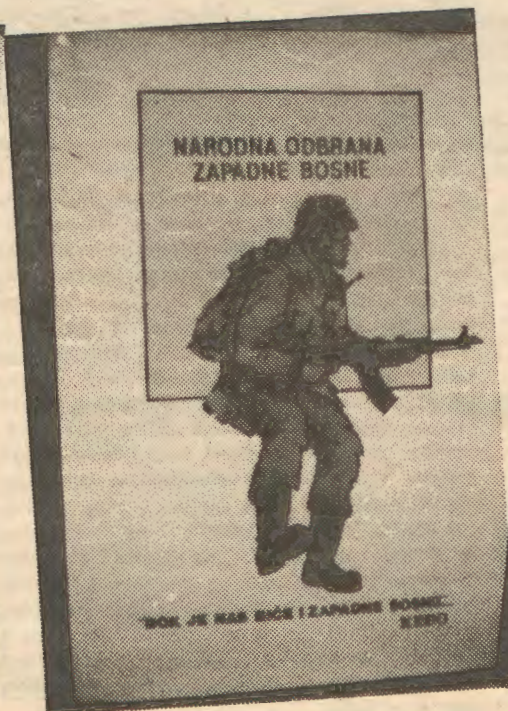
ГЛАД У ГРАДУ ХРАНЕ

„Агрокомерц“, пољопривредни комбинат по коме се и знало за Велику Кладушу и Фикрета Абдића, сада је мртви гигант. Пети корпус је приликом повлачења побио сву стоку, како људи који се врате у град немају шта да једу. Народ преживљава углавном од производа који могу да се направе од скромних количина брашна које тешко стиже до Кладуше. То је нека врста кулинарског егзибиционизма. Вештије домаћице успевају да направе и по неколико јела од брашна и кромпира који јесенас није извађен. У некадашњем граду хране сада влада глад. Највећу послатицу за децу представља по нека сачувана чоколада „Агрокомерца“ којој је прошао рок трајања — каже нам Лазаревић.

Много је болесних. Рањеници стално стижу. Болница тренутно једина ради нон-стоп. Лекова нема. Здравствени радници се довијају на најбоље могуће начине да помогну болеснима

Плакати Народне одбране Западне Босне

и рањенима. Заразних болести (за сада) нема мада није искључено да се појаве, поготову када дођу топлији дани.

— Једина нада за те људе садржана је у лику Фикрета Абдића. Он не борави у граду из безбедносних разлога. До сада је било више покушаја атентата на њега. Последњи пут када је боравио у Великој Кладуши двадесетак минута од његовог уласка у зграду Општине пала је минобацачка граната и он је само стицајем срећних околности остао жив. Њему је народ забранио, али буквално, да борави у граду да му се не би нешто десило.

Сви верују у Абдића да ће, чим стане рат, покренути поново машине у „Агрокомерцу“ од кога је живела цела регија. То може само Бабо. У комбинату у појединим његовим деловима производња се одвијала до јула прошле године без обзира на ратно окружење. Машине стоје. Сада се највећа пакња поклања да сви погони „Агрокомерца“ остану сачувани од ратних разарања, како би производња што пре кренула.

Људи који су се вратили у Кладушу провели су више месеци у избегличким камповима на територији Републике Српске Крајине. Од памтивека муслимани и Срби на овим просторима живели су у заједништву. Великкладушани себе називају — Крајишницима. После свега што их је задесило код њих је још јасније, да супротност жељама Алије Изетбеговића и Радована Караџића, заједнички живот са Србима нема алтернативу. О својој браћи муслиманима који ратују против њих у Петом корпусу могу се ових дана у Кладуши чути најпогрдније речи. Целу ствар можда најбоље илуструје и податак да су у овом граду после свих ратних разарања остале, ни једним метком такнуте, џамија и православна црква. Иако ће се ратно политичко клупко на овим просторима тек размотати, утисак је нашег саговорника, да су људи већ сада чврсто одлучили да „они не желе да живе у било каквој држави Алије Изетбеговића“.

До слободне Велике Кладуше долази се уз доста среће. „Када бих сутра опет кренуо тамо не знам да ли бих успео да стигнем“, процењује Лазаревић. Он истиче издичку сарадњу између војних и полицијских снага Републике Српске и Аутономне Области Западна Босна. Аутобусом приватног превозника „Невен — лајна“ од Београда се стиже у Војнић у Републици Српској. Кладуша је одатле далеко триде-

„ПОСКИДАЈТЕ ЗЛАТО!“

Када је дошло до агресије Петог корпуса на Велику Кладушу многи су морали да беже главом без обзира. Са својим комшијама у банију је морала и бака Рука Бенановић. Пут до слободе водио је преко пољане дугачке пар стотина метара. У збогу је било доста деце, изнемоглих и болесних. Војници Петог корпуса надирали су брзо убијајући све пред собом: и људе и стоку.

Како би спасила себе, и своје суграђане, бака Рука је дошла на спасоносну идеју. „Поскидајте са себе сво злато и бацајте га у траву“ — поручила је бака Рука. Прстење, наручнице и ланчићи остајали су као једини траг иза Великкладушана који су божали спасавајући живу главу. То је успорило војнике Атифе Дудаковића који су у трави наилазили на „неочекиване поклоне“. Они који нису имали накит бацали су у траву девизе.

За то време народ из Велике Кладуше успео је да зађе дубоко у оближњу шуму спасавајући голи живот. Већина њих стигла је у избеглички камп у Турњу на територији Републике Српске Крајине.

сетак километара. Захваљујући љубазности Буре Шкаљца и Душана Деветака на контролном пункту између Републике српске и Аутономне Области Западна Босна, који представља неку врсту граничног прелаза између две непризнате државе, Лазаревић је стигао до своје родбине: „Био сам спреман да тих тридесетак километара пређем и пешице, али су се ту задесили са колима Салих и Мирсад из Велике Кладуше и одвезли ме до куће мојих рођа-

ка. И њима дугујем велику захвалност“.

Након десет проведених дана Небојша Лазаревић је напустио Велику Кладушу и вратио се у Београд. Ни он сам нема одговор на питање када ће поново у тај град, као што и многа питања везана за судбину људи на тим просторима чекају праве одговоре.

Велика Кладуша јануара 1995: после свих ратних разарања у граду су остале нетакнуте и православна црква и џамија

СНИМАТЕЉ СЕАД КАЈТАЗОВИЋ

Струје нема. „Радио Велкатон“ свој програм емитује уз помоћ агрегата. Новинара је мало. Недавно је боравила екипа РТС-а. Историја која настаје на овим просторима ипак остаје забележена захваљујући труду видео сниматеља Сеада Кајтазовића који даноноћно са својом камером борави на првим линијама фронта заједно са борцима Фикрета Абдића. Кајтазовић бележи и догађаје у граду желећи да рат за Аутономну област Западна Босна буде и сликом сачуван од заборава.

КАКО ЈЕ ХУСЕИН ФЕРКИЋ СРУШИО СВОЈУ КУЋУ

У време окупације Кладуше од стране Петог корпуса, кућа Хусеина Феркића — Неика била је важан војни објекат. Изграђена на периферији града она је представљала прави „бункер“ за окупаторске снаге који је било немогуће освојити.

Након одлуке Фикрета Абдића да Кладушу треба ослободити, Бабиним борцима придружио се и Хусеин Феркић који је морао да пуца у своју кућу како би другим деловима војске Аутономне области Западна Босна омогућио да се лакше пробију у ослободилачким борбама до центра града.

„Кућу ћу поново саградити али сада је најважније ослободити град од наших непријатеља“, говорио је Феркић испуштајући гранате које су срушиле његову кућу али и отерале непријатеље.

ЛЕЊИНОВ СИСТЕМ УСАВРШЕН:

ПРВО БАНКЕ ПА ЦАРИНЕ!

Упитан, приликом постављања за директора Савезне управе царина, да ли ће у новој „фирми“ спречити незакононе, пљачкање грађана, државе и неконтролисано присвајање пара од царина, господин Михаљ Кертес је, без околишења казао: „Господо, ко ради са медом, мора да има упрљане прсте.“

Није случајно српски диктатор за првог човека царинске службе поставио Михаља Кертеса, који се већ доказао на пословима посебне намене.

Избор Кертеса, и смена дотадашњег директора, Радослава Секулића званог Лале, означава почетак велике акције коју је Милошевић наумио да спроведе.

Трошећи, немилујући, државне паре, узимајући их са рачуна државних и приватних банака, и са рачуна великих државних предузећа, Милошевић је, све, као метлом, опустошио. Онда је кренуо да, путем пораза, пљачка сељаке, занатлије и приватне предузетнике, и њих доводи до просјачког штала. За финансирање његове, иначе скупе политике, огромног полицијског, управног и војног апарата, потребно је пуно пара. Од клоуна привреде више се не може пуцати буџет, па је тиранин одлучио да прибегне пљачкању сопствене државе путем узимања царинске службе у своје руке, и под своју контролу. Нарочито њене касе.

Мање упућеним читаоцима у питања која су предмет ове анализе, изнећемо податак да се и Сједињене Америчке Државе баве заштитом своје економије увођењем царина и намета на увозну робу, водећи рачуна да високим дажбинама, осим што пуне државну касу, штите и своју привреду. Статус повлашћене нације, у трговини са САД, не добија се лако.

И Првом светском рату, коме је атентат у Сарајеву био само службени повод, претходио је царински рат између Србије и Аустро-Угарске.

ВЕЛИКИ ТРАНСПОРТИ

Када је, пре шест месеци, за директора Савезне управе царина постављен анонимни директор из Ивањице, Радослав Секулић, зван Лале, могло се претпоставити да ће, до тада, колико-толико ефикасна царинска служба, која је у савезни буџет утеривала значајна средства, почети да се распада.

Прокужени Лале је, ипак, колико-толико, водио рачуна да осим себи и групици својих сарадника, другима ускраћује могућност неконтролисаног извоза и увоза. Али, и он је

одустао, па су, државну границу, нарочито увођењем санкција, без царинских декларација пролазили транспорти нафте, оружја, стратешких производа, хране, лекова...

Увођењем санкција, и масовним шверцом, државна каса је остајала без значајне ставке у приходима. Уместо у државну благајну паре од великих транспорта нафте, хране, сировина... завршавали су у приватним џеповима.

Прошле године, примера ради, Србија је имала извоз робе у вредности од око 1,5 милијарди долара. Овим, службеним подацима, за сигурно треба додати још неколико стотина милиона, јер је и разумљиво што држава, под санкцијама, умањује ту бројку. За увоз робе у Србију, прецизни подаци не постоје. Ипак, двоструко је већи од извоза, што је и схватљиво,

Узимањем у потпуности царинску службу у своје руке, уместо да царинама пуну државну касу, Милошевић овоме приступа као идеолошком питању помоћу којег финансира своју личну власт

Пише: Милован БРКИЋ

во, имајући у виду прилике у којима се Србија данас налази.

Ратни буџет Србије треба напунити, јер је потпуно нереалан. Да би тиранин сачувао власт и исту могао финансирати, он је одлучио да царину, и приходе, узме у своје руке. Нарочито да контролише касу, без које његова власт не може дисати.

Доласком на место директора Савезне управе царина, Кертес је од њених службеника направио партијске полицајце. Оне непослушне је очистио, преко ноћи, или склонио на места одакле не могу очима својим гледати шта се ради у њиховој служби. За свој заменика Кертес је поставио чувеног Јована Маркуша, ражалованог председника СО Цетиње, и бојовника у „догађању“ народа у Црној Гори.

КОРУПЦИЈА ЦАРИНИКА

Увођењем санкција, и блокаде према његовој непризнатој држави, српски владар је, да би пркосио свету, и себе и народ којим влада представио као „неуништив народ“, почео са илегалним увозом нафте, и стратешких производа. Прибојевајући тактици да економски изнуре Србију, граничари, и царинске службе наших суседа жмуриле су, често, на оба ока, и пуштале су велике транспорте да уђу у Србију. Заузврат, плаћали смо, дебело, те услуге Македонији, Грчкој, Румунији, Бугарској и Мађарској. Одједном је цена увозне робе и сировине постала скупља, плус масне провизије које су посредници, увозници узимали. Држава је, у науму да пркоси свету, жмурила, и царина је пуштала да се увози ове и свашта Државна дажбине, по овом основу, наплаћиване су ситним шверцерима, док је организовани шверц, који је био благосиљан са највишег државног места, несметано прелазно границу.

Када је Михаљ Кертес, под своју шалу ставио царинску службу, Милошевић је могао да трља руке.

Царински комесари Михаљ Кертес

Када су Србији уведене санкције, да би одржали борбену готовост својих јединица и борбених средстава и технике, људи из Војске Југославије су прибегли изналажењу и отварању илегалних прелаза. Официри обавештајне управе генералштаба Војске Југославије пешке су обилазили границу, да отворе заборављене граничне прелазе за транспорте робе. Далеко од очију државних службеника-цариника, ишли су велики транспорти. Диктатор, тако, није имао увид у количину увезене робе, и у коју сврху, па није могао ни да контролише војне расходе и приходе. А такве чињенице, су му, ради учвршћивања власти, неопходне.

Да би уздрмао војни врх, који је самостално вршио увоз, за потребе оружаних снага, тако и за потребе Републике Српске и Републике Српске Крајине, Милошевић је, преко министра војног Павла Булатовића удесио, да Војска Југославије, илегално, увезе неколико десетина мотора за тенкове, које није пријавила врховној команди. Касније се испоставило да мотори, који нису царинишени, нису подобни за уградњу у оклоп који су направљени у нашој војној индустрији, што је Милошевићу пало адут да уцењује војни врх.

Корупцијом цариника, стављајући их под своју команду, и јавно их корумпирајући, дозволом да могу дневно да узму бокс цигарета и боцу вискија (прерачунато у динаре, то је значајан приход), Милошевић данас, осим што убира царину, држи под контролом људе који су, бавећи се увозом, стекли леп иметак, и економски се осамосталили, доводећи, посредно, у питање диктаторову власт.

Нигде на свету, данас, нема примера, да унутар једне државе, која је федерална, између њених унутрашњих држава, постоје царинске баријере, па и царинске службе. Увоз нафте, примера ради, из Црне Горе у Србију, незамислив је, без плаћања дажбине, а увоз хране из Србије, у Црну Гору је „ограничен“, уколико не постоји „претходна сагласност надлежних државних органа“, што у преводу значи да је све под контролом диктатора и његовог режима.

Увођењем „интерне царине“, Милошевићев режим, на тај начин, држи на узди црногорску власт. Кертесов заменик Јово Маркуш, који се одродио и од актуелне власти у Подгорици, карика је која одржава ланац који спаја Србију и Црну Гору.

Царинска политика српског режима је за историју. Стварајући својевремено монетарну унију са Републиком Српском и Републиком Српском Крајином, и са динаром, као заједничким платежним средством, и Народном банком Југославије, као централном банком, Милошевић је оваквом политиком, створио фикцију о намери да се „интегришу све српске земље“. Али, истовремено, док је стварао монетарну унију, он је „браћи преко Дрине“ увео царинску службу, која је ригидно примењивала наредбе о „зауостављању предмета робе“.

И поред службене забране, промет са „браћом преко Дрине“ и њихове две државе, обавља се, уз све перипетије, које прате овакву трговину. У „размени добара“ са Републиком Српском, док јој није увео ембарго, Милошевић и његов режим, остваривали су, само од царине, у претпрошлој години, око 300 милиона динара. Колико је, укупна размена између Србије и Републике Српске била у 1993. години, није тешко ни израчунати. Србија је „браћи преко Дрине“ слала нафту, храну и оружје, а увозила све што се, и из овако опљачкане државе још могло, несметано, увести.

Где одлазе паре од царина које се убирају са границе на Дрини? Службено, Савезна управа царина, због службене блокаде, у својим приходима нема ставке о реализовању на својим пунктовима на Дрини. А оно што није представљено у књигама, и у буџету, заврши на неким тајним рачунима. Ко, дакле, располаже парема које се уберу царином на Дрини? Без обзира о коликој суми је реч, ако су те паре ван контроле, онај ко са њима располаже, ствара себи, осим економске, и политичку моћ, и има власт.

Питању царинске политике режим Слободана Милошевића пришао је као идеолошком проблему.

Царинска политика српског тиранина није у функцији остваривања државних, већ идеолошких интереса владајуће породице.

Стављајући на листу „ограниченог увоза“ појединих стратешких производа, као што су хартија, и репроматеријал за штампарије и средства емисионе технике за радио и те-ве станице, тиранин је све медије ставио под своју контролу. Царинска служба спречава увоз овог репроматеријала, а домаћом производњом подмирују се само потребе гласила, и радио те-ве станица које су одане режиму.

Ако независни медији и одвоје паре, или их добију, да у иностранству купе хартију, штампарске боје, или радио те-ве предајнике, позивајући се на листу „ограниченог увоза“, у тој намери ће бити спречена.

Узимањем, у потпуности, царинске службе, која је идеолошки очишћена, у своје руке, српски диктатор је, с друге стране, омогућио својим људима, да без непријатности, у количинама од којих боли глава, износе паре из земље, и држе их на сигурном.

Остављајући Војску Југославије без реалних прихода, и са буџетом, који је висок, али неподмирен, и стежући обруч око увозно извозних послова Војске Југославије, као организације која је у Брозово време имала посебне службе и предузећа преко којих је трговала и радила у свету, доносиће огромне паре, од којих се, тако гломазна армија и издржавала, Милошевић је овог најопаснијег противника, практично, бацно на колена.

Цариници, данас, уместо да равностно утерују држави дажбине, стражаре, као идеолошки пандури. Пропуштајући диктаторове људе да увозе стратешке производе, и да се енормно, због монопола, богате, цариници с друге стране касу пуне колико-толико, опорезивањем гастарбајтера, или шверцера који нису у државном ланцу и то уз добру сарадњу са финансијском полицијом. Царина прво опорезује грађанина, а већ пред кућом, такорећи, сачекује их финансијска полиција и одузима робу, јер, наводно, царина није „правилно поступила“.

У прекршајном поступку, који су покренути прошле године против грађана који су „ухваћени у кршењу царинских прописа“, одузето је робе у вредности око 50 милиона долара. Те паре нигде нису укњижене. Ко их је потрошио?

Апсолутност политике српског диктатора показује се и на царинској политици: уместо да царинама пуни државну касу, он овим мерама приступа као идеолошком питању, које му помаже да олстане на власти, и обезбеди паре за финансирање личне власти.

Ако они, који раде са медом, морају да упрљају руке, како каже г. Михаљ Кертес, да ли су њему руке упрљане до лаката?

ТРАНСФЕР ГОДИНЕ КРАЉ У ДВОСОБНОМ

Човек без стана је човек без психологије, стара је мисао Достојевског.

Новинари, у просеку, поживе 44 године. Већина их не дочека крај радног века и оду Богу на истину.

Новинар Милован Бркић, чије текстове читате у нашем листу, није признавао констатацију Достојевског. Он је имао психологију човека — ратника. „Краљ српске жуте штампе“, како су га назвале колеге из новосадског „Света“, свакодневно се сударао са „институцијама система“, са законом, са моћницима.

Требало је то све издржати, написати, потписати, доказати, да сви ти сумњивци не би ликовали, да не би рекли — Јесмо ли рекли — Милован Бркић лаже.

Тужили су га јавни тужиоци, министри, председници влада, судије, полицијски великодостојници. Ослобађала су га судска већа — више од 500 пута!

Док су други ћутали, држали језик за зубима, и кућили се, Милован Бркић је „лажао на звезде“. Њему је, често, или смо га тамо очекивали, био обезбеђен бесплатан смештај. Ипак... Ових дана Милован Бркић се уселио у двособан стан. Желимо му да остане онај исти — краљ српске (жуте, не црвене) штампе. Док жути жутују, црвени путују, како каже колега Бркић, који је, ето, за живота, добио кров над главом, на Чукарици. И то од писања.

ПОВРАТАК ВУКА ДРАШКОВИЋА

У СЛАВУ ЗЛОЧИНА

Приједлог о стварању српско-муслиманске федерације у Босни и Херцеговини, чешки пријевод и издање романа „Нож“, те, напосљетку, недавно објављене његове најновије повијесно-промицбене подвале о романескном облику под називом „Ноћ ђенерала“, којом се велича четнички покрет из Другог свјетског рата и „командант“ Дража Михаиловић — три су догађаја захваљујући којима се Вук Драшковић предсједник Српског покрета обнове, нашао прошлог мјесеца у жижи занимања Србијанке, али и дијела свјетске јавности.

Приједлог о федерацији Срба и Муслимана, крвника и жртве, Драшковић је први пут изнио — да би иронија била потпуна — 11. просинца прошле године на књижевној трибини у Прибоју, санџачком градићу који је готово етнички очишћен од Муслимана у последње двије и пол године. Усто, Прибој је знан и по случају нестанка двадесетак путника, свих редом муслиманске националности, на оближњој жељезничкој постаји у Цтрпцима. Њих су једноставно локални четници скинули с влака и побацили по подрињским гудурама само зато што нису били срби.

ВУК ДРАШКОВИЋ: „МУСЛИМАНИ СУ АНРОД СРПСКОГ КОРЕНА И СРПСКОГ ЈЕЗИКА...“

Унаточ таквога геноцидног оквира, вишекратно посвједоченог у повијести, Вук Драшковић истиче да су „муслимани народ нашег корена и нашег језика (...) који желе да се окрену према својим природним савезницима, према Истоку, а тамо су Србија, Црна Гора и Вардарска Македонија, те наставља да су „споразумом из Вашингтона муслимани из Босне неприродно окренути ка Западу и Ватикану“.

Својеврсни тест будуће федерације било би, рећи ће Вук, „државно“, а не само војничко и господарско повезивање српбоокупираних подручја БиХ и дијелова западне Босне под надзором Фикрета Абдића. Тај перверзни приједлог подржавају, наводно, поједине структуре моћи у Москви, Вашингтону, Паризу и Лондону, а и с Пала је, тј. из Караџићевог стојера, стигла изјава да је идеја Српског покрета обнове о српско-муслиманској федерацији у Босни прихватљива и реална.

Први је, ако се не варамо, бригадир Хрватске војске Мирсад Бакић (Бакић) у нашој јавности реагирао на Драшковићев приједлог. У својем овећем напису у сарајевском тједнику „Хрватска ријеч“, Бакић (Бакић) је утемељено устврдио да је ријеч о српскоме специјалном рату против хрватско-муслиманске федерације са циљем да се по старој формули

Приједлог о стварању српско-муслиманске федерације у Босни и Херцеговини, чешки пријевод и издање романа „Нож“, те, напосљетку, недавно објављивање његове најновије повијесно-промицбене подвале у романескном облику под називом „Ноћ ђенерала“, којом се велича четнички покрет из Другог свјетског рата и „командант“ Дража Михаиловић — три су догађаја захваљујући којима се Вук Драшковић, предсједник Српског покрета обнове, нашао прошлог мјесеца у жижи занимања србијанске, али и дијела свјетске јавности.

Пише: **Андреј РОРА**

„подијели па владај“ убади клица раздора између интересних савезника у БиХ.

Притом Бакић (Бакић) рашчлањује да је Вук Драшковић, у склопу отопљења односа између његовог СПО-а и владајуће Социјалистичке партије Србије, изравно од Милошевића добио задаћу да пружа — због међународне заједнице, али и неповољног развитка прилика на ратишту — „на неки начин ревидирати бруталне атнагонизме између Срба и Муслимана“. Другим ријечима, предсједник СПО-а нуди Муслиманима „Јудин пољубац“, док иза леђа свеудиљ скрива четничку каму, тек софистициранијом тактиком настојећи озбиљити стратешки план чишћења БиХ од неспрског живља, који је још просинца мјесеца 1941. године пунктирао његов духовни узор Дража Михаиловић у познатим „Инструкцијама“.

Иначе, ово није први случај Драшковићевог „оцијукања“ с Муслиманима. Средином прошле године скупина СПО-ових заступника у Савезној скупштини „СРЈ“ поднијела је законски

нацрт о признавању права Муслиманима да се... вероисповести. Дакле, као пуновриједни Срби с високим ступњем културних и вјерских права. Нацрт, дакако, није прихваћен услед жучних просвјета због „покушаја денационализације Муслимана — Бошњака“, али је функционирао као пробни балон за данашње српске приједлоге о новој федерацији у БиХ.

ПРЕГОВОРИ С ФИЛИПОВИЋЕМ И ЗУЛФИКАРПАШИЋЕМ

Ма колико све то звучало апсурдним након толиких српских злочина, могући учинак Драшковићевог приједлога (а и других састојница специјалног рата против хрватско-муслиманске федерације) никако се не смије лаконски занемаривати. Међу дијелом муслиманског пучанства, на жалост, још данас влада жал за „добрим временима“ а и створац (скупа са Зулфикарпашићем) МБО-овог „хисторијског споразума Срба и Муслимана“ Мухамед Филиповић задржао је велик утицај на муслиманску политику, далеко већи него што је његово мјесто велепосланика БиХ у Швајцарској. Док Филиповић персонифицира ону струју у муслиманској политици која „у причи“ барата с могућношћу постизања пакта са Србима — што су у тијек агесије на хрватске просторе поједини заповједници Армије БиХ, придошли из ЈНА, постизали на локалној разини — Драшковићева „аргументација“ циља и на исламске фундаменталисте који сваку равноправну сарадњу с Хрватима збиља доживљавају као „клопку Ватикана“ и „католичку уроту“, притом је знаковито да из те тезе против федерације БиХ складно оркестрирано промичу један, рећимо, панисламистички „Љиљан“ и србијанске режимске новине. О „прагматици“ Фикрета Абдића, такођер српског цокера, није потребно, пак, превише трошити ријечи.

Чешки пријевод и издање романа „Нож“ потврђује да у овом лудилу има кудикамо састава, да Драшковић није нипошто усамљена птица пјевача која се, тобоже, демократски опире службеној српској политици агесије, геноцида и промицбених фалсификата. Пријевод његова романа објављен је у просинцу 1994. у Чешкој у, ако знамо увјете у државама бившег источног блока, големој наклади од осам тисућа примјерака, и то у луксузној опреми. Такав издавачки потхват особито зачуђује стога што је чешки накнадник „Оптис“ из Опове (уредник Јарослав Крал) досад тискао искључиво трећеразредне домаће књижевнике, а и грца у великим дуговима!

ПРИЈЕВОД РОМАНА „НОЖ“

Роман је превела становита Павлина Смиљанић уз помоћ Рајка Долочека, предсједника Удружења пријатеља Срба и Црногораца у

Чешкој Републици (!). Да се не ради о белетристичким афинитетима, него о вулгарном агитпропу, потврдио је на промоцији „Ножа“ у Прагу сам Драшковић, исказавши наду да ће књига „помоћи да се сазна истина о стравичном злочину који се десио пре пола века над српским народом на просторима данашње БиХ и Хрватске. (...)

На жалост, доста велики број људи у овој земљи не зна да је логор Јасеновац био клоаница 700.000 Срба...

Сватко разуман схваћа да роман „Нож“, у таквој наклади и опреми, не би могао бити објављен у Чешкој без финансијске потпоре србијанске државе и њезиних пропагандних служби. Што је најгоре, „Нож“ ускоро излази и у француском те украјинском пријеводу, да би еуропску јавност „боље упознао с историјском позадином данашњег југословенског конфликта“, како рече Драшковић. И док српски чобани не желе средства за своје гнусне повијесне подвале (највећи дио накладе „Ножа“ бит ће бесплатно разаслан на важније адресе дилем свијета у књижнице, чиме ће се проширити његова рецепција), Хрвати као културни народ (хрватска држава) не могу намакнути новаца ни за пласман и пријевод збиљских, документарних свједочанстава о српској стратегији злочина. Но, то је већ проблем за посебан чланак.

КЊИГА „НОЋ ЂЕНЕРАЛА“

Премда у базираној западноевропској јавности слови као демократ који се опире националистичкоме србијанском режиму, Вук је својим новим романом „Ноћ ђенерала“... Роман, наиме, описује суђење Дражи Михаиловић и његова „хуманистичка“ размишљања задње ноћи у затвору прије smakнућа. Четнички ђенерал Дража, творац споменутих „Инструкција“, описан је као дољедан родољуб, огорчени непријатељ њемачких окупатора, који нариче над трагичном судбином српских синова који су гиџнули у „братоубилачком рату“ између припадника равногорског и партизанског покрета.

Нигдје, дакако, ни ријечи о четничком геноциду или о калоборацији већине Србијанаца с Нјемцима!? „Ноћ Ђенерала“ доживјела је големи комерцијални успјех: у само мјесец дана (просинца 1994.) роман је доживео шест издања у наклади од пет тисућа примјера, а и номиран је за цијењену НИН-ову годишњу награду за најбоље књижевног дјело.

ПОУЧАК ХРВАТСКИМ „МИМАРИЈАНЦИМА“

Реда ради — да се пред међународном јавношћу занијеће спрега између власти („социјалисти“) и надрипорбењака (четници) — низ мањих љевичарских стрнака идеолошки је осудио Драшковићев роман као „прљави фалсификат следбеника поражених снага издаје и бешчашћа“.

Вербално најоштрији био је Ратко Крсмановић, предсједник Југословенског одбора Савеза комуниста — Покрета за Југославију, који дјелује у склопу надстраначке коалиције Југословенске удружене левнице (ЈУЛ) на челу с фамозном Мирјаном Марковић, супругом србијанског предсједника. Крсмановић је устврдио, наиме да је „Ноћ Ђенерала“ политички плагијат

у служби будућег окупатора, који би требао да данашње генерације припреми на издају попут оне ђенерала Драже“.

Премда је Драшковић у ригидним љевичарским круговима означен као издајца, та чињеница нимало неће поколебати србијански режим да финансира пријевод његових повијесних подвала у романескној форми дилем свијета, важно је једино да се „шири истина о страдању српског народа“ ради оправдавања агресије на Хрватску и БиХ. У томе су Срби јединствени, ма колико се китили разноликим идеолошким перјем.

Добар поучак хрватским властима, али и хрватским „мимаријанцима“, еразмовцима и соросоидима који би у Загреб доводили Вука и вучиће под изликом да су „освједочени демократи“ или „борци против Милошевића“.

(„Панорама“, Загреб)

САМО ГОДИНУ ДАНА ПОСЛЕ!

МИЛЕНА ПОПОВИЋ

ЈУНСКА ДОГАЂАЊА '93!

ХРОНОЛОГИЈА ПОЛИЦИЈСКОГ ТЕРОРА НАД ВУКОМ И ДАНИЦОМ ДРАШКОВИЋИ! ЧАС АНАТОМИЈЕ СРПСКОГ ПРАВОСУЂА, ЗДРАВСТВА И ЗАКОНОДАВСТВА!

НА 480 СТРАНА БРОШИРАНОГ ПОВЕЗА, УЗ МНОШТВО ФОТОГРАФИЈА, ДОКУМЕНАТА И СВЕДОЧАНСТАВА — 40 ДАНА КОЈИ СУ ПРОТРЕСЛИ ДЕМОКРАТСКИ СВЕТ!

- ПОЧЕЛО ЈЕ У СКУПШТИНИ
- ЋОСИЋЕВО СМЕЊИВАЊЕ
- ДОГАЂАЈИ ПРЕД СКУПШТИНОМ
- ПРАВНА ДРЖАВА У ОФАНЗИВИ
- О ЈУНСКОМ ТЕРОРУ ИЗБИЈА
- НЕРАЗЈАШЊЕНА ПОГИБИЈА МИЛОРАДА НИКОЛИЋА
- ДАНИ У САМИЦИ
- РЕТОРЗИЈА МИНИСТРА ЗА ЉУДСКА ПРАВА
- ЧЕКАЈУЊИ ИЗВЕШТАЈЕ ЗАТВОРСКОГ КОНЗИЛИЈУМА
- ИПАК — ТЕШКЕ ТЕЛЕСНЕ ПОВРЕДЕ
- УПРКОС ИЗВЕШТАЈИМА — ПРОДУЖЕН ПРИТВОР
- ПРЕСУДА ПРЕ СУЂЕЊА
- СПО ПРЕД ЗАБРАНОМ
- МИТЕРАН, МИЦОТАКИС, САВЕТ МИНИСТРА ЕЗ, СТЕЈЛ ДЕПАРТАМЕНТ
- ПОХОД НА ЦЕНТРАЛНИ ЗАТВОР
- УМРЕЉУ И УЧИНИЉУ ИХ ОДГОВОРНИМ
- МИСИЈА ДАНИЈЕЛ МИТЕРАН
- ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ — ПОГЛЕД ИЗ ТАМНИЦЕ
- ВУК НЕ ПОПУШТА
- АБОЛИЦИЈА КАО АУТОПОРТРЕТ
- КО ЈЕ ИЗДАО ВУКА ДРАШКОВИЋА

„Милена Поповић обавила је овај звањити посао са много смисла за складане у једну целину читавог низа на свој начин драматичних сведочења о нечему што никада не бисмо смели заборавити. Ова књига чита се зато са занимљивошћу са којом се читају и прате криминалистичке сторије“...

(Из рецензије издана у Николу Милошевића)

НАРУЏБЕНИЦА

Наручујем _____ примерака књиге „ЈУНСКА ДОГАЂАЊА '93“ по цени од 30 динара

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ _____

АДРЕСА _____

ТЕЛЕФОН _____

Овај исхачк заједно са поштом примерком уплатнице послати на адресу издашце „Српска реч“, Браникова, 13-15, 11000 Београд. Уплату извршити на лиро рачун бр. 40801-603-4-27562, СПП Стари град, корисник „Српска реч“, са називом „уплата за књигу Јунска догађања“. Контакт адреса: наручити и телефонски 011/628-242 од 10-16 часова

СРПСКА РЕЧ

О НАИВНОСТИ И НЕВИНОСТИ (28) ИЛИ:
ЉИЉАНА ШОП, УРЕДНИЦА „СРПСКЕ РЕЧИ“, ПЛАЋЕНИЦА, МОЛИ АКАДЕМИКА
ПРОФЕСОРА НИКОЛУ МИЛОШЕВИЋА ЗА ПОМОЋ:

„ ПОМОЗИТЕ ПРОФЕСОРУ ”

Извињавам се српским радикалима ако ова прича нема везе са њима, али је чињеница да сам њене актере „срела“ када су излазили из зграде у којој је седиште ове странке (у Француској улици) и стали пред луксузним аутомобилом паркираним пред реченом адресом.

— Шта ти је сад ово, па прошли пут си возио... — с немалим изненађењем, неверицом, можда и нијансом зависити, којој није дао да буду приметна, али се извила из чуђења, интонације — рекао је један младић.

— Тако ти је то, када узмем ја узмем двоја а не једна — одговорио је други младић веома гласно, самозадовољно. Одавно на нашим улицама нисам запамтила реченицу казану са толико самопоуздања и силине (од оне врсте која кладе ваља).

Било је у овом блиц-дијалогу неке чудне енергије, неког оштрог полета, нечега што се и нехотице памти (са дозом нелагоде и интуитивног зазирања, барем овог случајног слушаоца). А када нешто запамтим, онда ми се то враћа у свест, поновљено до у најситнији детаљ, и копка ме све док се не суочим са аналитичким покушајем да разлучим, барем за себе, о чему је заправо реч.

А реч је — о речима. О језику. О употреби речи. О значењима, буквалним и преносним, изворним и стеченим. О обртима у језику који штошта говоре о обртима у животу, времену, навикама, свести. Живим са пуном свешћу о фрапантним, све невероватнијим социјалним разликама, те ме више не може зачудити што неко не броји аутомобиле, а други броји килограме хлеба и литре млека. Наша најновија социјална раслојавања не егзистирају више на нивоу америчких лимуната о богаташима и сиромасима, већ пре негде у свету „бајки“ о шевицима и робовима. И наш језик је те промене, ломове, олује свакако бележио на свој спори и мудри начин, али то нисам примећивала или напосто о томе нисам размишљала. У свести сам имала да сви још увек **купујемо**, ко авион а ко пасту за зубе. И тако сам ја још увек само куповала, са све мање куповне моћи и све више страха од куповине мислених именица које се зову капут, фрижидер, патике, и таман кад сам (негде поткрај претпрошле године) стигла или пала до страха од чоколаде, лимуна и улазице за позориште, схватила сам како се распространила, уврежила, загосподарила такорећи нова реч: **набављам**о. Схватила сам је као последицу несташница, тј. као **куповину онога што се може набавити**. Било је, наравно, и тако, али сам се временом осведочила у прецизност језичких финеса: срела сам се са набављачима који више не користе тако старо-

Од куповине, преко набављања, до узимања — то је тај пут који сам, гледано економски, прошла као у бунклу не сналазећи се чак ни у језику, а немоли у математици. — Ја сам за ProFemini, а ви, господо, тражите рупе и рупице таквој једној неподобштини. — Зашто ми нителгенција не функционисше управо тамо, где Никола Милошевић види њен пробитачни процват.

Пише: Љиљана ШОП

модан начин као што је куповина да би нешто набавили!

Од куповине, преко набављања, до узимања — то је, дакле, тај пут који сам, гледано економски, прешла као у бунилу не сналазећи се чак ни у језику, а немоли у математици. „Када узимам, ја узимам двоја а не једна“, рекао је човек, а ја ту реченицу нисам запамтила зато што за два аутомобила онакве класе не бих могла да зарадим кад бих читавог живота само за њих радила, већ сам је запамтила јер је рекао **узимам** а не **купујем**. Језиком је, у сваком случају, одредио нешто од пута којим је испунио своје жеље. Нешто је, негде, некад, у том ланцу свакако **узето**, чак и ако се завршница одиграла као куповина. Ако ничим није ни хтео ни морао, језиком се одао. Хоће језик право,

вели народ. А ја одох да купим две кутије цигарета. Толико ми је дневна куповина и пушачка мера. Не набављам их, нити их узимам, већ их, старомодно и наивно, купујем.

PRO FEMINA

Мој однос према женским покретима, удруживањима, акцијама је, најблаже речено, амбивалентан. Не стога што су ти покрети, удруживања, акције женски, већ зато што у принципу на сваку акцију, борбу, ангажман, радије и са више поверења гледам као на индивидуалан чин, него као на организовану делатност. Јер, свака организована делатност увек на крају подразумева поделе, фракције, хијерархију, усређитељски програм у име других, манипулисања групацијом, а све те практичне резултате организованих акција презирем. Оне су обавезан плод и најбољих, и најкориснијих групних ангажмана, плод опор, кисео, горак.

Стога се не учлањујем готово ни у шта и све пакљивије бирам облике друштвеног, заједничког, тимског рада (нужне и неизбежне у послу којим се бавим), рада на који гледам као на динамично, отворено, креативно удруживање идеја, могућности, искустава. Тек као збир индивидуалних тежњи и трагања такав рад може да донесе освежење и новину у учмале и уигране стереотипе, да омогући климу и атмосферу за стваралачко испољавање, да зачне нешто другачије, занимљивије, динамичније од постојећег. Верујући у то, ушла сам у редакцију новооснованог часописа ProFemina, часописа за женску књижевност и културу — чињеница да нешто тако не постоји код нас већ више од пола века (а постојало је, замислите, пре тога!), била је невероватна, иницијална и изазовна.

Први број ProFemine је изашао и ја то, читајући га и листајући београдску штампу која реагује на ову вест, саопштавам као неку чудну, невероватну, лепу, бизарну, истовремено и врло смислену и потпуно бесмислену чињеницу у земљи Србији, а могло не рекох и шире. Треба га и видети и читати, па да се донекле схвати шта сам заправо хтела да кажем.

Појава нечега оваквог само јасније осветљава наше немање, немишљење, изолованост, нашу површност и ускогрудост, нашу бојазан пред променама и вољу за неталасањем. Све те жене (а богами и неки мушкарци) нешто **хоће**, а чему то када се овде готово сложено, у сваком случају већински, вуче и гура уназад, у „достојанство и славу“ прошлости, у затворене и преживеле форме тобожњег опстанка мимо света. Чак нас је и духовитост, на коју смо били

национално толико поносни, напустила. Прва, нагонска реакција на појављивање ProFemine јесте виц, приземан и вулгаран. Пошто корица има отвор, кроз који као кроз фино, патинирачу маглу израња нежни лик Данице Марковић, блувави мушки виц гласи: „Добар женски часопис мора да има рупу на правом месту“. Браво, господо Срби, чувене мушкарчине, ка-

живности било мало жена. Како сам често склона да не прећути негативна, или бар другачија, неконформистичка мишљења о неким општеприхваћеним вредностима, или хвалењим асаторима и делима, многи су се према таквом раду, из мени несхватљивих разлога, одређивали као према „мушком писању“. Никада ову квалификацију нисам сматрала ком-

јесте бивало запостављено и мерено мушким, па и тирнанићевским аршинима. Верујем и надјам се да ће ProFemina бити прави пут и начин за развејавање многих заблуда и васпостављање природне равнотеже коју смо, неприродно, дејством различитих чинилаца, изгубили.

ЗЛОЧИН У ОСАМ ТИСУЋА ПРИМЈЕРАКА

Ризикујући да на себе, попут громобрана, привучем још гнева и оптужби господина Николе Милошевића и њему сличних (премда он верује да њему сличних у овој земљици нема), те да дефинитивно за разлику од многих страних плаћеника будем етикетирана као расни домаћи плаћеник, желим да прокоментаришем један фантастичан напад на господина Вука Драшковића, из пера извесног господина Андреја Роре, који је из загребачке Панораме пренела наша равнотна и родољубива Политика. Како се тај господин из Загребла слаже са становитом господом из Београда, па то је најпросто невероватно. Ма слаже се више и боље него ја са рођеним оцем који живи у Загребу, мајке ми. Да не улазим у загребачко-београдска политичка слагања, мене она књижевна занимају. Господин Рора, наиме, као и силна господица из пролетерских бригада која се сада зову социјалисти код нас, сматра да су Драшковићеве романи књиге написане „у славу злочина“. Може ли ми ико сувисло објаснити зашто се питање злочина и именовања злочинаца у свему разликује, када о њему говоре Срби, од истог питања када о њему говоре Хрвати, изузев онда када су у питању романи Вука Драшковића, и када се појам злочина напрасно и без остатка уједини? (Греша Никола Милошевић што ми у полемици признаје интелигенцију; да сам интелигентна ја бих вероватно схватила који ветрови изазивају овакво српскохрватско слагање, а ја — ништа. Tabula rasa. Неинтелигенција на квадрат.)

Ипак, хвала господину Рори. Да њега нема, тачније, да њега Политика интелигентно не пренесе, ко би у Србији знао из наше демократске и слободарске штампе да је „пријевод Ножа објављен у просинцу 1994. у Чешкој, у, ако знамо увјете у државама бившег источног блока, големој наклади од осам тисућа примјерака, и то у луксузној опреми“.

Чеси, Чеси, браћо моја ко матери, шта то радите? Грцате у дуговима као и сви „накладници“, па се онда лепо обратите имућној „србијанској држави и њеним пропагандним службама“, и она вам, наравно, одмах пошаље пара колико вам треба да објавите у великом тиражу и луксузној опреми Нож Вука Драшковића. Логично, зна се да та држава и те службе најпросто обожавају романи Вука Драшковића, што свакодневно потврђују и својим одушевљеним чуданим за најновији његов роман Ноћ генерала.

Не вреди, цаба се упињем да похватам конче. А лепо видим како ме читаво ово замешатељство надрасло, и како ћу на крају лепо морати да замолим професора Николу Милошевића да ми својом непогрешивом интелигенцијом разјасни овај тако једноставан проблем. Сад ми је и онако лако, за ту малу помоћ моћи ћу да га издашно хоноришем. Толико од мене, расног домаћег плаћеника.

И ДОДАЈЕ:

ко сте се само досетили? Помишљате ли какав год да су нас црне рупе и сиве празнине у вашим раторборним главама довеле доведе, а да нас из свих ужаса, буквално и метафорички, спасавају управо ти животодајни отвори којима се тако неинтелигентно и инфериорно подсмевате? Да би виц био добар, врана не сме попити мозак ономе ко га смишља.

Богдан Тирнанић је некад, између осталог, био и духовит тип. Ево како он данас размишља о теми условно названој про femina. „Ерика Јонг и Мира Адања — Полак разговарају о феминизму у Америци, па ауторка Страх од летења, уз болан уздах, каже како ствари стоје јако лоше: жена је мало у представничким телима, нема их на врховима моћних компанија, једва се некако провлаче у медијима, а ваљда их подло заобилазе и код расподеле послова у рудницима. Никада нећу схватити ту женску тежњу да се баве глупим мушким пословима. Нарочито ме то нервира када на таквој жици тандрче неко као Ерика Јонг. Јер на једно друго Мирино питање (у каквим је односима са мушкарцима који су прошли кроз њен кревет), госпођа поново доказује како је не „вата прпа од педесетог рођендана: нађе се, ту и тамо, комад сочне пилетине, али, додаје Ерика, ствар је заправо у томе да је млади мушкарци напуштају јер тешко подносе њен сенку. Онда наставе да се друже са њеном децом, својим вршњацима. Зар би више постигла да је конгресмен? Или члан управног одбора? Сумњам.“

Треба ли икакав коментар овом нагваждану? Каква то злоба испишује овакве редове? Каква импотенција? Да ли „само“ духовна, или и она друга?

У свом досадашњем професионалном раду премало сам, односно уопште нисам обраћала пажњу на чињеницу да сам жена, као ни на чињеницу да су се истим послом око мене углавном бавили мушкарци — што је изражено већ и у имену професије. (Опет језик!) О женама сам писала ретко, најпросто зато што је у књи-

плиментом, већ пре неком врстом балкнаског, фолклорног, заблудног и залудног квалификација, који изричу они склони предрасуди да је „храброст“ именица мушког рода. Врло сам рано постала уредник (опет именица мушког рода!), те ваљда зато и нисам обраћала пажњу

на чињеницу да је то реткост у нашим приликама, нити сам тај положај и звање сматрала нарочито значајним. Јер, добру књигу немате разлога да „уређујете“, она је већ уређена, изузев у техничком смислу речи, а лошу нико не може добро да уреди, ма шта чинио с њом. Једноставно, била сам равнодушна према чињеници да као жена радим свој посао у свету који је већински мушки, све док ми се није догодила једна смешна епизода, којој је, да иронија буде већа, кумовала једна жена. Наиме; одбијена сам на конкурс за секретара Андрићеве задужбине, на инсистирање госпође Вере Стојић, са образложењем да то није посао за жену. Одбијање сам лако схватила и брзо прежалела, али образложење никад. И данас оно много говори о нама, али и о нашим женама, задовољним што су у мушком свету, макар и невидљиве, тихе и смерне, ропске сапутнице и сараднице. Па још једном Андрићу! Како то гордо звучи.

Уосталом, ко ми је крив кад сам хтела да будем секретар, а не секретарица!

Било како било, данас осећам задовољство што сам у уредништву ProFemine из неколико разлога. Први: када нечега нема, онда је изазов и радост да учествујете у стварању да тога буде, а изазов и радост су много већи него када мултиплицирате нешто што, на овај или онај начин, већ постоји. Други разлог: волим часописе, књижевне дабоме, сматрам их изузетном, специфичном, корисном и значајном врстом представљања књижевности и мишљења о њој. И коначно, веома ценим стваралаштво жена и помало се осећам кривом што сам (пре)дуго пренебрегавала чињеницу да оно

ПОСЛЕДЊИ ПОЗИВ

Поводом полемике о овогодишњој НИН-овој награди, вођене на страницама НИН-а између Николе Милошевића и Љиљане Шоп, својим полемичарским прилогом јавила се „Српској речи“ госпођ(ица) Бранка Стојановић. Овим путем позивамо је да се јави редакцији ради договора о иужном скраћењу неуобичајено опширног прилога.

УРЕДНИШТВО

ВУК ДРАШКОВИЋ: „НОЋ ЋЕНЕРАЛА“

ДЕСАТАНИЗАЦИЈА ИСТИНЕ

У модерној југословенској књижевности Вук Драшковић се осведочио као писац који доследно демитологизује „светле тековине“ и „епопеје“ наше недавне злосрећне прошлости и сугестивно показује да народ који слави своје суноврате не може да се нада ружичастој будућности. Прозним књигама „Нож“ (1982) и „Молитва“ (1985) Драшковић је потврдио ваљаност своје другачије оптике гледања на појединце и народ у жрвњу историјског невремена и показао је свој хуманистички ангажман аутентичног интелектуалца који под отрежњујући упитник сумње доводи све оно што нас неумитно гура под точак историје. Отуда је он у раскораку са писцима партизанске књижевности чија је идеологизована имажинација производила црвени детергент за прање мозга. Једино је срећа и утеха да се трајање уметности не може лимитирати режисним наложима и велики део тих писаца брзо ће пасти у заслужен заборав. Писац који надживи своја дела није имао разлога за живот. Велики део наше књижевности која се бавила тековинама НОБ јесте опомињујуће ругло за сваку историју књижевности и културу и само је потврда комунистичке мономаније која је сулудо зидала култове на катастрофама. Седизам комуниста над стваралаштвом једино је пропорционалан њиховим злочинима над сопственим народима. Вук Драшковић спада у корифеје једне нове књижевности и утемељитеље уметности која превредније традицију, распршује заблуде и илузије и приводи паду све оно што је остало само подупирано снагом бруталне силе. Овај подухват писац наставља и у свом најновијем роману.

ИСТОРИЈСКА ОКОСНИЦА

„Ноћ ђенерала“ је роман о субјекту који се нашао на несрећном размеђу силовитог трења различитих интереса у другој светској друштвенополитичкој катастрофи. Драшковићево дело је успела књижевна легура грубе историјске стварности, интимне драме, оштре и болне колизије између етерично чистих, високих начела и приземних интереса дана који не пати од скрупула било које врсте. То је дело саткано од узвишених снова и фрустрирајућих мрачних истина које као воденични камен притежу и ме-

љу надања и слутње и принуђују на самоодбрану. Књига је маестрално саткана од танане и варљиве пређе халуцинације и илузија о злокобној истини историјске стихије и незавидној позицији појединца који у вртлогу свеопштег зла упреже напоре да се уздигне изнад кала земаљског и учини да у долини суза макар има има вапаја и крви.

Историјска окосница романа је последња ноћ четничког војсковође ђенерала Драгољуба Драже Михаиловића, једне од најтрагичнијих фигура у историји српског народа и комунистичког илегалнополитичког периода кога су херостратски настројени мењачи света не само анулирали већ и без преседана сатанизовали. Ингениозно уверљиво представљена комунистичка острвљеност на првог герилца Европе указује да су болшевици сумњали у све, али су се параноидно прибојавали за своје ново црвено здање, јер им је било јасно макар толико да грађевине на лешевима нису дугувечне и да крвне жртве њихове врсте не ојачавају темеље већ их раскопавају. Да је томе тако сведочи и чињеница да се ни дан-данас не зна гроб команданта четничке армије, из комунистичког страха да такво место не постане култно и ходочасничко. Колико је лик који сложен и уметнички ефективно обликује Драшковић срањив са његовим историјским панданом, другоразредно је питање. Веља имати на уму што иначе свако политикантско критизерство безумно превиђа, да је овде реч о уметничком делу и уметничкој истини која премашљује реалност, јер Драшковић пише књижевно дело, а не историјски или политички памфлет. Из политички инспирисаних напада и одсуства слуша за различите хијерархије вредности очекивано је да се на овај роман свали дрвље и камење шумских и пећинских „критичара“, само зато што ће препознати у роману зверства која су починили омамљени монструозним илузијама. Читалачки плес Драшковићевих дела већ је испољио своје познате пљувачке манире у рецепцији књига које не годе његовом примитивном духу, па је рецидив сасвим „нормалан“.

ЕПСКЕ СКРУПУЛЕ И ЕТИКА

У последњој ђенераловој ноћи, која је његова голгота у комунистичком казамату, можда су најинтересантнија места где се главни јунак

„Драшковић свог јунака не митологизује, не упада у замку испразне глорификације. Његов једини циљ је да га ослободи окова сатанизације у чему и успева... Ако су комунисти Дражу осудили на смрт, Вук Драшковић га је у свом роману осудио на живот“.

Пише: Јовица СТОЈАНОВИЋ

самоодређује према животу и смрти, према историји и удесу који га је, по законима његове иманентне психолошке логике и снашао. На тим местима пишчева психолошка луцидност је доиста завидна. Злосрећну судбину свог јунака Драшковић уметнички веродостојно слика успешним смењивањем различитих литерарних поступака, уводећи у дело историјска документа и чињенице из света више реалности, чиме роман добија метафизичку снагу и бива обогаћен универзалијама са размеђа живота и смрти.

Свог јунака Драшковић посматра изнутра и споља и гради његов целовит лик усложњен богатством индивидуалне психологије Драже Михајловића и стицајем окупних чињеница из спољашњег света ратних ветрова и подземних политичких збивања. Изложен немилосрдној и сатирупој ветрометини војнополитичких догађаја, ђенерал је принуђен да погледа у лице својој трагичној животној једначини у чијем крајњем решењу не учествује само он. Мартириј његовог трагичног живота доводи до крешенда иследник у лику познатог комунистичког зликовца Слободана Пенезића, не случајно званог, Крцун. Узлазну путању Дражиће трагичности Вук Драшковић сугестивно мотивише битним детаљима из самог карактера свог јунака. Суптилним заговарањем тезе о Дражиној неадекватности времену и стилу борбе, писац успева да нас убеди да његов ходач по мукама партиципа у свој удес доследношћу витешком кодексу и повођењем за људским разлозима. Драшковићев великомученик никако не жели да увиди да се у актуелној борби за власт морају одбацити сви разлози вишега реда, јер за његово ривале власт постаје разлог и покриће за све. У мраку комунистичке мучионице ђенерал остаје доследан својим принципима, иако је подвргнут телесним и душевним патњама и садистичком иживљавању које је до-

стојно најжешће антологије мрцварења и понижавања човека. У свему у чему је ђенерал нарастао своје противнике испоставило се, апсурдно али истинито, да им није дорастао, што је и резултирало његовим поразом на спољашњем плану и сатанизацијом у поратној историји. Бојовници црвеног поретка нису марили за количину и начин проливања крви која им је била ефикасно средство за стварање бољег клизишта блокова њихове ћеле-куле власти. С друге стране, четнички војсковођа је био човек извесних епских скрупула и етике и водио је рачуна да вишак крви не потопа извојеване победе. Његова основна и кобна грешка је у томе: он је био више патријарх, како писац каже, него командант. Дубок јаз разлика делио га је од његових противника, али их је и одвео различитим путевима. Испоставило се да ловор победника ниче само на терену натопљеном вишком невине крви. На једном месту Драшковићев јунак резигнирано и више љут на себе каже: „Требало је да заведем терор, да стрељам... Требало је да будем убица, да у смрт гурам све и свакога, као и комунисти. Да више држим до моје луле него до њихових живота“.

„Комунизам данас, турчење јуче“

У ноћи свестране рекапитулације свог живота и војнополитичке делатности четнички вођа се надноси над свој удес и несрећу свог народа. Здружена унутрашња зла и кобност спољнополитичких догађаја успешно су породили црвеног Левијатана и довели до тога да великозликотвци успеју, како би рекао Емил Сиоран. Суморно и злослутно Дража констатује и растужено се пита: „Знам ја да су људи, по природи, слаби и склони паду... Комунизам данас, турчење јуче... од какве смо то грађе, што нас то изнутра разара и једе“. У очајању ђенерал себи с индигнацијом пребацује: „Боље је онај аустријски каплар познавао Србе од мене“. Драшковићев јунак болно увиђа да су његови епски идеални анахрони добу зла и политичког садизма без кога нема успеха на Сотонином путу овоземаљске моћи и власти. За свој неуспех ђенерал разложно оптужује и менталитет свог етноса и спознаје стравичну истину да народ слави своје крвнике утолико више уколико су га темељније рашчовечали и повукли и рационалну катастрофу. У улози политичког мученика Јова ђенерал вали: „Ево ме самог и бедног, да самљи и беднији не могу бити. Штедео животе и поштедео. Због чега? Због тога да би Србија ноћас спавала и да би славила оног странца и њеног крвника! Стао јој чизмом под грло и дави, дави. Што жешће дави, што више хапси и стреља, то му се овај наш народ, какав народ, ова стока од народа, подаје и предаје и пева му песме и кличе и тражи још, још, још. Мало им терора, мало им страха, хоће још“.

Свој полемички роман с уочљивом тезом Драшковић сажима у брижно одабраном симболу ноћи свог јунака који се храбро, али и меланхолично суочава са мраком Великих Времена, чија величина бива обележена колосалном ескалацијом зла и количином крви. Јунак Вука Драшковића је жртва Великих Времена, кад успева само оно што је у људима подло, ниско, лукаво, у супротности с истином, кад сваку вредност гази њена супротност. Све велике промене биле су насилне и без икаквих моралних скрупула, јер у историји су најдубље трагове оставили политички садисти склони долажењу до циља само огњем и мачем. Утолико ви-

ше има истине у тврдњи да „владавине у којима су грађани спокојно умирали у историји нису забележене“ (Е. Сиоран).

КРЦУН — КОМАД МРАКА

— Наспрам губитника Драже Михаиловића, писац нам уверљиво слика добитнике у политичком рулету где највише изгледа имају само беспризорно садистичке и некрофилне комбинације. Два лика која се издвајају као Дражини, не само политички већ још више морални антиподи, јесу Слободан Пенезић-Крцун и Милош Минић. У Крцуну аутор романа сажима атаквистичку мономанију црвених мењача света којима је ништавило ослонац за покретање народа у пропаст. То што је Крцун приказан са свим атрибутима зликовца није битно огрешено о истини јер овај лабилни црвени инквизитор је доиста често показивао своје садистичке склоности достојне сваког уџбеника психопатологије. Истини за вољу, ту је Драшковићу мало остало места за сатанизацију, чак и да је хтео да јој прибегне. Крцунов речник, једино богат турпизмима, карактеристика је иначе ниске и убоге културе комунистичких фанатика који су жар своје страсне привржености „Великој Идеји“ доказивали методом роштиља, на чему би им позавидели и мучитељи из доба Инквизиције. Као што нису водили рачуна о минималном поштовању достојанства политичких ривала, комунисти су се мало обазирали и на сам народ, који су беспштедно и енормно узидавали у постамент своје моћи. На једном месту Дражин иследник Крцун, позивајући се на свој велики узор, каже: „Народ је стока... дај му само кромпира, како рече друг Молотов“. Лик

Слободана Пенезића писцу је послужио и као медијум кроз који пројавара горопадност поклоника макијевалистичке политичке праксе, где је терор и ничим самерљиво насиље узданица да се до власти по сваку цену дође и да се она задржи. Слепа мотивација влашћу, по природи ствари, не може бити обдарена моралним увидима ни хуманим начелима а евентуално ривалство рађа искључиво насилничку параноидност која увек уништава више но што је неопходно. Поратно позивање на велике жртве недвосмислено потврђује некрофилну црту у комунистичкој идеологији и политичком делању. Отуда је писцу било неопходно да лик Крцунов истеше од једног комада мрака.

НЕМА ГЛОРИФИКАЦИЈЕ

Ни лик државног тужиоца Минића, по карактеру није могао бити значајно другачији, јер и он је део нове пошасте и режима који не зна за нијансе већ само за примитивну црно-белу технику. Минић је представник једне, унеколико другачије врсте насиљништва, али са истим циљем. Он је показатељ комунистичког подјармљивања права идеологији и политичким циљевима где је појам правде окротно подређен налозима пропаганде. Правничку фарсу и марифетлук Минић, не случајно, припрема по угледу на злогласног државног тужиоца из прве земље социјализма. Једини животни и политички циљ Минићев је да се доближи свом узору из московских процеса где се и није судило, већ је право невешто коришћено као алиби за ликвидацију. У две реченице Драшковић пластично описује тужилачку злурадост Милоша Минића, чије презиме као да игром случаја атрибутивно одређује његове минималне и правне и људске способности: „Од јуче тужилац Минић припрема свој историјски наступ на процесу који није ни заказан. Никада није видео совјетског тужиоца Вишинског, чак ни његову фотографију, али дрхти од помисли да личе и од среће што друга Вишинског неће изневерити“.

Наши комунисти заиста нису изневерили своје идоле; они су их, на несрећу, у многочему и превазишли.

На крају, „Ноћ ђенерала“ је пишчев покушај да се пробије копрена историјске ноћи; то је глас вапијућег у пустињи мрака и својеврстан прилог раздањивању на овим просторима, где се ревносно негује историјски заборава. На жалост, овде јако споро свиће, јер многима је њихов мрак дражи од зоре. Из тмине црвеног сунца у светлост дана може да закорачи само онај ко је барем змогао толико снаге и дорастао спознаји да звезда која овде пржи не осветљава и не греје, једино заслепљује. А ми смо се сувише потврђивали у доследном неговању свог слевила зато се и плашимо светлости дана.

Ваља рећи и то да Вук Драшковић свог јунака не митологизује, не упада у замку испразне глорификације. Његов једини циљ је да га ослободи окова сатанизације, у чему и успева. „Ноћ ђенерала“ није само роман о Дражи Михаиловићу, већ је фреска наших историјских посртања, верна је слика наших морбидних склоности да својом крвљу поспешујемо раст некрофилних идеологија и сатиремо себе ефикасније но што су то умели да раде сви кољачи света заједно. Ако су комунисти Дражу осудили на смрт, Вук Драшковић га је у свом роману осудио на живот.

СЕЋАЊЕ НА СЕПАРАТИЗАМ

Признајем, нисам разумела приче неких опозиционих лидера о променама које ће настати након оне непријатне грмљавине на Светог Саву. То што има струје, истина са закукуљеним временом јефтине, ал' ко се нађе тај се и снађе, повезала сам са неким другим силама, а не са грмљавином кад јој време није. Али, што сам више времена посвећивала магичној кутији то сам се више уверавала да су промене наступиле, и то драстичне...

У вестима НТВ Студио Б једна фина, плава, млада дама рече да ће контролори ГСБ-а одмах и озбиљно порадити над дечијим маркицама за превоз, јер је дефинитивно уочено да се деца шверцују, користећи новац уместо за маркице, за гнусан и непотребан џепарац. Како људи из ГСБ-а сматрају да им служба, односно возила, раде беспрекорно, чисто и на време, контролори ће строго и одговорно бранити деци без маркица улаз у возила, јер, на крају крајева, српска деца морају научити да се у земљи Србији плаћа све, чак и оно чега нема...

Рака Радовић, директор будуће локалне телевизије, схватајући да **Сандре Јанковић** и даље има много више по малим екранима него њега, решио је да обогати свој посланички, селјачки и директорски живот. Бацајући се у воде заманог ЕПП-а и вабећи конзументе рото-папира: „Ја да вам кажем, ко чита ревију Село тај воли земљу“, **Рака** је на сигурном путу да замени чувеног манекена и доктора **Мому Јаковљевића**...

Мирјана Марковић, жена невероватних способности у употреби пластичног цвећа и сатенских трака са пијачних тезги, не мирује. Украсивши академску главу широким ластишем пресвученим зеленом, вештачком свилом, окружена својим ЈУЛ-овцима отпутовала је у Вршац, те по извештачима **Вучелићевог** „Дневника“ свечано и радно посетила вршачку пивару. А потом, окрепљена витамином Б, одржала, ни мање ни више, књижевно ПОПОДНЕ промовишући своја академска остварења. Док је свечано и радно потписивала по задатку купљене књиге, трака са пијачне тезге ни за милиметар није склизнула са те умне главе, што је умеће равно оним ретким принцезама које носе дијадеме...

Војислав Шешел оконачао је своје затворске дане, бар за сада, и чим се докопао слободе почео је пред ТВ камерама да се понавља: „Слободан Милошевић је комунистички бандит и главни криминалац у земљи...“ Но, пар сати касније, на конференцији за штампу, господин **Шешел** приказао је драстичну промену у свом наступу. Наиме, овај озбиљан опозиционар, увек пуних руку доказа и аргумената, преокренуо се у шаљивцију и шарлатана, изговарајући фазон месеца: „Српска радикална странка као ИЗРАЗИТО ДЕМОКРАТСКА странка либералистичке провенијенције...“

Велике промене су наступиле и код људи задужених за спољну политику ове земље. **Владислав Јовановић**, познат као миран и сталожан љубитељ шаха и поезије, подлегао је ча-

рима новинара италијанског „Борнана“ па му отворено изложио план **Палиног** клечања у Јасеновцу, те дотични интервју завршио речима: „Хрватска заузима територију која је у сваком смислу италијанска... Истра никако није Хрватска...“ Италијани су пали у делиријум тременс, а **Јовановићев** кабинет је са шаховском спорашћу и премишљањем почео да штанцује демантије, питајући се шта то беше ауторизација текста...

Председник **Лилић**, коме и даље више лежи да уместо **Раке** рекламира ревију „Село“, био је у Пољској и из трагичних и тужних простора Аушвица пренео нам утисак: „Имали смо прилике да се уверимо како човек човеку ипак може да буде највећи непријатељ.“ Путем аеродромске конференције за штампу **Лилић** је свом, а и нашем, шефу индиректно поручио да не жели више да се смуца по свету исповедајући се: „Чак и на оваквим скуповима постоје они који покушавају да ЗЛОУПОТРЕБЕ такав један скуп, као што је то урадила муслиманска делегација неистином говорећи да је на БиХ извршена агресија. Мени је жао што сам и „ЈА МОРАО ДА ЗЛОУПОТРЕБИМ тај скуп и да демантујем такве тврдње и МИСЛИМ да НЕ ТРЕБА таквим људима који ЗЛОУПОТРЕБЉАВАЈУ такве скупове дозволити да учествују НА БИЛО КОМ СКУПУ У СВЕТУ...“

Видевши и чувши такву количину отворености наше спољне дипломатије, Стејт департамент је брже боље прогласио **Слободана Милошевића** за диктатора који „влада путем полиције и насиљем над слободом штампе“. Мени ова америчка и **Слобина** „тајна веза“ личи на жену која сваки дан гади и оговара мужа, а онда му се једном месечно куне на вечну љубав...

Од свих промена након грмљавине кад јој време није, највише су ми се допале оне обзнањене у Симином „ЗИП“-у. Прва је стигла из уста репортерке која се бавила летовима ЈАТ-ових авиона за Немачку и суптилно кроз свој прилог изговорила: „... у ПРВИХ сто дана укидања санкција...“, што једноставно значи — долази и други и трећи и петих сто дана, а након

иних сто дана санкције ће заувек нестати! О другој промени прозборио је **Драган Дамјановић** бабећи се проблемом здравства на Косову. У канцеларији директора приштинског Дома здравља, испод импозантне **Слобине** слике, **Дамјановић** је сазнао да је овај Дом здравља запослио педесет лекара из Србије. То сазнање искористио је новинарски професионално и српско гледиште обавестио: „... да би се ипак ОНО ШТО ЈЕ ГОДИНАМА У ВРЕМЕ СЕПАРАТИЗМА погрешно радило, исправило, Дом здравља учинио је потез достојан пажње и дивљења...“ А то, КО, КАД и КАКО је угушо сепаратизам на Косову и није битно, битио је да је **Дамјановић**, опет суптилно, овај народ обрадовао да је време сепаратизма на Косову како дошло, тако прошло...

Светолик Митић прекинуо је своје пензионерске дане и за **Вучелићеву** телевизију приредио документарну серију „Камера бележи“. О чему се ту ради и зашто се то ради још није сасвим јасно, али некако се уклапа са старом играном серијом о **Дражи Михаиловићу**. Последње издање „Камера бележи“ бавило се деветомартовским демонстрацијама и као случајно нас подсетила шта бива кад је опозиција као уједињена. Али на употребу пензионера у разне сврхе и за разне ствари већ смо навикли...

И на крају, мало културе. Све ТВ станице имале су пригодне емисије о ФЕСТ-у, јер, поставило се да је ФЕСТ исто што и наш живот, битно је да га има, није битно какав је. Та филмска, културна манифестација прође, а да **Куста** није измарисао ни једног филмског радника, чак ни **Пајкића**, али нам је свима звизнуо шамарчину на свечаном отварању ФЕСТ-а које је сасвим случајно „пало“ на хиљадити дан опсаде Сарајева. Не рече **Кустурица** ни једну једину реч о трагедији своје раје, без које не би био то што јесте, а ћутати је некад горе него ћути...

САША ЗВАНИ ШЕРИ

Шта је тачно Перчевић (или беше Дачић?) мислио када је рекао да је десница побеђена, схватила сам гледајући најновије ТВ остварење, серију „Крај династије Обреновић“. Још кад сам видела који су све угледни спонзори потпомогли стварање ове епопеје једног краја, било ми је јасно да је на читавом случају рађено врло озбиљно. Осим тога, ко нешто пропусти на ТВ екрану, „Брчинка“ му сваки дан објави по делић из сценарија и још по неки пикантан историјски детаљ. Резултат је један комични краљ коме стално спадају наочаре са носа, а како и не би, кад немају дршке. Краљ се, веровали или не, зове — Саша! За пријатеље — Шери. Саша, звани Шери, подсећа на каприциозног, инфантилног богатог дечака, који је имао све осим маме. И који је сад чврсто стегао мамину сукњу, сад, кад ју је коначно нашао. Саша, звани Шери, звучи будаласто, хода будаласто и говори будаласто. Да ли је ово резултат глумчевог рада, упињања редитеља, сценаристе или можда угледних спонзора, то је питање о коме вреди размислити. Али чињеница стоји — десница је поражена. Са таквом десницом у прошлости, добро смо и доведе догурали — то је ваљда закључак који би требало да донесе просечни ТВ гледалац. И још да схвати да су сви краљевци били комични ликови из стрипа. Чак ни чувена Драга Машин није ништа више од пуначке средовечне успијше која једино зна да задрхти уснама, привије се уз оног смешног човека и каже: „О, шери!“

Колико сам могла да приметим, једини лик у серији о чијем се дигнитету мислило је министар полиције, кога Кривокапић одлично брани, доказујући тако да су полицајци одувек били полицајци: корумпирани, строги, женомрси, једном речју — гадни.

„Борба Брчинка“ је и иначе мој омиљени лист ових дана. Осим што у њој сазнајем све о гинеколошким проблемима Драге Машин, нема дана да ме мој омиљени лист не обрадује неким интервјуом, као што је, на пример, онај са Младеном Марковом. Срећан, ваљда, што су га позвали да нешто каже за „Брчинку“, Марков се, у угодном ђаскању са новинаром, куну како је пасионирани читалац ове новине и како заправо и не зна да ли она стара „Борба“ уопште излази. Ево, дакле, да одговоримо господину Маркову: излази, још како излази. Баш ових дана изашла је из просторија у којима је радила. Ма шта изашла, избачена! Господин Марков вероватно ни ово није чуо, пошто га проблематика старе „Борбе“ уопште не занима. Он се тренутно бави високом политиком у својој новој странци, која има исте иницијале као Народна сељачка странка, а ви сад погађајте како се зове. Са тих висина политичких заиста не могу да се виде тако минорне недаће, као што је агонија једне новине која је покушавала истинито да обавештава о томе шта нам се догађа.

Мене лично у том интервјуу ни мало не изненађује све оно што је Младен Марков изговорио о СПО-у, својој дојучерашњој странци. Не чуди ме, јер се мушкарци, у принципу, деле на две врсте: оне који оговарају своју бившу жену, и оне који то не чине. Младен Марков спада у оне прве. Жуљао га је, изгледа, брачни кревет у коме је лежао годинама. Ја никад не бих лежала тамо где ме жуља, али, људи су различити. Дакле, тај део ме не чуди. Али ме зато оно са „Борбом“ директно растужује. Један функционер странке не сме да каже да не зна. Један писац не сме да каже да га не занима. И коначно, један частан човек не сме да се увлачи једном Брчину и његовом породу, тако што ће изговорити реченицу која ће дефинитивно, заувек и за сва времена поплувати све добро за шта се човек Младен Марков икада у свом животу заложии. За мене, ово је крај једне каријере. Како политичке, тако и људске.

Мој најдражи министарски лик, Ратомир Вицо, такође се ових дана огласио у „Брчинки“ изговоривши притом неколико историјских примера политичког лицемерја, које је тако високог квалитета да заслужује и анализу.

Мислећи ваљда на неку рубрику као што је ова коју управо читате, министар Вицо каже следеће: „Код нас у политичким прилозима и емисијама има превише страсти и рекао бих неодговорности, која за алиби узима појаве на политичкој сцени изражене у крајње примитивном и агресивном понашању.“

Слажем се у оном делу о примитивности, али се не слажем да сам агресивна. Једноставно, за то никад нисам имала прилике. Ех, да ми је барем да једном покажем колико сам заправо агресивна када је у питању Вицо и његови Трансформерси. Онда би Вицо знао о чему то прича. Овако, све је то само пуко нагађање.

А ту је и онај део о старости, хвала на комплименту. Идеалан Вицов новинар мора да буде хладан као Клинт Иствуд у „Прљавом Харију“. Као, рецимо, ја сад све ово пишем, ал' ништа ме не дотиче. Као, седнем па их објективно процењујем. Гледам, рецимо, објективно Вица и видим једног високог, достојанственог господина, веома успешног у каријери и смиреног. Ето докле објективност може да вас доведе. И зато ја никад нећу да будем објективна, а што се страсти тиче, она се, хвала богу, не котира свуда тако лоше као код Вица.

Ипак, највише од свега допала ми се реченица: „Није добро да се министар за информације бави било којим листом...“ Кад боље размислим, није добро да се министар за информације уопште бави информисањем. Има он паметнија посла: прављење заваде са страним средствима информисања, ширења дезинформација, моралисања, завлачења, планирања следећег пробитачног радног места, варање... Толико тога један министар мора да ради, да „просто не стиже да се бави још и својим ресором. Ко то неће да схвати, тај је антирпски елемент.“

БЕОГРАД

ПРЕДСЕДНИК БЕЗ ПРАВА

Томислав Крсмановић, председник Покрета за заштиту људских права, у легално добијени стан не може да уђе већ трећу годину, због циничног става београдског правосудја да се „не меша у политику“.

Решењем од 16. новембра 1992. године, Томиславу Крсмановићу, по струци економисти, запосленом у Холдингу „Галеника“ на месту сарадника за истрживање тржишта, додељен је стан у улици Велизара Косановића бр. 45 у Београду. Стан је власништво поменуте фирме а њен радник Крсмановић, дугогодишњи подстанар, на основу шеснаест година проведених у „Галеници“ и осталих услова из Правилника, стекао је законско право на решење стамбеног питања. Кориснику стана остављен је рок од 15 дана да закључи уговор о становању, у противном ће се сматрати да је именовани одустао, а стан ће се доделити следећем са ранг-листе.

Али, лакше је то било рећи него учинити. У стану на наведеној адреси Крсмановић затиче Александру Калезић која му саопштава да већ извесно време ту живи као подстанар, по уговору који је закључила са Љубицом Татић-Миленковић. Испоставило се да је претходни носилац станарског права била мајка Љубице Татић-Миленковић, покојна Милева Миленковић. Крсмановићу после неуспешних покушаја да уђе у свој стан уз помоћ СУП-а, не преостаје друго него да се тужбом обрати суду. То и чини, па је прво рочиште одржано 29. априла 93. године у Трећем општинском суду у Београду. За Крсмановића ствар је апсолутно чиста и доказива на основу два документа: његовог решења о додели стана у уговора из кога се види да је пок. Милева Миленковић стан у Велизара Косановића 45 користила сама. Кћерка се нигде не помиње. Тужена је своју одбрану заснивала на чињеници да се управо разводи од супруга са којим је до тада живела на Дедињу, као

и да јој је дете хроничан болесник, па из тих разлога мора да издаје „мајчин стан“?!

Суд на аргументе једне и друге стране реагује „непристрасно“, иако су се по мишљењу адвоката и самог Крсмановића још тада стекли услови за доношење привремене мере којом би се извршило исељење тужене, до окончања судског поступка. Нимало увиђено, судија тада Крсмановићу даје до знања да се добро зна ко је он. А то „ко је он“ знају и други педантнији пратиоци политичких збивања код нас у протеклих неколико година успостављеног вишестраначја. Крсмановић је, наиме, на челу Покрета за заштиту људских права. И сам један од жртава, Томислав Крсмановић је годинама организовао јавне протесте против политичког прогона у Југославији, још од средине седамдесетих. Покрет је користио све дозвољене облике политичког деловања: учествовао на демонстрацијама, прикупљао потписе на петицијама

којим је тражена потпуна рехабилитација политичких затвореника, обраћао се домаћој и међународној јавности, судовима, политичким форумима и хуманитарним организацијама.

Али, оно што је у овој земљи годинама на папиру било дозвољено повлачило је собом не мале ризике, чак и у време декларативног раскида са тврдом болшевичком праксом. Крсмановић је само један од бројних чланова Покрета за заштиту људских права који је то лично искусио. У више наврата насилно је упућиван у душевне болнице — због чега је и данас једна од крупнијих акција Покрета залагање против злоупотребе психијатрије у политичке сврхе. Режим је на тај начин свесно маргинализовао појединце, па и у тој чињеници Крсмановић види разлог приличне медијске блокаде у којој се деловање Покрета све време налази.

Било како било, у предмету заведеном по редним бројем П 3960/93 (Крсмановић против Миленковићеве) променило се у протекле две године неколико судија. Сваки од њих, међутим, врло је предусретљив према туженој (Крсмановић то не може другачије да објасни до њеним утицајним политичким залеђем), одуговлачењем поступка унедоглед. Једном се рочиште одлаже због неодазивања тужене на позив, други пут је изостао неки од предложених сведока итд. На последњем одржаном рочишту, 24. јануара ове године, судија Весна Топић је удаљила Томислава Крсмановића из суднице, због непоштовања суда. Сам Крсмановић каже да га суд финансијски исцрпљује, сталним захтевима да плаћа додатне судске таксе (а свака је по 30-40 динара), као и то да више није у стању да плаћа адвоката, па се на суду појављује без њега. Истовремено, истиче Крсмановић, настављају се непријатности којима је од раније изложен: искључивање телефона, заплењивање преписке Покрета, па чак и физички насртаји непознатих лица на његовог председника.

Наредна сеанса судске тортуре над Томиславом Крсмановићем заказана је за једанаести април.

ЕФИКАСНОСТ

Министарство унутрашњих послова Србије, секретаријат у Приштини, поносно је недавно саопштило да је ухапшен Сулејман Рамадани, стар 20 година, родом из Подујева. Ухапшени је осумњичен за убиство Мусе Хаволија и рањавање његовог брата Азема, са којима је дошао у сукоб у селу Шајковац због нерашчишћених имовинских односа.

И све би било уобичајено, да се ово убиство и рањавање браће Хаволи није догодило пре равно две године. Након убиства Рамадани је побегао и пуне две године се од милиције сакривао у самом селу Шајковцу, односно у оближњој шуми.

На сву срећу случај је успешно окончан, а ко зна када би Рамадани био пронађен, да је отишао у неко суседно село.

(P.T.)

СТАНДАРД

Последњих месеци се на сва звона упозоравају произвођачи у Србији да је неопходно да се што пре усагласе са међународним стандардом ИСО 9000, јер без њега није могуће било шта продати на све више обједињеном европском тржишту. Паника коју са собом носе гласноговорници ове акције, готово је невероватна, јер се стиче утисак да ће укидање међународних санкција са Србије и Црне Горе уследити сваког момента и да већ следећег тренутка наша роба заузети тезгу међу трговачким велесима.

Но, главни саветодавац покрета за прихватање стандарда ИСО 9000 јесте Верољуб Танасковић, директор Савезног завода за стандардизацију, познат као велики поборник ћириличног писма. Врло често, својим сарадницима и гостима Танасковић зна да се похвали како поседује ћириличну таблицу на возилу. Истина, Танасковић је пореклом из Јагодине, чија се ознака „ЈА“ исто пише и ћиричним и латиничним писмом.

Да ли нас то Танасковић уводи у ћириличну Европу?

(P.T.)

ЕДУКАТОРИ

Недавно је у Смедереву почела да ради Виша пословна школа за менаџмент, где је прво предавање одржао академик Андраш Хернади са Мађарске академије наука. Предавање, наравно није било о мађарском, већ о јапанском менаџменту, али је као преседан зазвучала чињеница да је оснивач ове школе, најпознатији српски губиташ у последњој деценији — Институт за металургију „Сартид 1913“, много познатији као смедеревска железара. Нема сумње да је ова генијална идеја пала на памет, а коме би другом, до Душку Матковићу, познатом СПС-индустријалцу.

Обећавајући долазак наводно најбољих предавача из Сједињених Америчких Држава, Немачке, Велике Британије и других земаља, у току четворогодишњег школовања, смедеревски „едукатори“ су привлаженим ученицима за почетак наплатили школарину од 500 динара.

(P.T.)

ПРОТЕСТ У УЖИЦУ

На централном градском тргу у Ужицу, 30. јануара 1995. године, у организацији општинског одбора Српског покрета обнове, одржан је протестни митинг због вишедневних несташица електричне енергије. Скупу је присуствовало неколико хиљада грађана Ужица и околине.

У име врха странке окупљенима се обратио господин **Милан Комненић**, председник Извршног одбора СПО и савезни посланик. Присутни су акламацијом усвојили захтеве у којима се, због познатих проблема са струјом, тражи оставка републичке владе.

ПРОСЛАВА У КЛИВЛЕНДУ

Одбор СПО-а из Кливленда у држави Охајо (САД) организовао је дочек Српске нове године у сали црквеног дома. У име Председништва СПО званице је поздравила др **Гордана Аничкић**, посланик у Скупштини Југославије.

ПОТПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ ПРЕШАО У СПО

Потпредседник Скупштине општине Косјерић др **Драган Глигоријевић** постао је недавно нови члан Српског покрета обнове.

Господин Глигоријевић је раније био члан Нове демократије. Тим поводом, председник Странке г. Вук Драшковић упутио је Глигоријевићу најсрдачније честитке.

ПОМОЋ ИЗ ЧИКАГА

На иницијативу госпође **Олге Негованић**, повереника „Споне“ за Чикаго, чланови одбора СПО у том америчком граду прикупили су и упутили у Србију извесне количине одеће и обуће за малишане. Одевни предмети пристигли из САД биће подељени у седишту хуманитарне организације у Београду на Обилићевом венцу 4.

ИЗ ДНЕВНИКА СПОНЕ

УСКРШЊЕ ПРИПРЕМЕ

ПОНЕДЕЉАК, 23. 1. 95.

Радни дан почео је сасвим обично. Јутарња гужва око поделе хлеба минула је врло брзо. Звони телефон — Црквени одбор храма **Александар Невски** моли нас да им помогнемо у организовању Светосавске прославе. Не можемо да им дамо чврсто обећање да ћемо им помоћи али обећавамо да ћемо се потрудити. Кроз главу нам пролазе имена донатора које би могли да замолимо за услугу. Цркви треба око четири стотине пакетића. Чини нам се да тај број није толико велики и да је цела ствар врло изводљива. Спониној екипи враћа се елан и узбуђење који се јављају пре сваке акције.

Пре пар дана стигао нам је пакет од наших људи који живе у Америци. Није мали али није баш ни велики. Њихова жеља била је да се ствари из пакета „ујке из Америке“ поделе деци баш на Светог Саву. Да се ослонимо само на тај пакет не можемо; донаторе или не успевамо да пронађемо или тренутно не могу да нам изађу у сусрет. Ипак драгстор „Гага“ нам је припремио неколико десетина килограма поморанци, породица **Стамболовић** даноноћно ради да би успела да нам направи четири стотине украсних кесица и машиница, атеље „Ника“ поклонили нам је педесет прелепих православних крстића и иконица. По неки пут се изгледа, корист може извући и из закашњеног плаћања. Наиме, дужници који нису платили слике које су купили на Спониној Божићној аукцији, то су учи-

нили управо данас те можемо од тих пара да набавимо слаткише за Светосавске поклоне. Значи — акција иде!

ПЕТАК, 27. 1. 95.

Девет часова ујутро. Споница екипа налази се у цркви Александра Невског. Литургија смао што није почела. Време необично топло за ово доба године. Црква је још увек полупразна. То је она наша, српска црта у карактеру — нигде не стижемо на време. Почело је. Хор пева, народ долази, дечица се врзмају између нас. Одједном — страхан мрак, хладноћа која се увлачи у кости, снег веје и нешто претеће је у атмосфери. Муње почињу да севају, громови да ударају. Црква језиво тутњи. Да ли је то неки Божији знак? Чујем, дошаптавају се поред мене — „Громови су ударили на Светог Саву пред Први српски устанак!“. Неки немир увукао се у мене. Литургија је завршена, деца су извела свој програм — наступа СПОНА. Црква је припремила колач и жито, ми дајемо поклоне. Деца врсто стежу шарене кесице и стидљиво се захваљују. Све је прошло врло лепо.

СПОНА Зајечар успешно је организовала Светосавски концерт старих рокера из Зајечара. Позориште је било препуно, концерт успешно одржан. Прикупљена су средства за Децу без родитеља из Зајечара. Још једном — браво СПОНА Зајечар. Ко хоће да ради он и пронађе начин на који ће то најбоље извести. Мо-

ша и компанија то знају. Где су остали огранци СПОНЕ и шта раде?

ПЕТАК, 3. 2. 95.

Од данас је промењен рад амбуланте. Амбуланта ће радити уторком и петком од 13 до 14 часова. Лекова још увек има. Сарадња са нашим људима у Швајцарској, после мање паузе, настављена је. Количине лекова које стижу од њих је смањена али поново почиње редовно да стиже.

ПОНЕДЕЉАК, 6. 2. 95.

Из Бојника, код Лесковца, већ дуже време стиже нам апел да им помогнемо у храни и лековима. Оно мало хране које смо успели да скупимо и лекове смо им данас послали. Чујем се да им је тамо потребно брашно и кромпир, а оно што знамо да им треба (шећер, уље, тестенине) то немамо одавно. Они ипак инсистирају и ми им помоћ шаљемо. Надамо се да ће им добро доћи.

СПОНА мисли унапред. Ускрс ће брзо доћи а ми морамо да будемо спремни. Покушаћемо да, у сарадњи са нашим људима из Немачке, направимо још једну добру аукцију слика — овог пута по градовима Немачке у којима живе Југословени. Надамо се најбољем.

Марија Карлеуша, СПОНА

ПОГИБИЈА И ПОСЛЕДЊИ ДАНИ ПУКОВНИКА ДРАГОСЛАВА РАЧИЋА (3)

ИЗГУБЉЕНЕ ПОБЕДЕ

Иако уз обострано подозрење четници и партизани су сарађивали све до ноћи између 1. и 2. новембра 1941. године. Вршили су заједничке нападе на Шабац, Краљево, Ваљево... Од 1. новембра, међутим, у Србији започиње сурови грађански рат под окупацијом.

Драгослав Рачић је на својој кожи добро осетио све „благодети“ сарадње са комунистима. Тек петог дана опсаде Бање Ковиљаче њему, као команданту операције, „у помоћ“ долази једна партизанска чета под командом вечитог студента медицине Мике Митровића. Та чета запоседа брда изнад Ковиљаче у намери да са Рачићем подели славу ослободиоца. Било је само питање часа када ће Рачићеве борци ослободити Бању, након петодневних исцрпљујућих и крвавих борби. Школовани и храбри официр, какав је био Рачић, дозвољава вечитом студенту медицине да се прикључи борби. Али, онда започињу бескрајна пренемагања „врхунског партизанског стратега“ оличеног у једном пропалом студенту медицине. Изговарањима типа „треба се припремити, треба испитати терен, треба прво извидети итд“ није било краја. Све ове изговоре Рачић је доживео као пуко измотавање једног војног дипломатанта. У оштром тону свео је тог несрећника на мјеру која му припадала. Само неколико сати након овог догађаја Драгослав Рачић је победоносно ушао у Бању Ковиљачу.

Приликом опсаде Шапца Рачић је добио прилику да се дефинитивно увери какве је сараднике имао у комунистима. Његов покушај да преотме град од окупатора одбијен је у први мах појачањем које су Немци довели. Пре тога Рачић им је нанео велике губитке. Али, опсаду Шапца морао је да дигне управо због „сарадника“ који је под изговором борбе против окупатора видео јединствену прилику да се домогне власти. Том циљу комунисти су подредили све друго. Уосталом, у томе су тек недавно проговорили искрено и неки њихови прваци.)

ДРИНО ВОДО, ПЛЕМЕНИТА МЕЂО!

Партизани су из Србије протерани крајем 1941. и на самом почетку 1942. године. Будући без већег упоришта у народу они се нису, бар не у већем броју, појављивали све до пролећа 1944. године. Тада су, после скоро три године покушали први пробој у Србију. Војска под командом генерала Драже Михаиловића није им то дозволила.

Као командант Церско-мајевичке групе корпуса Рачић је, након протеривања комуниста из Србије, водио честе и огорчене борбе са

Чинићни уступке Стаљину, у једној бескрупулозној међународној трговини, Черчил и британска влада још крајем 1943. године доносе одлуку о напуштању генерала Драже Михаиловића, свог верног ратног савезника.

Пише: мр Радован КАЛАБИЋ

ушташама, партизанима и муслиманском милицијом у североисточној Босни. Српском живљу у том крају окупирани земље претила је физичка и духовна ликвидација. Уосталом, челници квислиншке НДХ, којој је након окупације припала цела територија Босне и Херцеговине, отворено су говорили о својим пакленим плановима за ликвидацију Срба. Рачићеве сарадници у североисточној Босни били су мајор Јездимир Дангић и капетан Лека Памјановић. Као командант Мајевичког корпуса Лека Дамјановић је био непосредно потчињен Драгославу Рачићу.

Најжешће борбе са ушташама у том делу Босне, вођене су 1942. и 1943. године. Било је, међутим, и доста сукоба са партизанима.

Поручник Лазар Савић наводи два интересантна примера које историја још није забележила. Као непосредни учесник у тим догађајима Савић казује:

„На Мајевници 1942. године Рачић је заробио цео партизански, мајевички штаб. Пустио их је уз примедбу да му чини велико задовољство то што таквим вуцибатинама може да опрости живот.“)

„Исте те године, наставља Савић, партизани су заробили једна четнички коњички вод. Рачић је из Братунца позвао Родољуба Чолаковића и тражио од њега да пусти заробљене четнике. Чолаковићев одговор био је кратак и недвосмислен. Гласио је: Рачићу, Рачићу, много си сентименталан! Тако је цео четнички коњички вод завршио пред упереним партизанским цевима.“)

Ови примери, наравно, не треба да насведу на погрешно закључивање. Рачић није у континуитету исказивао благонаклоност према

партизанима. Након иза непријатних искустава са њима он је постао немилосрдни противник војске коју је предводио некадашњи аустријски цугсфирер. То је онај исти наредник који се у Првом светском рату борио у редовима аустроугарске војске, која је прешавши Дрину, чинила незапамћена зверства над недужним српским становништвом у западној Србији.

КАРАКТЕР ОФИЦИРА ЗА ПРИМЕР

Преживели Рачићеве војници једнодушни су у оцени да је њихов командант био официр за пример. Био је, кажу, строг, али честит, правдољубив и побожан. Лазар Савић додаје — и прек.

У својим редовима Рачић није толеришао недисциплину, пороке, непослушност и издају. Милорад Ђукановић из села Горња Бадања, један од некадашњих Рачићевих курира, каже да је за лакше преступнике била предвиђена обавезна казна од 25 батина. Ђукановић вели да је његов командант у потпуности делио судбину народа коме је припадао. „Приче о свакодневним богатим трпезама — наставља он — чиста су измишљаотина и пропагандна лаж лансирана од послератног комунистичког режима и његових плаћених историчара. У то сам се безброј пута могао уверити уз помоћ сопствених очију. А оне су ми, хвала Богу, и до данас остале непоколебљиви сведок.“)

Рачић је без милости кажњавао сараднике окупатора. Петроније Васић, из села Савковић, наводи пример Милоша Јевтића и Саве Степановића из истог места. Њих двојицу Рачић је

Рачић са супругом Верцом, у Алексинцу, лето 1939.

стрељао као проверене сараднике окупатора још из Првог светског рата.)

Савезнички официри за везу који су, бора- већи у Србији за време Другог светског рата, долазили у прилику да упознају Драгослава Ра- чића, имају за њега само речи похвале. Тако, на пример, амерички пуковник Алберт Сајц о Рачићу пише с нескривеним симпатијама на страницама своје књиге „Михаиловић: варали- ца или херој“. Ова књига објављена је у Амери- ци 1953. године. Код нас ни до данас није пре- ведена.

Сусрет између овог америчког пуковника и ондашњег Дражиног мајора догодио се но- вембра 1943. у области коју је под својом кон- тролом држао Рачић. Заједнички преглед трупа извршен је у селима: Доња Ораовица, Ставе, Синошевић и Свилеува.

Сајц у књизи наводи податак да је Рачић под својом командом имао око 4.000 наоружа- них и око 13.000 обучених, али ненаоружаних људи. Од свих Дражиних комантаната које је у својој мисији обишао на њиховим теренима Сајц је на прво место ставио Драгослава Рачи- ћа. Америчког пуковника нарочито су импреси- онирали Рачићева храброст, пожртвованост и несумњиви углед који је уживао код својих бо- раца. За неколико дана колико су провели за- једно Сајц и Рачић су се збратимили. На рас- танку, у знак поштовања и захвалности, Сајц је Рачићу поклонио свој сат.)

НЕПРЕКИНУТИ ЛАНАЦ ИЗДАЈЕ

Чинећи уступке Стаљину, у једној бескрупо- лозној међународној трговини, Черчил и бри- танска влада још крајем 1943. године донесе одлуку о напуштању генерала Драже Михајло- вића, свог верног ратног савезника. На једној цедуљи Дагласа Хауарда у Јужном одсеку Фо- рин Офиса још 21. новембра 1943. било је запи- сано: „Сада је на дневном реду питање одба- цивања Михаиловића“.10)

Британска влада је, међутим, тек 20. фебру- ара 1944. године донела дефинитивну одлуку о повлачењу својих официра за везу који су бо- равли у Дражином штабу. Од тог датума Бри- танци сву помоћ у наоружању и опреми шаљу искључиво партизанским јединицама. До тада су сучевали и четнике и партизане.

Уследило је и говор краља Петра II од 12. септембра 1944. када је млади краљ позвао на- род и војску да се потчине Титу. За сваког ко би се том његовом позиву успротивио Краљ је наменио жиг издајника. Генерал Михаиловић кратко је прокоментариша овај Краљев говор: „Најтежи и најстрашнији удар нанео нам је Краљ — записао је Дража — чијим смо се именом заклинали. Бог и народ нека му су- де!“11)

фусноте уз наставак бр. 3

- 4) Видети: Девид Мартин: „Родољуб или издај- ник“, ИП „Чича“, Београд (без године изда- ња) и од истог аутора „Мрежа дезинформа- ција“, Просвета, Београд, 1991.
- 5) Магнетофонски запис бр. 1994/64, од 27. 11. 1994.
- 6) Исто
- 7) Магнетофонски запис бр. 1994/61, од 21. 10. 1994.
- 8) Видети: Albert B. Setz: „Михајловић, Ноах од Него“, Leigh House Publishers, Columbus, Ohio? UISIA, 1953.
- 9) ФО 371/37616
- 10) Живко Топаловић: „Покушај смењивања Д. Михаиловића“, „Равногорска истори- ја“, ИКП „Евро“, приређивач мр Радован Калабић, Београд, 1992. срт. 313

ПРИЧА СА ПОВОДОМ

ВРЕЛИ ДАН МИЛУТИНА ЈАНКОВИЋА

ПЕЧАТ

Милутин Јанковић живео је само 32 године. Био је командант Прве драгачевске бригаде Првог четничког драгачевског корпуса. За званичне историчаре остао је непознат.

Пише: Славко МАСЛАР

Почетком јула 1943. у Драгачеву и Пожеш- кој котлини жеге су биле на врхунцу. На зеленим још неискласалим кукурузима оваздан је у котлини треперио угрејани ваздух, без дашка ветра. По оваквим данима, оваквим жегама, Пожега је — кажу — и добила име. Старији, искуснији мештани знају на шта такви дани могу да изађу. У овом јулу ни жеге им ни- су биле прва брига са много већом зебњом су пратили немачке потере за Јанковићем, од ко- јих се ничем добром нису надали.

Таквог жарког дана, тачније 10. јула 1943, уз- мичући пред немачким потерама које су ишле из два правца, око подне, када на небу није би- ло ни прамичка од облика, Јанковић се изнена- да појавио у Пилатовићима. Неочекивано и дрско је ушао у „шошак“ Драгачева, уз саму Пожегу, из које се сваког часа могла покренути и трећа немачка потерна група. Околност сама, да се ту нашао лако је могла постати разлог да животи и имовина мештана и у овом најбогати- јем крају Драгачева падну у потпуну немилост. Јанковић је снажљив, храбар и опасан, али у овој ситуацији то не помаже много. Драгачево је мало, а Немци нису неснажљиви гониоци, њихову темељитост и науме тешко је пореме- тити.

Одлучио је да сврати до једне куће у Чоли- ћима, недалеко од пута Лучани — Пожега. До- маћин није био код куће. Мајка домаћинова, старица, дочекала је госта подаље од куће ре- чима: „Куд ћеш 'вамо, да ми кући сагориш?“ Старица није марила, а можда није ни знала, да Јанковићу нико не сме тако да се обраћа. Про- шао је поред старице ћутке. Старичина снаја, збуњена и престрашена овом опасном посе- том, пречула је наредбу да војницима понуди јело па је испало да она то не жели да учини и Јанковић одмах наређује да се несрећна жена казни батинама а да војници јело сами себи припреме. У таквој, нервозној и мучној атмос- фери завршио се ручак и незвани гости су отишли према четири километра удаљеној По- жеги!

ЗНА ШТА ЈЕ СПАЉЕНА КУЋА

У близини старог дрвеног моста на Морави Јанковић је оставио групу и сам одјахао глав- ним путем ка Пожеги. Малобројни сељаци зате- чени на путу, на њивама и у својим дворштима гледали су за њим запрепашћени. Знали су да немачке потере чине све да га ухвате, а он, „крупна шумска зверка“, усред дана иде глав- ним путем у Пожегу! Невероватно — искочила „зверка“. Као риба кад разиграна искочи из во-

де и толико се праћакне да падне чак на суво, на обалу.

Нико осим њега није знао, нити се икада до- знало, зашто се био упутио у Пожегу. Да ли је хтео да се наруга Немцима, и свима преста- шенима. Или је притиснут околношћу да је сто за једнога, да Немци могу све а он не сме ни- шта, ни да се брани, у Пожегу пошао по своју смрт? Да у њој нађе излаз из неподношљиве ситуације, у којој се данима и месецима нала- зио. Сурово и подло правило „сто за једнога“, по свему судећи, ни на који начин није могао да прихвати. А знало се већ да би он пре при- хватио и сто на једнога, па и да буде сам про- тив свих. С друге стране, знао је и добро схва- тио да због њега не треба, не сме више да из- гори ни једна драгачевска кућа нити иједно ог- њиште да се угаси. Као и свима мештанима, у свести му је морала стајати, тада и док живи, ведрата савинданска ноћ исте 1943. кад тражећи њега у Крстацу по дубоком снегу Немци и Бу- гари у Стојићима убише Милосава и Војимира, а Милоја, двадесетогодишњег Васовог једини- ца, бацшише везаног на ломачу те његово круп- но момачко тело изгоре, нестале као да се на гомили усијаног жара претворио у дух божији и у сјају зимске ноћи тугу и бол мале фамилије Стојића узнесе до самог неба! Знао је Јанко- вић, сигурно, да је у праву и старица што му је рекла „куд ћеш 'амо, да ми кућу сагориш?“ И он је сељачко дете, овдашње, и зна шта је спа- љена и раскућена сеоска кућа. И његова родна у Дљину је изгорела а браћа му растурена: ста- рији, Вуле, домаћин куће, у немачком је логору у Грчкој, а од двојице младјих, близанаца, Драгослав је у логору на Бањици, а Драго иде за њим, Милутином и носи пушкомитраљез још од лета 1941. Све је он то морао знати, али му је, више него икоме, као кост у грлу застао Савле. Његов комшија из Дљина, први и једи- ни Србин за кога се до тада у овом крају чуло и видело да је обукао униформу немачког војни- ка и са немачком војском данима иде за четни- цима по Драгачеву и потказује где кога хоће.

На самом улазу у Пожегу као да се предо- мислио. Нагло је окренуо трогоца и сада нешто лаганијим касом вратио се својој групи. Затим јашући ходом на челу групе одлази друмом низ Мораву према Лучанима, његовом „резиден- цијалном“ месту, од сељака тада називаном Мали Лондон. Иако је добро знао да ће немач- ке потере, као и обично, тамо обавезно да стигну.

На сусрет са гоницима није дуго чекао. Ки- лометар-два од Лучана пред њим се појавија чета немачких војника: Под пуном спремом, са радницима на леђима и шлемовима на главама кретали су се лево и раскомоћено прашњавим путем по врштини. Чим их је угледао групи је нарадио „у стрелце“ и сам на коњу појурео према њима пуцајући из „машингевера“ преко њихових глава. Ваљда збуњена овим неочеки- ваним и необичним нападом, немачка чета је као опљичена почела да бежи пред њим као стадо пред острвљеним вуком. Пришавши им- близу сјахао је са коња и у трку једног зграбио за врат. На несрећу, услед жеге или пресечен страхом, један немачки војник је у бежању пао и на месту остао мртав, без видне озледе.

Необична, више психолошка него оружана борба готово самог Милутина против чете завршила се како се ни замислити није могло, а имајући у виду неочекивану смрт немачког војника, и како се пожелети није могло. На неочекиван начин, такође, завршио се убрзо и овај други и врели дан, 10. јули 1943. Небо се зацрнело, замрачило и у Пожешкој котлини саставило са земљом да је добро накваси и охлади. А на вест о смрти немачког војника охладиле су се добро и сви мештани па и Милутин и његова група. Свима је било јасно да ће рачун за овај узврели пир, у којем је немачка оружана сила остала без два војника, врло брзо бити испостављен. Пред том силом је тада клечала цела Европа, од Ла Манша до Москве. Како би Драгачево могло да буде изузетак?

ШТА ВАМ ТО ТРЕБА?

Јанковић се нашао на великој муци. Није му ништа преостало него да стегне зубе и да, и он, крене стопама Јанка Гагића. Или стопама свог, драгачевског војводе Милића Радовића, (*) свеједно је. У Јанковћевој судбини овог јула скоро се понављала, пресликавала судбина ове двојице устаника. С тим што је сада у судбини Јанковића свој врхунац достизала и драма целог народног устаничког покрета у слободарском Драгачеву па и у целој окупираној Србији.

На врат на нос, Јанковић у Лучанима налази Словенца изгледлици из Штајерске да му преведе на немачки језик писмо за немачког команданта, које по заробљеном немачком војнику жели што пре да отпреми у Гучу. У писму је вапио, уверавао немачког команданта да није имао намеру да убије немачког војника. Али, отворено је саопштио да је хтео да ухвати живог Савла Милосављевића. Писмо је завршио поруком: „Народ не дирајте. Ја ћу бити на Зеленим барама“.

Пошто је предао писмо у руке заробљеном немачком војнику, Јанковић је са групом отишао на Зелене баре, као што је и написао. Решен да тамо сачека немачку војску ма колика она била. Не да би јој се предао већ да с њом учини коначни обрачун. Пошто у другачијој, односно у потпуно Гагићевој или Радовићевој улози себе ипак није желео, није могао да види.

Немачки војник писмоноша, измучен жегама и страховима, уживајући гостопримство усташких сељака, за несрећу, у Лучанима је загнојио и тек пошто се добро испаво кренуо је за Гучу. За разлику од њега, немачка војска из Гуче је поранила. Не више да хвата Јанковића но да намира двеста!! И то првенствено на терену којим је претходно дана бегала испред Јанковића. Кад је војник са писмом срео у путу немачку експедицију пале су биле већ педесет и три жртве.

Вести о страдању шириле су се муњевито. Народ је бежао главом без обзира. Испред експедиције села су остала празна, пушта. Људе су потресале и приче — слике страдања, најжалост потпуно истините. На пример, да је у једној кући где су убијене две девојчице једна од њих, несудбена мајка и домаћица, пала поред свог сиротињског огњишта држећи чврсто метлу у руци.

Примивши Јанковићево писмо, немачки командант обуставља помор. И, бар што се примљеног писма тиче, поштује војнички и грађански ред брзо отписује Јанковићу. Иако, судећи по тону писма, уважава Јанковића као противника и саговорника, Немац ништа не обећава нити шта расправља. Сувопарно, хладно и — мора се ипак признати — рационално каже: „Господине Јанковићу, чуо сам да сте веома храбар војник. Али, ако сте пријатељ свога народа, шта вама требају оваква дејства?“ О баченој рукавици — наговештеном евентуалном сусрету код Зелених бара Немац не говори ни речи. Тиме је показао, ипак, да нема намеру да тамо одлази. Знајући Јанковића, је ли се побојао или је можда и сам ипак увиђао да ће и да-

ље највише да страдају невини па се на њих сажалио — не зна се.

Одмазда је, не зна се чијом највише заслугом, обустављена на педесет и трећој жртви. Писмо немачком команданту војник је уручио пред кућом Милана Јоковића — Злоја у Лисицама у тренутку када су Злоја и жену му Дринку стављали пред цети. За њих двоје; извесно, писмо није закаснило. Тако је једанаестог јула године 1943. у драгачевском селу Лисице написана још једна верзија приповетке-драме, коју је својевремено знани писац Неруда написао под називом „Земљотрес у Мексику“. Ово би нас могло навести на закључак да је све, познате и непознате, драме написао живот по којеквким Лисицама, а писци их потом у својим трагањима откривали и записивали у књиге.

Будући да је један од двојице немачких војника враћен жив и читав, а другога казнена експедиција однела мртвог са собом, Драгачево је по овом рачуну остало „дужно“ још четрдесет и седам живота! С тим што је до наплате „дуга“ могло да дође у свако доба.

После ове трагедије на Јанковића су се, из његових леђа, сручиле тешке анатеме. Поруку са Равне горе: „Спремате се и чекати“ сада су сви добро разумели и прихватили, као глас божије мудрости. И они који су је били чули па пречули као и они коју за њу никада нису хтели да знају сматрајући је издајом антифашистичке борбе. Касније ће ови други, када се, захваљујући подрумским нагодбама великих сила, буду домогли власти, о Јанковићу и његовим саборцима говорити искључиво као о издајничима народа и сарадницима окупатора

POST SCRIPTUM

Уверен да читаоца ових записа може да занима шта се збило са Савлом Милосављевићем, а и ради истине, записивач додаје:

У јесен 1941. године Савле је био међу партизанима. Када је крајем исте године немачка војска поново запосела целу територију Западне Србије, Савле није отишао са партизанима у Санџак. Крајем децембра, са још осморицом дљинских партизана одведен је у логор на Бањици одакле су у рано пролеће 1942. године сви враћени у Гучу и на јемство неколицине угледних националиста из Доњег Драгачева сви пуштени кућама. Исте године, јемством ослобођени Миладин Рендулић прекршиће лојалност према својим јемцима, што ће га затим коштати главе! Из истих разлога пред смртном казном налазио се и Савле, али му је живот у задњем тренутку поштеђен, да би потом он, обучен у униформу немачког војника, са немачком војском кренуо по Драгачеву да националистима приреди велика страдања. Одео је немачке војнике у кућу Танасковића у Вичи, што је Александра, једног од шесторице сложне браће Танасковића, коштало главе. Почетком јуна 1943. довео је немачке војнике у кућу Алексића у Дљину, где су на спавању ухватили тројицу четника: Бранислава Пантелића, Војмира Марковића и Миленка Јевеичића. Прва двојица су ту стрељана док је Јевеичић побегао са стрељања. Истога дана, у суседству Алексића убијен је и Велимир Радосављевић, симпатизер четника. Браниславу, коме старији брат Миломир беше већ скончао као четник у немачком логору, понуђен је пред стрељање живот под условом да се придружи Савлу! Али, оно што је Савле чинио вољно, Бранислав није хтео ни по цену живота. Изјавивши одмах да своју заклетву никада неће погазити, између живота са погаженом заклетвом и смрти двадесетогодишњи Бранислав Пантелић, себи и свима нама на част, изабрао је смрт и одмах у њу пошао кличући Краљу и Слободи.

У истом јуну Савле је са немачким војницима био у Доњој Краварици. Преко главе је носио пешкир, као шеки, тобоже да се закљони од сунца. Немци су тада одвели у краљевачки затвор седамнаест Краварицана — петнаест мукараца и две жене. Међу одведеним била су два стара ратника — Стеван Дудић, ратни инвалид, и Доброслав Васиљевић, те Коса, жена,

и Рајко, син сенатора Сређоја Бркића, блиског сарадника генерала Михаиловића. Док је Бркићев синовац некако стигао до Београда и успео да буде примљен од Милана Недића, те док је нашао у Београду чисту кошуљу да би је, из поштовања према генералу и себи, том приликом обукао, драгоцене сати су истекли. У Недићевом кабинету, Живорад Бркић је могао још само да присуствује (закаснелом) генераловом телефонском разговору са Краљевом и да чује да су, за одмазду, сви Краварицани већ побијени. Сви осим случајно преостале сенаторове жене, која се, на интервенцију генералову, унесрећена, без сина вратила у Краварицу на згариште своје куће да, заједно са убијеним сином и касније од усташа убијеним мужем, до смрти (надајмо се не и до века) носи почат издајника и народног непријатеља!

И описаног 10. јула 1943. Савле је био међу немачким војницима обучен у њихову униформу. У бежању испред Јанковића сакрио се у неку зграду док је Јанковићева група прошла и потом се одмах, сам, угупио право у немачки гарнизон у Чачку. Тако је дефинитивно напустио окупирано Драгачево. Из Чачке је отишао, склоњен, у Немачку где је сачекао крај рата. У лето 1945. вратио се у Драгачево и прихваћен као угледни учесник НОР-а! Сељаци су кришом и у јеткој шали говорили: „Има борачки стаж, две и по недеље у партизанима и две и по године у немачкој војсци“.

Осамдесетих, тачније, 1981. године, издавачка кућа „Чачански глас“ са тада богатом и разметљивом управом општине и СУБНОР-ом у Лучанима објавила је замашну, на неколико стотина страница, монографију о Драгачеву. У овој публикацији су тамошњи публицисти и историчари успели да, превиђају ноторна и тешка Савлова недела према драгачевским националистима, сачувају његов „лик и дело“ угледног учесника НОР-а! Врхунац ове жалостне обмане је било свечано уручивање исте књиге Савлу као заслужном борцу, на скупу чланова СУБНОР-а у Дљину. Тако су, дакле, ови историчари и публицисти „уписали“ Савла у историју Драгачева. Напоменимо узгред да су и Милутин Јанковића „уписали“, овако: У публикацији „Краљеве 1941“ написаној у форми капиталног научног рада на преко хиљаду страница, међу стотинама имена, на различите начине уплетених у краљевачке догађаје 1941, забележених у књизи, нема имена предводника групе, која је извршила девет напада на немачку војску у Краљеву и отела два једина устаничка тенка. Возили су их потом чланови те групе Вучко Алемпијевић из Лучана и Жарко Боришић из Пријевора. Нема, дакле, имена Милутина Јанковића. Исти историчари се, међутим, нису либили да, као птица туђим перјем, своје књиге оките именима многих на Краљеву изгинулих драгачевских националиста и списковима њихових на стотине изгорелих кућа. Када би се из тих дебелих књига изузела имена националиста — жртва на Краљеву, мало које би тамо остало, бар Драгачеваца што се тиче.

Савле Милосављевић је умро деведесетих у Чачку као миран грађанин, пензионер. Његови „историчари“ живи су. И даље пакују маглу у дебеле књиге.

* Милић Радовић устанички војвода из драгачевског села Каона, учесник у Првом и Другом српском устанку и у Хаџи Продановој буни. Уцењен, да би спасао утаочену децу и жену, пре дао се Турцима у Чачку.

(Део из ауторовог рукописа под насловом „Зашто ти, дечко, не певаш?“)

**ПРОВИДАН
СЦЕНАРИО**

Поштована Редакциjo, Недељник ТЕЛЕГРАФ из разних афера код нас, често објављује копије документа која су у већини доступна само полицији, државној безбедности и појединцима из виших кругова владајуће странке а што само по себи говори о сарадњи новинара Телеграфа са полицијом, Државном безбедношћу и СПС.

У последњем броју Телеграфа (од 1.1.1995) Телеграф већ на првој страни црвеним крупним словима „открива“ документ о тајној коалицији социјалиста и СПО.

Надаље у листу се објављује копија Предлога председника Општине Звездара о могућим варијантама, у стварању коалиције како би ова Општина могла да функционише пошто су четири члана ИО СО Звездара из сестринских демократских странки дали оставке 29.12.1994. Сценарио већ виђен у предавању опозиционих општина владајућој странци. Редослед поступака је следећи: прво одборници две сестринске демократске странке минарају рад општинских органа недоласцима на састанке, затим се врбују или подмићу колебљивци из СПО а-ако то све не успе онда следе оставке чланова ДС и ДСС.

Овакав провидан сценарио могао је осмислити само шупљоглави Зоран Ђинђић верујући да ће наивни грађани — бирачи настати на ову намешталку. Надаље Телеграф наводи да је њихов доушник и потказивач из редова СПО рекао да ће локални модел важити и у прерасподелу опозиционих интереса у глобалу. Ако пак предложене коалиције СПО (значи ипак се прво предлаже коалиција са опозиционим а не са СПС што за Телеграф није важно) тврде даље подмићивач из редова СПО, не буде прихваћена у ДС (зна се да ДС неће да се удружије а после ћемо видети зашто) следи напад из СПО на Зорана Ђинђића.

Карактеристично је да Телеграф ове наводе пише најистинитим словима док је коалиција СПО и СПС дата на првој страни, што многим открива да Телеграф ДИРЕКТНО помаже Зорану Ђинђићу у разбијању сваког договора у опозицији објављујући надасве глупи и приземни разговор са Зораном Ђинђићем.

Зоран Ђинђић је свој плувачку офанзиву на Вука Драшковића почео још у децембру месецу 1994. у Новосадском Свету, где је тада изјавио како је Вук Драшковић истрошен као политичар, да је њему као Вука (!) али да би било најбоље да се Вук врати писању. Нагло, за само два месеца мења мишљење оптужујући Вука да је раскол опозиције на прагучим Вук зове на уједињење опозиције.

Ако је Вук истрошен као политичар зашто се Зоран Ђинђић тако панично боји Вука и чему уопште трошити речи на неког ко је истрошен. Но пре ће бити да је Ђинђићу и његовим менторима ушла вода у уши јер знају да само Вук и једно ВУК својим поштењем, умећем и неподмитљивошћу, својом неизмерном љубави према Србији и грађанима Србије, својим ДОКАЗАНОМ спремношћу да се и жртвује за добро народа може овај народ избавити из тужног и страшног посрнућа у који га је гурнула владајућа странка са својим провереним помагачима из демократске и других самопрозваних опозиционих странака.

У ширим круговима одавно се сматра да је Зоран Ђинђић почео бавити политиком по налогу, те да је већ пет година његов једини и трајан задатак онемогућавање било каквог удруживања опозиције у Србији. У прилог овог преовлађујућег мишљења говоре следеће чињенице: На оснивачкој скуштини Демократске странке фебруара 1990. године Зоран Ђинђић, тада стварно анонимус у опозиционим круговима Београда по утврђеном сценарију предлаже Драгољуба Мићуновића за председника а овај њега за члана Извршног одбора ДС што присутни прихватају јер су овим предлогом затечени.

И он се баца на остварење свог задатка критице прво у разбијању саме ДС што му и успева, тако да из странке одлазе многи угледни чланови, у већини, као часни људи, не наводећи разлоге напуштања странке.

Затим захваљујући њему и Мићуновићу ДС прва 1990 године пред изборе искаче из договора да се под таквим условима не излази на изборе. По чијем налогу ДС прва одлучује да изађе на изборе? По налогу оног коме је потребан легитимитет пред светом за недемократске изборе. Исто тако по чијем налогу ДС 1992 не приступа ДЕПОС-у? Која странка и чији лидер се, осим плаћених спотова, највише појављује на државној телевизији у предизборној кампањи 1993. Демократска странка и Зоран Ђинђић.

Све ово недвосмислено говори ко је ово већ шесту годину Главни разбјивач сваког покушаја удруживања опозиције и сваке сарадње.

IN MEMORIAM

**Раде Милорадовић
(18. 8. 1949 — 28. 12. 1994)**

У Сједињене Америчке Државе дошао је 1969. године бежећи од комунизма. Био је велики српски родољуб и члан Српског покрета обнове. Члановима СПО и свим Србима у Кливленду (Охајо) остаје у вечном сећању. **СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ КЛИВЛЕНД**

Навешћу још један карактеристичан пример који ће допринети потпуном разоткривању саме личности Зорана Ђинђића.

Иако се блиска сарадња З. Ђ. и појединца из владајуће странке крила, због учињених услуга у разбијању опозиције 1993. З. Ђ. је обећано место председника Владе Србије, што је овај у својој похлепи и бандоглавости открио пре времена. Милошевић му то истрцавање не прашта.

И сада Зоран Ђинђић као и Војислав Шешел као употребљени па одбачени политичари почињу се понашати више као остављене љубавнице (љубавници) него као зрели људи. Ваљито је за изгубљеном наклоношћу и временом када њихова слика није слезила са екрана државне телевизије, они Милошевића нападају један више други мање све због неправедног и ничим изазваног грубог одбацивања. Има обојица још много да раде и ураде да би повратили милост. А хоће ако овако наставите.

Тако З. Ђ. у већ споменутом Свету да би показао своју важност, а такође како се Милошевић боји њега (!) изјављује да њега прислушкују а и да се спрема његово хапшење што нас је све истински насмејало зашто би њега за име света, прислушкивали кад он и тако за све пре но што уради тражи дозволу.

У Телеграфу З. Ђ. као човек који је у животу прочитао једино школску лектуру типа „Пинки је видео Тита“, смело изјављује да је Вук Драшковић лош писац (а што је у децембру друго мислио то за њега није важно народ и тако слабо чита а још слабије памти) јер он се ето у све разуме па и у књижевност. По мишљењу многих он се једино и најбоље разуме како и којим радом у Немачкој у врло кратком времену зарадити преко 140.000 ДМ. Није ваљда Немцима продавао маглу као

**ПОМОЗИТЕ ИЗГРАДЊУ СПОМЕН-ОБЕЛЕЖЈА
РАВНОГОРСКОМ ПОКРЕТУ**

На основу иницијативе Месног одбора Српског покрета обнове Јошева, Извршни одбор СПО је донео одлуку да се у селу Јошеви, код Лознице изгради СПОМЕН КАПЕЛА у славу погинулих припадника Равногорског покрета и војводе Драгослава Рачића, команданта Церско-најемничког корпуса Краљевске војске у Отаџбини.

Молимо све членове и одборе СПО у земљи и расејању, појединце, организације, установе, предузећа и задужбине да материјално помогну градњу СПОМЕН КАПЕЛЕ.

Све информације у вези са градњом СПОМЕН КАПЕЛЕ могу се добити од господина Пантелије Петровића, председника Одбора за изградњу, на адреси:

Пантелија Петровић
15308 Јадранска Лешница
Јошева

БЕОГРАДСКА БАНКА, Филијала ЛОЗНИЦА
Број динарског рачуна: 42200-620-4-16 (број банке)
8179000-01107542
Број девизног рачуна: 62200-620-16
70815000-01335138

што покушава нама. Трговином се засигурно бавио али шта је и кога је и коме продавао нека сам нама.

Поручујем Ђинђићу да свакако није ратни злочин јести печеног вола на ралику на Палама са Караџићем. Боље би заваро Србе да је отишао у ров код гладних, голих и босих бораца РС и са њима као пети поделио 1 кг хлеба и једну паштету. Али то тада државна телевизија не би ни снимила а још мање приказивала. Циљ је био снимити Ђинђића и Караџића са волем.

Али свакако је ратни злочин не само етничко чишћење већ и подстрекивање на етничко чишћење. Зато подсећам да се 3. 5. пре отприлике око 4 године у интервју Борби залагао, као мали од Добрице Ђосића тада, за пресељење народа у Хрватској и Босни што многи сматрају етничким чишћењем.

А у вези са пијењем и једењем вола на Палама, мене више од тог вола, за ралику од 3. 5. интересује по чијем је задатку ишао на Пале и Русију. Како нас је државна телевизија и речју и сликом о томе опширно информисала закључак се намеће сам.

Бука Драшковића неће тужити што је јавно проговорио о шверцу оружја муслиманима не што ми нисмо правна држава, већ што и он зна да се о том шверцу све зна захваљујући рођачким и пријатељским везама народа и са обе стране Дрине.

На крају тог, ван свих етичких критеријума, разговора Зоран Ђинђић покушава чак да буде и кроничан (осим што се служи лажима и конструкцијама) па изјављује „Вук и Даница Драшковић су ушли у нашу историју по томе што су изјавили да би, ако би, кога у БиХ помагали — помагали муслимане“.

Само болшевички мозак може веровати да се у било коју па и у Српску историју може ући било изјавама о свом херојству било изјавама, о наравно, туђем издајству или пак једењем печеног вола, и то на ралику, да цео свет види. Додуше многи су и ушли у квази историју Српског народа у последњих 50 година захваљујући изјавама о измишљеним победама, изјавама о набађеним издајствима и учествовањем у јагњеним бригадама. Али то време је засигурно прошло.

А Вук и Даница и СПО ушли су већ у праву и истиниту историју српског народа својим деловањем, програмом СПО и својом непоколебљивом борбом за избављење ове земље и народа из полувековног загрљаја комунистичке аждаје и њених дугих репова где спада и председник ДС.

Слађана Скулић
Нови Сад

ПОТЕРА КОМУНИСТА

Да убица и злочинац не ретко долази на место злочина, потврђује по ко зна који пут у овој несрећној земљи, народа улице, смрдљивих возова без возног рада и препуних прљавих аутобуса, емитовање из куће свјача магле, лажи и хаоса, филма „ХВАТАЊЕ ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА“.

Комунистима на власти је стална преокупација Дража. Они га се и после злочина извршеног над њим пре 50 година и дан данас страше, своју окрвављену савест несавешћу покушавају да сперу.

Грешник не може никада, ма колико се трудно постати безгрешан.

Можда им искривљена савест не да мира, или опет несавест која је њихов верни пратилац у свим злочинима.

Још увек комунисте на власти прогони невина крв Ђенерала Михаиловића, још увек су у потери, још га траже, још хватају.

Да ли комунисти, ослободници Грахова и околних села у Црној Гори места: Бањани, Вучи До, Кривошије, Риска, још и данас хватају, побијене на зверски начин, не бирајући као прави ослободници, све од реда децу од 12, 14, 16, 17 година, старце од 80 година.

Што и то хватање народних непријатеља, фашиста не емитује кућа зла, овом безличном народу, као сведочанство колико је победник у рату био срећан, убијајући и раздирући зверски Србе који се нису хтели, одрећи, вере, Бога, своје отаџбине и свог Краља. То им беше једини грех који их сарста у издајнице и фашисте.

Треба ли још нових двоуба моћницима на власти на немоћи развлашћених, понижених, осиромашених, напуштених.

Које су потребна нова хватања Драже и хоће ли неко од зликоваца на крају саопштити овом народу који се поново припрема на страх од Драже, да је на крају Дража ухваћен.

А човек скромног изгледа, са брадом и начарима беше Ђенерал Дража.

едв. Н. М. Милосављевић,
Ваљево

„МИ ЗНАМО КАКО“

Залуљала се педесетогодишња тарђава бирократизма. Под притиском не тако јаких, сасвим примитивно и разједињених снага демократије прскавају њене зидине. Кроз напрслине, истина танке процурили су млазеви доценијама наталожене прљавштине. Видно узнемирена, идеолошки истрошена авет националшовинизма је одапела стријеле мржње и лажи на све стране. До којих граница досеже људски цинизам и нехуманост појединих преставника србијанско — црногорске власти нека процијене сами читаоци.

Пишем Вам, не први пут, из Пљевалске котлине која је и ове зиме обавијена густом маглом, кроз чије праменове се пробија сиви смог из фабричких и стамбених постројења. Из Пљевља која због рестрикције електричне енергије, петролејским лампама и воштаним свјећама нарушавају тишину дугих и хладних зимских ноћи. И поред великог броја униформисаних лица улицама овог града цвјета криминал и шверц. Није само Бог окрвеном леђа грађанима пљевалске општине већ су то већ одавно урадили црногорски моћници.

Тако грађани ове увелико сиромашне општине на сјеверу Црне Горе, у сваком новом дану траже начина да преживе, плаћајући огромну цијену за пар фотља својих „душебрижника“ у црногорској влади.

Овом приликом желим нешто шире, а у оквирима својих могућности да напишем о информативној теми, која све више притиска издање слободног информисања. Обје, по много чему и сличне режимско држање куће информисања, још увијек примењују добро опробане болшевичке методе рада. Грађане нове Југославије не обавјештавају о томе, гдје су и како утрошена огромна новчана средства за препород и развој Србије. Гдје се налази, и шта ради „мајка“ Србије, Дафина Милановић како су је прозвали послушни у непрофесионални новинари. Да ли се, и како распала огромни девизни прилив који је опљачкала од грађана лажним трансакцијама, а све уз помоћ државних власти.

Ни данас грађани Црне Горе нијесу свјесни цијене коју су платили за прљаву игру на Светом Стефану, а коју су играли чувени Газда Језда с једне и млађани двојак, а у тим пословима успјешни Мило и Момо с друге стра-

не. Газда Језда је коначно одјездио, али су остале неразјашњене многе непознанице везане за њега и црногорске моћнике. Захваљујући информативној блокади, непознанице су остале и као спомен чувеној крилатици „Ми знамо како“. У информативно — политичким програмима државног радија и телевизија нема људи од знања и угледа, а који нијесу чланови СПС и ДПС, нема дакле: академика, књижевника, историчара, доктора наука, привредника, економиста, који би упознали грађане о повезивању великих државних јавних предузећа, монополних система са приватним финансијским организацијама чиме вла-

дајућа странка остварује пуну контролу над свим тржиштима новца, и многим другим неправилностима које производи овакав систем власти. Све дотле док им је одговарало, кроз медије информисања, која су под државном контролом је припремана и поттаљивана ратна стихија на подручју бивше Југославије. Кроз исте те медије послушници актуелне власти, а вјероватно на миг њиховог вође, врше оштар напад на прве вјеснике слободног информисања. Посебно се на удару свих тих напада, и не случајно, у вријеме великих хришћанских празника нашао једини независни дневни лист „Борба“.

Преко својих тајанствених пипака сјеме расцепа су убацили и у остале независне медије и опозиционе странке. Најјера им је потпуно јасна, под контролу државног апарата ставити издање слободног информисања, а затим укинути ТВ пренос са скупштинских засједања. Тим чином би се коначно зауставио процес демократизације друштва, а успоставио једнопартиски монопол на свим средствима информисања. Кроз унапријед припремљена информативно — документарне емисије које ће бити испуњене славопојкама о лажним успјесима актуелних властодржаца, вршило би се систематско заглупљивање грађана и њихово духовно срозавање. И тако свакодневним испирањем мозга полако би нас удаљавали од сопственог памћења. Дакле, наме демократизације друштва кроз легалне институције система у које се актуелни властодршци заклињу. Па како онда да се излијечимо од вируса наталоженог бирократизма на прагу двадесет и првог вијека? Како да ослободимо информативни систем? Шта ће бити деветог марта ове године? Одговоре на ова и многа друга питања треба очекивати не само од одговорних људи из СПО — а, већ и осталих странака демократске оријентације. Само удруженим снагама уз међусобна политичка уважавања можете стати на пут идеолошког лудила које се наставља.

Вријеме за нове демонстрације је зрело, а и девети март је веома близу.

Газдић Радован,
Пљевља

ЦАРСКА ВЛАДАВИНА БРАЧНОГ ПАРА

У прошлом писму које сам послао за Ваш цењени лист, бавио сам се другарицом Марковић и њеним циничним написанима и памфлетима у „ДУГИ“, док би сада скренуо пажњу на много већа зла и глупости брачног пара који суверено (царски) влада овом јадном Србијом и Црном Гором. Као уметник комуницирам са великим бројем људи, обичних и мање обичних, па и дођем до неких сазнања која су по мене и моје пријатеље страшно фрпантна и не могу да верујем да је то и овде могуће!

1. Прва невероватна и непристојна чињеница коју је брачни пар спровео од почетка југословенске трагедије јесте да су: СВА ак-

тивна војна лица из Србије (и они који су дошли из других република), имали право да: не плаћају комуналије, телефон, струју, воду, лекове, превоз итд. Све то у време када је моја породица и многе хиљаде људи, чекала у реду на Тргу слободе да примимо од СПОНЕ мало хране и хлеба (хвала Спони на свему још једном).

Немам ништа против војних лица, али бесплатно су живели у време хиперинфлације док смо ми остали живели са две марке пензијама или платама. ТО ЈЕ СТРАШНО а то народ можда и није знао до сада осим понеких. Све зато да би гласали за лепо брачни пар и њихове квази странке. (ТО СЕ ДАКЛЕ КРИЛО ОД ГЛАДНОГ НАРОДА)

2. Друга ствар је да је брачни пар С.М. и М.М. хушкао и терао недужан народ у Крајинама на рат и отцепљење од република Босне и Хрватске, обећавао да ће добити Државу признату и поштовану у свету а сав тај рат и јад, брачни пар је финансирао на рачун старе и нове штетње зајма за препород Србије. Препород је у ствари значио две ствари: РАТ И ОПСТАНАК ДИНАСТИЈЕ на власти. А брачни пар је још страшнији од Чаушевских, јер сам сигуран да би овде било више крви и убијања него у Румунији, јер овде има бар 5 или 6 тајних служби или паравојних група које ће убијати свакога ко проба да склони ову нашу династију са трона. Јача нам је династија од Британске, несумњиво!

3. Трећа чињеница је та, да ошукне творевине и квазидржаве пре свега у Хрватској и у Босни, како то рече амбасадор Америке из Загреба, цитирам: „неће никада бити признате док постоји Америка“. Па зашто су онда ЈНА, СКЈ и СПС тако улудо терали људе да гину и гладују са обе стране Дрине када је једино што ће добити само „широка аутономија“ и ништа више? То су могли да добију и да прихвате и без рата и разарања. Поред поменутих треба и рећи да УДБА ради јаче него икада у циљу да, претпостављам, власт брачног пара не буде прекинута никада или бар не за 10 до 20 година ШТО ЈЕ ЗА СВЕ НАС СКУПО!

Случајно имам много, међу својим познаницима, деце војних лица или полицијских инспектора, те политичара. Добро знам како се осећам у својим средњим годинама када видим ту децу од двадесетак година како возе голфове и опеле и како летују у Грчкој или на Кипру док ја немам ни кафу да платим у кафани. Бојим се да политички-војни-полицијски естаблишмент и њихови блиски сарадници, неће без борбе предати власт чак како би удружена опозиција победила и 100%.

Поред свега ако узмемо у обзир и преварантске медије РТС и остале, који безобзирно лажу и трују нацију, не можемо се ничему доброме надати.

Треба рећи да је став Америке и УН да: док се не отворе досијеи људи и познатих личности из доба титоизма, нема скидања санкција и признања земље. Сви ми обични грађани имамо досијеи у згради у улици Кнеза Милоша и они знају све о нама а ми о њима мало или ништа. Мислим да се опозиција недовољно бори против свега тога и једини човек који то ради јуначки и на прави начин је господин Милован Бркић, коме се дивим. Штета што он нема странку јер би се у њу учланио преко ноћи. Зато лидери опозиције треба да се опамете и убрзано зближе јер следећи избори не смеју бити изгубљени.

Дејан Матковић
композитор из Београда

СМРТНОСНИ ЛЕК

Ето, све је ту, и партија, и социјалистичка, и немачка (може бити и бугарска, албанска или српска, највише српска), али шта фали или „хвали“ (како редовно говоре интелек-

туалци из ТВ Приштине или неки актуелни министри рођени 31. јуна)? — Фали, дакле — радничка (арбеитер). Али и за ту трку СК-ПЈ коња има — радника, самоуправљача.

Очигледно је да комунисти нису читали С. Басару који је рекао: Само у робовласничком друштву роб се звао правим именом. Касније се роб звао другачијим именима, као самоуправљач.

Тај НСДАП борио се против последица немачког пораза у I св. рату, против демократско-парламентарног поретка, грађанске културе, хришћанства и, успут, социјалистичког марксизма, као конкурентске идеологије. „Директна акција“ обезбеђивала им је самовољу партијског вођства. Као аријевци, надљуди извршили су небројене злочине над другим народима у II светском рату, нарочито над Јеврејима и Словенима. Критика тога система била је онемогућена јер је над свима бдила тајна полиција.

Лајош Зилиахи је у једном свом роману, написао да су сви Руси курати, а Рускиње сисате (III).

Ми, Срби смо отишли корак даље у еволуцији. Пошто смо сви Срби постали најлепши, најпапетнији и, разуме се, најкуратији, а наше Српкиње и најсисатије, добили смо и жене курате, а мушкарце сисате.

Не један пут, на ТВБ неки 80-годишњаци, подгрејани лешевима, говорили су својим праунуцима Ми смо Срби. Ми се никада не бојимо! Ни лавова, ни тигрова, ни сиде (АИДС-а) ни струје, укратко ми смо небески народ, а они монархисти живе у 18. а капиталисти у 19. веку. Ту се мисли на Englesку, Шведску, Шпанију, Немачку, Француску, све саме маргиналне земље.

Неколико репортажа, из Русије, гледао сам на ТВ и Руси су увек овако коментаришали о некој јавној личности: „Био је комуниста, а сад је демократа!!! За Руса је очигледно комунизам антипод демократији, а и за мене је. Међутим, сада нам Миломир Минић нуди „демократски социјализам“, у слободном преводу — смртоносни лек.

Има још једно питање које добија одговор супротан од истинитог, а то је питање страних плаћеника. Који лидер неке политичке организације је био стипендиста Владе УСА, посећивао Пентагон и ЦИА и у УСА одлазио 40-ак пута?

Новембра 1920. ЦК СКП (б) када је Стаљин већ био шеф де факто, на неколико месеци касније и де јуре, донео је одлуку којом се чланови Партије изузимају од судске одговорности.

Тада су сви они са криминалним генима: „нерадници, швиндлери, курветине“ појурили у Партију, почели да руше и убијају, да стварају чистину до врта уживања (С. Басара).

Касније је Ј. Бродски овако то коментаришао — Да би човек постао члан једине партије мора да буде натпросечно непоштен.

„Највећи син наших народа шерпењар Броз је допринео много неправдој држави 1946. када је судијама које су имале дужност само да прочитају пресуду генералу Дражи Михаиловићу рекао — (Не морате се држати закона к'о лијан плота!

Горан Перчевић задужен за мудре изреке каже — Нема човека равног по мудрости Слободану Милошевићу... није довршио мисао која би требала да гласи у СПС —

Шерпењар Броз је дао праву вредност члановима Председништва СФРЈ — осморица њих вреди к'о један. Значи сваки члан Председништва вреди 12,5% људског узанса, а Милошевић је отишао корак даље и људски узанс Председништва, његових појединаца, смањено на 4,76% — њих 21 вреди као један. Толико, по мишљењу вреди чланови председништва, а колико вреди обични чланови? Председник председништва СФРЈ др Бора Јовић, као шеф државе, врховни командант херојске ЈНА и шеф свега и свачега дезертирао је на неколико сати 10. марта 1991. године и онда га је старији брат вратио на радно место врховног, вукући га за уво.

За распад СКЈ, односно СФРЈ није крив Запад, ни опозиционе партије Србије, које нису ни постојале и које једва и сада постоје, већ је тај распад, комунистичког модела, почео од самога његовог настанка, а дијагнозу је први јавно свопштио Никита Хрушчов 1956. после посете УСА.

Тамо му је после обиласка разних фарми и плантажа, за ручак Ричард Никсон, као потпредседник, сервирао печеног ћурана од 35 кг и упитао га да ли је бољи капиталистички или комунистички ћуран?

Хрушчов је, како га Бог дао, духовито одговорио — Није важно да ли је ћуран капиталистички или комунистички, важно је да се добро крпа — изазивајући спонтани смех присутних, али и избегавши да одговори на питање.

Међутим, на питање је ипак одговорно, по повратку у СССР. На Политбироу ударио је руком по столу и узвикнуо — Другови, ми не производимо!!! — рекао је истину, после чега је он лично почео да девалвира и за наредне четири године био разрешен сваке функције.

Касније је Михаил Горбачов боравио у Englesкој, ради учења језика и уједно научио да посматра ствари, као и Хрушчов, те зато благоволно пад берлинског зида и пад једне монструозне идеологије која је уништила све шта се дало уништити: земљу, ваздух, воду и људе. Да само поменем Аралско језеро (море) и басен Волге, у којем живи 60 милиона људи. О радијацији која се и нама спрема у огромним количинама да и не говорим.

Сада наша Србија, демократско-социјалистичко-комунистичка жели да повампири Берлински зид, СССР и СКЈ!

Уствари они не желе неко ново друштво, друштвено-економску формацију, већ желе да приграбе све за себе: земљу, воду, ваздух и људске душе. И у СФРЈ су биле на делу противречности свих претходних друштвено-економских формација: племенске старешине присвајају све више за себе (првобитна заједница) незаинтересованост роба за производњу, пали летину, ломи оруђа итд.

Видим да је списак свега што желим да кажем огроман, као и многих мојих пријатеља, читалаца „Српске речи“, али ћу рећи још ово. Многи образовани људи су рекли да је држава полицијска онда када шеф полиције има већу плату него професор универзитета. Међутим ја мислим нешто другачије. Полицијска држава је она у којој има 33 и 60% доушника, потказивача. По закону у СССР грађани су били обавезни да потказују, чак и чланове породице, ако исти мисле сопственом главом. Ми, Срби, смо опет отишли корак даље, у еволуцији, и на добровољној бази има нас око 33% потказивача. Тај „патриотизам“ се гали још у основној школи, па у средњој, па на универзитету, а о радним местима да и не говорим. Ту, просто, има појединих занимања (бранши) која обавезно потпадају под контролу СДБ. Раније морално-политичка подобност је баш то подразумевала, тако да је баш УДБ-а или КОС постављао директоре и нека друга занимања, што је и данас случај, а жалосно је да то не схватају чак и образовани људи или не желе да схвате.

Што се тиче Шешела и његове СРС она је имала, има и имаће само један задатак — да разбије опозицију. Шешел је неп. резерва Милошевића. Сада пише о своме сабрату Драгошу Калајићу, а што не пише о „главном криминалцу Србије“?

Замерам и „Српској речи“ што је дала Шешелу 4 стране листа, а писма читалаца објављује тек свако сто!

Бранко Трпков, Томашевац

ЂЕНЕРАЛУ ИМА КО ДА ПИШЕ

ЦЕНА 40 ДИНАРА

ТВРД ПОВЕЗ

**ВУК
ДРАШКОВИЋ**

**НОЋ
ЂЕНЕРАЛА**

СРПСКА РЕЧ

НАРУЏБИНЕ СЛАТИ НА АДРЕСУ ИЗДАВАЧА:

**„СРПСКА РЕЧ“, БЕОГРАД, УЛ. ВУКА КАРАЦИЋА 8, ИЛИ НА ТЕЛЕФОНЕ
011/628-242, 620-891, 625-937.**

**УПЛАТУ ИЗВРШИТИ НА ЖИРО-РАЧУН 40801-603-4-27562
(УЗ ОБАВЕЗНО ПРИЛАГАЊЕ ЈЕДНЕ КОПИЈЕ УПЛАТНИЦЕ)**

„Ноћ Ђенерала“ Вука Драшковића роман је психолошки, историјски, биографски, роман тока свести једне од најконтроверзнијих и најтрагичнијих фигура српске историје двадесетог века.

У последњој ноћи живота, Ђенерал Драгољуб Дража — Михаиловић сажима и укршта у мислима своје помнање кључних питања опстанка и судбине српског народа; губитник и херој гради истовремено своју одбрану и оптужницу сводећи последње рачуне са Отаџбином, својим народом, истомишљеницима и противницима, са ратним савезницима који су га подржавали па напустили у великој игри политике и интереса.

„Ноћ Ђенерала“ је мозаичан спој докумената и чињеница, с једне, и пишчевих уверења и слутњи, с друге стране. Велика фреска историјских и фиктивних личности, монументалан историјски документ. Први такве врсте и такве снаге, о времену које трајно и злокобно одређује и омеђује и нашу непосредну садашњост и нашу неизвесну будућност.

Љиљана Шоп